

1. Пояснительная записка

Рабочая программа учебного предмета «Малкъар тил» «Балкарский язык» (родной) для 5-9 классов МБОУ «СОШ №33» составлена на основе:

- Федерального Закона «Об образовании в Российской Федерации от 29.12.2012г. №273 ФЗ; Закона РФ «О языках народов РФ», Закона КБР «Об образовании», Закона КБР «О языках народов КБР»;
 - Федерального государственного образовательного стандарта общего образования (утв. Приказом Министерства образования и науки РФ от 17.12.2010, №1897);
 - Примерной образовательной программы по учебному предмету «Малкъар тил» (Балкарский язык) для 5-9 классов;
 - Регионального компонента стандарта основного общего образования, программы по балкарскому языку и литературе для 5-11 классов под редакцией Гузеева Ж.М. «Балкарский язык»
 - Санитарно-эпидемиологических требований к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях» СанПиН 2.4.2.2821-10 ", утверждённые постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации. № 189 от 29 декабря 2010;
 - Республиканского базисного учебного плана на 2020/2021 учебный год для общеобразовательных учреждений Кабардино-Балкарской Республики.

 - Положения о разработке и утверждении рабочих программ учебных предметов, курсов, дисциплин (модулей) (приказ № от.);
 - ООП ООО МБОУ «СОШ №33» г.о. Нальчик на 2020-2021 уч. год.
- Программа детализирует и раскрывает содержание стандарта, определяет общую стратегию обучения, воспитания и развития учащихся средствами учебного предмета в соответствии с целями изучения балкарского языка.

Общая характеристика учебного предмета

Программа определяет цель, задачи, планируемые результаты освоения программы по учебному предмету «Малкъар тил» (Балкарский язык (родной)), а также основное содержание указанного учебного предмета.

В основу рабочей программы положен компетентностный, личностно-ориентированный и деятельностный подходы к содержанию образования. Тематическое планирование предназначено для определения оптимальных путей реализации образовательной, развивающей и воспитательной функций учебно-воспитательного процесса в системе уроков по разделам учебной программы.

Язык - явление уникальное: он является средством общения и формой передачи информации, средством хранения и усвоения знаний, частью духовной культуры балкарского народа, средством приобщения к богатствам

балкарской культуры и литературы.

Владение родным языком, умение общаться, добиваться успеха в процессе коммуникации являются теми характеристиками личности, которые во многом определяют достижения человека практически во всех областях жизни, способствуют его социальной адаптации к изменяющимся условиям современного мира.

В системе школьного образования учебный предмет «Балкарский язык» занимает особое место: является не только объектом изучения, но и средством обучения. Как средство познания действительности родной язык обеспечивает развитие интеллектуальных и творческих способностей ребёнка, развивает его абстрактное мышление, память и воображение, формирует навыки самостоятельной учебной деятельности, самообразования и самореализации личности.

Содержание обучения балкарскому языку отобрано и структурировано на основе компетентного подхода. В соответствии с этим во всех этапах обучения формируются и развиваются коммуникативная, языковая, лингвистическая (языковедческая) и культуроведческая компетенция.

В программе учитывается специфика учебного предмета, способствующая учебному, развивающему и воспитательному влиянию на обучающихся, формированию личности, готовой к активной творческой деятельности во всех сферах жизни общества, вырабатывает навыки самостоятельной учебной деятельности, самообразования и самореализации; учитываются современные организационные формы, методы и технологии обучения балкарского языка в образовательных организациях.

Отбор учебного материала и организация изучения балкарского языка в системе основного общего образования осуществляется на основе применения и сочетания основных дидактических и методических принципов, в частности:

- принцип взаимосвязи обучения воспитания и развития, который предусматривает отбор текстов, тематически определённых культурологической линией, а также системой предусмотренных программой устных и письменных высказываний;
- принцип личностной ориентации обучения, который предусматривает обеспечение учителем оптимальных условий для разностороннего речевого развития каждого обучающегося, учёт его индивидуальных особенностей, познавательных потребностей, интересов, стремлений, поощрение самостоятельности, самопознания и саморазвития;

- принцип демократизации и гуманизации обучения языку, который заключается в реализации методики партнёрского сотрудничества учителя и обучающегося для достижения образовательных целей, определённых программой и принятой обоими субъектами обучения;
- принцип усвоения языковых знаний и формирования речевых умений и навыков на основе текстов, формирование умения воспринимать, воспроизводить чужие и создавать собственные высказывания;
- принцип органического сочетания обучения языку и речи как средства и способа речевой деятельности, его содержания и формы означает, что изучение языковых понятий, правил правописания, орфоэпических норм является не самоцелью, а средством достижения основной образовательной цели;
- коммуникативно-деятельностный принцип, предполагающий изучения языка как средства общения и осуществляется в процессе взаимосвязанного и целенаправленного совершенствования четырех видов речевой деятельности обучающихся – аудирование, чтение, говорение и письмо;
- культурологический принцип предполагает изучение языка на основе культурных понятий; трансформацию обучающимся сведений по языку, литературе, истории и другим предметам, собственного жизненного опыта, которая осуществляется в процессе подготовки устных и письменных высказываний, при выполнении творческих работ разных жанров, убеждения, мировоззренческие установки, идеалы, знания культурных реалий, которые обеспечивают органическое вхождение в общество, определение своего места в нем, реализацию потенциальных возможностей личности;
- принцип практической направленности обучения проявляется в разностороннем и систематическом обогащении речи обучающихся лексическими, фразеологическими, грамматическими, стилистическими и другими выразительными средствами языка, должны осуществляться в процессе реализации метапредметных связей и обеспечивать стабильный прирост и расширения лексического запаса обучающихся, разнообразие грамматического строение речи, совершенствование умений обучающихся правильно употреблять слова, подборе целесообразных синонимов на уровне лексемы, словосочетания, фразеологизма, предложения в конкретном контексте и ситуации общения.

Цель изучения учебного предмета «Малкъар тил» (Балкарский язык (родной))

Балкарский язык – родной язык балкарцев, является государственным языком Кабардино-Балкарской Республики.

Цель изучения балкарского языка заключается в формировании духовно - богатой личности, владеющей умениями свободно, целесообразно пользоваться балкарским (родным) языком - его стилями, типами, жанрами во всех видах речевой деятельности (аудирование, чтение, говорение, письмо), то есть обеспечивает надлежащий уровень коммуникативной компетентности. Указанная цель предполагает осуществление учебной, развивающей и воспитательной функций образовательного содержания учебного процесса.

Согласно поставленной цели **главными задачами** обучения балкарскому языку в системе основного общего образования являются:

- выработка устойчивой мотивации к изучению балкарского языка;
- формирование у обучающихся компетенций коммуникативно целесообразно и оправдано пользоваться средствами языка в различных жизненных ситуациях и сферах общения, соблюдая нормы этикета;
- ознакомление с языковой системой и формирование на этой основе базовых лексических, грамматических, стилистических, орфоэпических, орфографических и пунктуационных умений и навыков; способности обучающегося к анализу и оценке языковых явлений и фактов;
- формирование умения различать, анализировать, классифицировать языковые факты, оценивать их с точки зрения нормативности, соответствия ситуации и сфере общения;
- работать с текстом, осуществлять поиск информации в различных источниках, передавать ее в самостоятельно созданных высказываниях разных типов, стилей и жанров;
- формирование духовного мира учащихся, общечеловеческих ценностных ориентиров, то есть приобщение через язык к культурным ценностям

человечества.

Учебный материал распределяется в соответствии с курсом балкарского языка для 5,6,7, 8,9 классов вместе с требованиями к уровням речевой, языковой, культурологической и деятельностной компетентностей обучающихся данных классов.

Каждый из курсов для определённого класса состоит из 4 содержательных линии – речевой, языковой, культурологической и деятельностной.

Содержание речевой содержательной линии излагается по принципу структурной систематичности, предусматривает постепенное углубление сведений о речеведческих понятиях и формирование на их основе умений, навыков во всех видах речевой деятельности (аудирование, письмо, говорение и чтение).

Курс «Малкъар тил» (Родной язык (балкарский)) в основной школе (5-9 классах) направлен на дальнейшее развитие у обучающихся умений и навыков владения балкарским родным языком как средством общения в устной и письменной формах и развитие их интеллектуальных способностей, создание предпосылок для дальнейшего использования балкарского языка как языка обучения, воспитание и развитие качеств личности, отвечающих требованиям школьного образования, задачам построения демократического гражданского общества на основе толерантности, диалога культур и уважения многонационального, поликультурного состава российского общества. В данной программе реализован коммуникативно-деятельностный подход, предполагающий предъявление материала не только в знаниевой, но и в деятельностной форме. В тематическом планировании в первой графе дается перечень лингвистических понятий, обозначающих языковые и речевые явления и особенности их функционирования, во второй графе перечисляются основные виды учебной деятельности, которые отрабатываются в процессе изучения данных понятий.

Место предмета «Балкарский язык» (Балкарский язык (родной)) в учебном плане образовательной организации

Учебный предмет «Малкъар тил» (Балкарский язык (родной)) входит в обязательную часть примерного учебного плана основного общего образования.

Тематическое планирование конкретизирует примерное распределение часов по видам речевой деятельности.

Рабочая программа на уровне рассчитана на 510ч. (5-9 классы – 3 часа в неделю, (I полугодие – 1 час литературы и 2 часа балкарского языка, во II полугодии – 1 час балкарского языка и 2 часа балкарской литературы, всего 102 часа))

УМК

5 класс

«Малкъар тил 5кл.», Гусев Ж.М., Изд. «Эльбрус», 2013г.

6 класс

«Малкъар тил 6», Созаев Б.Т., Изд. «Эльбрус», с 2015г.

7 класс

«Малкъар тил 7», Созаев Б.Т., Изд. «Эльбрус», с 2015г.

8 класс

«Малкъар тил 8», Ахматов И.Х., Аппаева Ф.К., Изд. «Эльбрус», с 2013г.

9 класс

«Малкъар тил 8», Ахматов И.Х., Кетенчиев М. Б., Изд. «Эльбрус», с 2013г.

2.Планируемые результаты изучения учебного предмета.

Личностными результатами являются:

- осознание своей этнической принадлежности, знание истории, языка, культуры балкарского народа, своего края, основ культурного наследия народов России и человечества. Осознанное уважительное и доброжелательное отношение к истории, культуре, религии, традициям, языкам, ценностям народов России и народов мира;
- готовность и способность обучающихся к саморазвитию и самообразованию на
- основе мотивации к обучению и познанию; готовность и способность осознанному выбору и построению дальнейшей индивидуальной траектории образования на базе ориентировки в мире профессий и профессиональных предпочтений, с учетом устойчивых познавательных интересов;
- развитие осознанного и ответственного отношения к собственным поступкам (способность к нравственному самосовершенствованию; веротерпимость, уважительное отношение к религиозным чувствам, взглядам людей или их отсутствию; знание основных норм морали, нравственных, духовных идеалов, хранимых в культурных традициях балкарского народа понимание значения нравственности,

- веры и религии в жизни человека, семьи и общества);
- формирование ответственного отношения к учению, готовности и способности обучающихся к саморазвитию и самообразованию на основе мотивации к обучению и познанию; уважительного отношения к труду, наличие опыта участия в социально значимом труде;
 - формирование целостного мировоззрения, соответствующего современному уровню развития науки и общественной практики, учитывающего социальное, культурное, языковое, духовное многообразие современного мира;
 - осознанное, уважительное и доброжелательное отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, вере, гражданской позиции. Готовность и способность вести диалог с другими людьми и достигать в нем взаимопонимания; формирование ценности здорового и безопасного образа жизни;

Метапредметные результаты:

- умение самостоятельно определять цели своего обучения, ставить и формулировать для себя новые задачи в учебе и познавательной деятельности, развивать мотивы и интересы своей познавательной деятельности;
- владение всеми видами речевой деятельности;
- адекватное понимание информации устного и письменного сообщения;
- владение основами самоконтроля, самооценки, принятия решений и осуществления осознанного выбора в учебной деятельности;
- умение устанавливать причинно-следственные связи и делать выводы;
- умение определять цели предстоящей учебной деятельности, последовательность действий, оценивать достигнутые результаты и адекватно формулировать их в устной и письменной форме;
- формирование способностей извлекать информацию из различных источников, включая средства массовой информации, компакт-диски учебного назначения, ресурсы Интернета; свободно пользоваться словарями различного типа, справочной литературой;
- умение организовывать учебное сотрудничество и совместную деятельность с учителем и сверстниками; работать индивидуально и в группе; формулировать; аргументировать и отстаивать своё мнение;
- умение сопоставлять и сравнивать речевые высказывания с точки зрения их содержания, стилистических особенностей и использованных языковых средств;

- умение создавать устные и письменные тексты разных типов, стилей речи и жанров с учетом замысла, адресата и ситуации общения;
- формирование способностей свободно, правильно излагать свои мысли в устной и письменной форме;
- соблюдение в практике речевого общения основных орфоэпических, лексических, грамматических, стилистических норм современного литературного языка; соблюдение основных правил орфографии и пунктуации в процессе письменного общения;
- умение выступать перед аудиторией сверстников с небольшими сообщениями, докладами;
- применение приобретённых знаний, умений и навыков в повседневной жизни; способность использовать родной язык как средство получения знаний по другим учебным предметам;
- применение полученные знания, умения и навыки анализа языковых явлений на межпредметном уровне (на уроках иностранного языка, литературы и т. д.);
- коммуникативно целесообразное взаимодействие с окружающими людьми в процессе речевого общения, совместного выполнения каких-либо задач, участия в спорах, обсуждениях; овладение национально-культурными нормами речевого поведения в различных ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения.

Предметные результаты:

- совершенствование видов речевой деятельности (аудирования, чтения, говорения и письма), обеспечивающих эффективное овладение разными учебными предметами и взаимодействие с окружающими людьми в ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения;
- понимание определяющей роли языка в развитии интеллектуальных и творческих способностей личности в процессе образования и самообразования;
- понимание места родного языка в системе гуманитарных наук и его роли в образовании в целом;
- расширение и систематизация усвоение основ научных знаний о родном языке; понимание взаимосвязи его уровней и единиц; освоение базовых основ лингвистики; опознавание и анализ основных единиц языка, грамматических категорий языка;
- проведение различных видов анализа слова (фонетического, морфемного, словообразовательного, лексического,

морфологического), синтаксического анализа словосочетания и предложения, а также многоаспектного анализа текста;

- овладение основными стилистическими ресурсами лексики и фразеологии балкарского языка, основными нормами балкарского литературного языка (орфоэпическими, лексическими, грамматическими, орфографическими, пунктуационными), нормами речевого этикета;
- понимание коммуникативно-эстетических возможностей лексической и грамматической синонимии и использование их в собственной речевой практике;
- формирование ответственности за языковую культуру как общечеловеческую ценность.

Выпускник научится:

- владеть навыками работы с учебной книгой, словарями и другими информационными источниками, включая СМИ и ресурсы Интернета;
- владеть навыками различных видов чтения (изучающим, ознакомительным, просмотровым) и информационной переработки прочитанного материала;
- владеть различными видами аудирования (с полным пониманием, с пониманием основного содержания, с выборочным извлечением информации) и информационной переработки текстов различных функциональных разновидностей языка;
- адекватно понимать, интерпретировать и комментировать тексты различных функционально-смысловых типов речи (повествование, описание, рассуждение) и функциональных разновидностей языка;
- участвовать в диалогическом и полилогическом общении, создавать устные монологические высказывания разной коммуникативно направленной зависимости от целей, сферы и ситуации общения с соблюдением норм современного русского и балкарского литературного языков и речевого этикета;
- создавать и редактировать письменные тексты разных стилей и жанров с соблюдением норм современного русского и балкарского литературного языков и речевого этикета;
- анализировать текст с точки зрения его темы, цели, основной мысли, основной и дополнительной информации, принадлежности к функционально-смысловому типу речи и функциональной разновидности языка;
- использовать знание алфавита при поиске информации;
- различать значимые и незначимые единицы языка;

- проводить фонетический и орфоэпический анализ слова;
- классифицировать и группировать звуки речи по заданным признакам, слова по заданным параметрам их звукового состава;
- членить слова на слоги и правильно их переносить;
- определять место ударного слога, наблюдать за перемещением ударения при изменении формы слова, употреблять в речи слова и их формы в соответствии с акцентологическими нормами;
- опознавать морфемы и членить слова на морфемы на основе смыслового, грамматического и словообразовательного анализа; характеризовать морфемный состав слова, уточнять лексическое значение слова с опорой на его морфемный состав;
- проводить морфемный и словообразовательный анализ слов;
- проводить лексический анализ слова;
- опознавать лексические средства выразительности и основные виды тропов (метафора, эпитет, сравнение, гиперболола, олицетворение);
- опознавать самостоятельные части речи и их формы, а также служебные части речи и междометия;
- проводить морфологический анализ слова;
- применять знания и умения по морфемике и словообразованию при проведении морфологического анализа слов;
- опознавать основные единицы синтаксиса (словосочетание, предложение, текст);
- анализировать различные виды словосочетаний и предложений с точки зрения их структурно-смысловой организации и функциональных особенностей;
- находить грамматическую основу предложения;
- распознавать главные и второстепенные члены предложения;
- опознавать предложения простые и сложные, предложения осложненной структуры;
- проводить синтаксический анализ словосочетания и предложения;
- соблюдать основные языковые нормы в устной и письменной речи;
- опираться на фонетический, морфемный, словообразовательный и морфологический анализ в практике правописания;
- опираться на грамматико-интонационный анализ при объяснении расстановки знаков препинания в предложении;
- использовать орфографические словари.

Выпускник получит возможность научиться:

- анализировать речевые высказывания с точки зрения их соответствия ситуации общения и успешности в достижении прогнозируемого результата; понимать основные причины коммуникативных неудач и уметь объяснять их;
- оценивать собственную и чужую речь с точки зрения точного, уместного и выразительного словоупотребления;
- опознавать различные выразительные средства языка;
- писать конспект, отзыв, тезисы, рефераты, статьи, рецензии, доклады, интервью, очерки, доверенности, резюме и другие жанры;
- осознанно использовать речевые средства в соответствии с задачей коммуникации для выражения своих чувств, мыслей и потребностей; планирования и регуляции своей деятельности;
- участвовать в разных видах обсуждения, формулировать собственную позицию и аргументировать ее, привлекая сведения из жизненного и читательского опыта;
- характеризовать словообразовательные цепочки и словообразовательные гнезда;
- использовать этимологические данные для объяснения правописания и лексического значения слова;
- самостоятельно определять цели своего обучения, ставить и формулировать для себя новые задачи в учебе и познавательной деятельности, развивать мотивы и интересы своей познавательной деятельности;
- самостоятельно планировать пути достижения целей, в том числе альтернативные, осознанно выбирать наиболее эффективные способы решения учебных и познавательных задач.

3. Содержание учебного предмета «Малкъар тил»(Балкарский язык (родной)) 5-9 классы

5 класс (51ч.)

Кириш (2 с.)

Халкъны тили эм аны адамланы жашауларында магъанасы. Тюрк тилле, малкъар тилни аланы араларында оруну. Литература тил эм диалектле. Литература тилде диалектлени хайырлануу.

Литература тилни тазалыгын сакълау. Ол иште стилистиканы хайыры.
Жазыу тил бла сѣлешу тил. Литература сѣзле, диалект сѣзле, эриши сѣзле.

1 – 4-чю классда окъулгъанны къайтарыу (4 с.)

Сѣзню къурамы. Тамыр сѣзле. Сѣз къураучу эм сѣз тюрлендириучю жалгъаула.

Тилни энчи эм болушлукъчу кесеклери. Атла, аланы, сан эм болуш формалары. Атны болуш жалгъауларын тюз жазыу.

Сыфатла, аланы магъана жаны бла тюрлюлери, айтымда атланы алларында тюрленмей жюрюулери.

Санаула, аланы магъана жаны бла къауумлары, айтымда атланы алларында тюрленмей жюрюулери.

Ачыкъланган сѣзлери болмай, кеси аллына келген санаулары болушлада тюрлениулери.

1-чи, 2-чи, 3-чю бетлени алмашлары, аланы сан эм болуш формалары.

Этимле, аланы бет формалары.

Сонгурала. Аланы айтымда хайырланыу.

Айтымда тилни программада берилген кесеклерин табыу, къуралгъан сѣзлени къуралмагъан сѣзледен айырыу.

Синтаксис бла пунктуация (10 с.)

1. Синтаксис, анда окъулгъан затла. Сѣз тутуш эм айтым.

Айтымланы къуллукъларына кѣре тюрлюлери.

Хапарлаучу, соруучу, буйрукъчу эм кѣтюрюучю айтымла. Алада тыйгъыч белгиле.

Айтымны баш членлери. Башчы бла хапарчыны хайырланып, толу эм кенг магъаналы айтымла къурау.

Айтымны сансыз членлери: толтуруучу, айгъакълаучу, болум.

Жайылмагъан эм жайылгъан айтымла.

Айтымны бир туудукъ членлери. Бир бирлери бла байламсыз байланган бир туудукъ членлери болгъан айтымла. Тенг жарашдырыучу байламланы

болушлукълары бла бай-ланган бир туудукъ членлери болган айтымла. Байламсыз эм байламлы бир туудукъ членли айтымлада тыйгыч белгиле. Бир туудукъ членли айтымлада жыйышдырычу сёзле. Бир туудукъ членлери аллай сёзледен сора келген айтымла эм алада тыйгыч белгиле.

Айланыу. Айланыулу айтымлада тыйгыч белгиле.

Къош айтым. Аланы кесеклерини бир бирлери бла байланыулары. Къош айтымлада тыйгыч белгиле.

Тюз сёз. Аллай сёзлю айтымлада тыйгыч белгиле.

Ушакъ. Ушакъны репликалары. Алада тыйгыч белгиле.

2. Сёз тутуш бла айтымны, сёз тутушну баш эм бойсунган кесеклерин бир бирден айыра билиу. Айтымланы къуллукъларына кёре тюрлюлерин, бир туудукъ членли айтымланы тюз окъуй, алада керекли тыйгыч белгилени сала билиу.

Фонетика. Графика. Орфоэпия. Орфография. (10 с.)

1. Фонетика. Фонетикада окъулган затла: таууш, сёзню бёлюмю, сёзде басым, интонация.

Тилни тауушлары. Ачыкъ эм кысыкъ тауушла. Зынгыр-дауукъ эм тунакы кысыкъла. Ачыкъ тауушла. Аланы белгилеген харфла. Ачыкъ тауушланы къауумлары: базыкъла, назикле; эринлиле, эринсизле; кенгле, тарла. Ачыкъ тауушланы къарыулу эм къарыусуз орунлары. Кысыкъ тауушла. Аланы къауумлары, къарыулу эм къарыусуз орунлары. Сингармонизм (кысха ангылатыу). Сёзню бёлюмю. Сёзню тизгинден тизгинге кёчюрю. Сёзде басым. Малкъар тилни фонетикасын тинтиуню тарыхындан кысха билдириуле. Сёзню фонетика жаны бла тинтиу.

Графика. Алфавит. Малкъар алфавитде харфланы къаллай тауушланы белгилегенлери. Аланы баш эм сансыз таууш магъаналары. Е, ё, ю, я, у, ж харфланы къаллай тауушланы белгилегенлери. Ы, ы харфланы малкъар тилде жюрютюлюулери. Малкъар тилни графикасыны тарыхындан кысха билдириуле.

Орфоэпия. Малкъар тилни баш орфоэпия жорукълары.

Орфография. Аны баш жорукълары.

Малкъар тилде басымсыз ачыкъланы сёзню тамырында жюрютюлюулери.

Малкъар тилде кысыкъ тауушланы сѣзню тамырында жюрютюлюулери: [н] кысыкъны [к], [къ] тунакыланы алларында, [к], [къ] кысыкъланы [с] тауушну аллында, [т] кысыкъны [ч] тауушну аллында жазылыулары.

Экиленген кысыкъланы малкъар тилни кеси сѣзлеринде жазылыулары. Аллай кысыкъланы орус тилден неда аны юсю бла башха тилледен алынган сѣздеде жазылыулары.

[к], [къ], [п] тунакыланы орунларына аланы зынгырдауукъ нѣгерлерини ([г], [гъ], [б]) жазылыулары.

[нг] тауушну сѣзню тамырында, эки ачыкъны арасында жазылыуу.

[б], [в], [г], [д] кысыкъланы сѣзню ахырында бла кысыкълалы алларында жазылыулары.

Малкъар тилни орфографиясыны тарыхындан кысха билдириуле. Сѣзню орфография жаны бла тинтиу.

2. Тауушну бла харфны бир бирден айыра билиу. Зынгырдауукъ кысыкъланы бла аланы тунакы нѣгерлерини энчиликлерин ачыкълау. Нѣгерли кысыкъланы табыу. Орфография бла орфоэпияны бир бирден айыра билиу. Орфография сѣзлюк бла хайырлана билиу.

Лексикология (4 с.)

1. Сѣз эм аны лексика магъанасы. Бир магъаналы сѣзле эм кѣп магъаналы сѣзле. Сѣзлени тюз эм кѣчноу магъаналары.

Омонимле. Синонимле. Антонимле. Битеу халкъны тилинде эркин жюрюген сѣзле. Аны жаланда бир кесегинде жюрютюлген сѣзле: диалект сѣзле, жаргон сѣзле, усталыкъчы сѣзле. Жангы сѣзле бла эски сѣзле. Тилни байыкъландырыуда жангы сѣзлени магъаналары. Малкъар тилни лексикасыны кѣрамы. Фразеологизмле, аланы тилде жюрютюлюулери. Малкъар тилни лексикасыны тарыхындан кысха билдириуле. Сѣзню лексика жаны бла тинтиу.

2. Текстде омонимлени, синонимлени, антонимлени таба, ала бла хайырлана билиу. Диалект, усталыкъчы эм жаргон сѣзлени тилде не кѣуллукълары болгъанларын ангылатыу. Ангылатма эм фразеология сѣзлюкле бла хайырлана билиу.

Морфология. Сѣз кѣрау. Орфография (4 с.)

1. Морфология эм анда окъулгъан затла. Сёзню морфология жаны бла къуралыуу. Тамыр бла жалгъау. Сёз тюрлендириучю эм къураучу жалгъаула. Ноль жалгъау. Сёз къурау. Малкъар тилде сёз къурауну баш амаллары.

Малкъар тилде сёзлени тамырларында эм жалгъаулада ачыкъланы жазылыулары. Сёзню тамырында кысыкъланы жазылыулары. Сёзню жалгъауларында кысыкъланы жазылыулары.

2. Сёзню морфология жаны бла къуралыуун кёргюзте билиу. Сёз къураучу морфемаланы бла сёз тюрлендириучю морфемаланы башхалыкъларын кёргюзте билиу.

Жылны ичинде окъулгъанны къайтарыу (2 с.)

Тил билимни бёлюмлери. Алада окъулгъан затла. Орфография. Кысыкъланы бла ачыкъланы жазыуда баш жорукъла. Сёзню морфология жаны бла къуралыуу. Аны жалгъаулары эм аланы тилде къуллукълары. Тилни кесеклери. Синтаксис. Анда окъулгъан затла, аланы энчиликлери. Айтымны членлерин бир бирден айыра билиу. Окъулгъан орфография эм пунктуация жорукъланы уста хайырланып, «Мени школчу шуёхларым», «Бизни ынна» дегенча гитче хапарчыкъла, кёлденжазмала, эсденжазмала жаза билиу.

6 класс (51ч.)

5-чи классда окъулгъанны къайтарыу (6 с.)

1. Лексика. Сёзню лексика магъанасы. Бир магъаналы эм кёп магъаналы сёзле. Омонимле. Синонимле. Антонимле. Литература тил эм диалектле. Диалект сёзле. Усталыкъчы сёзле. Жангы сёзле эм эски сёзле. Фразеологизмле.

2. Ангылатма сёзлюкде башха тилледен алыннган, эски, диалект, усталыкъчы сёзлени таба билиу. Фразеология эм усталыкъчы сёзлени сёзлюклери бла хайырлана билиу.

Морфология. Орфография. (2 с.)

Тилни энчи эм болушлукъчу кесеклери. Тилни энчи кесеклерини бир бирден магъана, грамматика эм синтаксис къуллукъ жаны бла башхалыкълары.

Ат – (12 с.)

1. Затланы атларын кѣргюзтген сѣзле. Аланы тюрлю-тюрлю шартлагъа кѣре къауумлары. Энци атланы жазылыулары. Атланы сѣз тюрлендириучю эм сѣз къураучу жалгъаулары. Атланы къуралыулары. Атны айтымда тюрлениую, аны морфология категориялары. Атны сан категориясы. Жангызлыкъ эм кѣплюк санда жюрюген атла, жаланда кѣплюк санда жюрюген атла. Атны иелик категориясы. Иеликни кѣргюзтген мадарла. Атны болуш формалары. Иесиз атланы болушлары. Аланы айтымда къуллукълары. Атны баш болушуну синтаксис къуллукълары. Атны иеликчи болушуну формалары эм аланы синтаксис къуллукълары. Атны бериучю, орунлаучу эм башлаучу болушларыны синтаксис къуллукълары. Атны тамамлаучу болушуну формалары, аланы айтымда къуллукълары. Иели атланы болуш формалары. Аланы энчиликлери эм айтымда къуллукълары. Атланы жазылыулары. Сѣз тюрлендириучю эм сѣз къураучу жалгъаулары. Къуралмагъан атлада ачыкъланы эм къысыкъланы тюз жазылыулары (5-чи классда окъулгъан жорукъланы къайтарыу). Къош атланы къуралыулары эм жазылыулары.

2. Текстде атланы табыу. Аланы магъана жаны бла къауумларын, жазылыуларын кѣргюзтюу, морфология къуралыуларын, грамматика категорияларын, айтымда къуллукъларын белгилей билиу.

Сыфат - (5 с.)

1. Затланы тюрлю-тюрлю шартларын кѣргюзтген сѣзле. Сыфатланы магъана жаны бла баш къауумлары. Сыфатланы къуралыулары. Бош сыфатла эм къош сыфатла. Къош сыфат-ланы жазылыулары.

Сыфатланы айтымда жюрюулери (атны аллында эм атсыз) эм къуллукълары. Сыфатны даража формалары. Аллай формалары болгъан эм болмагъан сыфатла. Даража формала-ны къуралыулары, жазылыулары эм айтымда къуллукълары.

2. Сыфатланы даража формаларын къурай билиу. Сыфатны бла баш болушда атдан къуралгъан айгъакълаучуну бир бирден айыра билиу.

Санау (4 с.)

1. Санаула эм аланы къауумлары. Санчы санауланы къуралыу жаны бла тюрлюлери: бош санаула, къош санаула. Аланы жазылыулары. Санауланы 11-ден 19-гъа дерилерини бирге жазылыулары. Къош санчы санауланы жазылыулары. Тизгинчи санауланы къуралыулары. Санчы эм тизгинчи санауланы айтымда къуллукълары. Аллай санауланы, айтымда ачыкълагъан сѣзлери болмай келселе, энчиликлери. Юлюшчю санауланы къуралыулары

эм айтымда кьуллукълары. Къауумлаучу санауланы кьуралыулары, магъана жаны бла энчиликлери, синтаксис кьуллукълары эм жазылыулары.

2. Санчы санаудан санауланы бирси къауумларын кьурай билиу. Аланы текстде таба, айтымны кьайсы членлерини кьуллукъларын толтургъанларын кьргюзте билиу.

Сёзлеу (6 с.)

1. Сёзлеуле эм аланы кьуралыулары. Бош сёзлеуле эм кьош сёзлеуле. Сёзлеулени магъана жаны бла къауумлары. Аланы синтаксис кьуллукълары. Сёзлеуню тенглешдириу даража формасы. Сёзлеулени жазылыулары.

2. Текстде сёзлеулени тилни бирси кесеклеринден айыра билиу.

Алмаш (7 с.)

1. Алмашла. Аланы атланы, сыфатланы, санауланы эм сёзлеулени алмашындырып жюрюулери. Алмашланы къауумлары. Атланы алмашындырыучу (бетлеучю, кесимлеучю, соруучу, белгисиз, угъайлаучу) алмашла. Сыфатланы алмашындырыучу (кьргюзтюучю, белгилеучю, соруучу, белгисиз) алмашла. Санауланы алмашындырыучу (соруучу, белгисиз, кьргюзтюучю) алмашла. Сёзлеулени алмашындырыучу (кьргюзтюучю, соруучу) алмашла. Алмашланы болушлада тюрлениулери, айтымда кьуллукълары, жазылыулары.

2. Алмаш сёзлени тилни бирси кесеклеринден айыра, нени алмашындыргъанларын кьргюзте, айтымда кьаллай сёзлеге кьарагъанларын, кьаллай синтаксис кьуллукъланы толтургъанларын ачыкьлай билиу.

Жылны ичинде окьулгъанны кьайтарыу. (6 с.)

Тилни кесеклери. Атны морфология категориялары. Тилни энчи кесеклерини энчиликлери.

7 класс (51ч.)

6-чы классда окьулгъанны кьайтарыу– 3 с.

Тилни энчи кесеклери. Аланы магъана жаны бла энчиликлери. Атны морфология категориялары. Сыфат бла сёзлеу. Аланы бир бирден энчиликлери. Алмаш сёзле. Аланы къауумлары, болушлада тюрлениулери.

Этим– 32с.

1. Этимни юсюнден 1 – 4-чю классда окьулгъанны кьайтарыу. Этимни магъана жаны бла къауумлары. Этимни кьуралыуу. Морфология мадар бла

кьуралгъан этимле. Толу магъаналы этимле эм болушлукъчу этимле. Тилде болушлукъчу этимлени кьуллукълары. Бол, эт, башла, тебире, боша, тур, кьой, ий, жибер деген болушлукъчу этимле. Эсе, эди деген кесекчиклени аладан башхалыкълары. Аланы бо-лушлукълары бла кьуралгъан кьош этимле. Аланы кьауумлары. Кьош этимлени кьуралыу жаны бла кьауумлары. Этимни иели формалары

Этимни айтымда иели эм иесиз формалада жюрютюлюую. Этимни морфология категориялары. Аны бет эм сан формалары. Этимни хаулаучу эм угъайлаучу формалары. Аны угъайлаучу формасыны кьуралыуу. Этимни кьарыулаучу эм кьарыуламаучу формалары. Этимни соруучу формасы, аны кьуралыуу. Этимни айырма категориясы. Этимни айырмаларыны кьауумлары. Аны баш айырмасыны ноль жалгъаулу болгъаны. Хапарчысы аллай айырмадан кьуралгъан айтымла. Этимни араш, зорлаучу, кьысыучу эм кьайтыучу айырма-лары. Аланы кьуралыулары эм магъана жаны бла энчиликлери. Этимни айырма формаларыны жазылыулары. Кёчюучю эм кёчмеучю этимле. Этимни туруш категориясы. Этимни туруш формалары, аланы кьуралыулары эм жазылыулары. Этимни заман категориясы. Этимни заман формалары, аланы кьуралыулары, айтымда жюрютюлюулерин эм жазылыулары.

Этимни иесиз формалары

Этимни белгисиз формасы (инфинитив). Аны кьуралыуу, айтымда жюрютюлюую. Этимни белгисиз формасы кьурагъан айланчла. Аллай айланчлы айтымда тыйгъыч белгиле. Этимсыфат. Аны заман формалары, аланы кьуралыулары. Этимсыфатны айтымда жюрютюлюую. Этимсыфат айланч, аллай айланчлы айтымда тыйгъыч белгиле. Этимсыфатны заман формаларыны жазылыулары. Этимча. Этимчаны биринчи тюрлюсю. Аны кьуралыуу. Этимчаны айтымда кьуллугъу. Этимча айланч, аны айтымда кьуллугъу. Этимчаны жазылыуу.

Этим ат. Аны айтымда кьуллугъу, айланч кьурап жюрюую, жазылыуу.

2. Этимни баш айырма формасындан аны бирси айырма эм туруш формаларын кьурай билиу; аны грамматика категорияларыны тилде кьуллукъларын кёргюзтюу; аланы нелени болушлукълары бла берилгенлерин текстледе белгилеу.

Тилни болушлукъчу кесеклери

Сонгурала) – 2 с.

1. Тилни болушлукъчу кесеклери. Сонгурала. Болуш жалгъаулары бла сонгураланы айтымда кьуллукълары. Сонгураланы кьуралыу эм магъана жаны бла баш кьауумлары. Сонгура атла. Аланы айтымда сонгурала бла тенглешдириу. Сонгураланы бла сонгура атланы жазылыулары.

2. Айтымда сонгураланы бла сонгура атланы бир бирден айыра билиу, кьуллукьларын кьргюзтюу.

Байламла– 2 с.

1. Байламла. Аланы морфология шартлары эм синтаксис кьуллукьлары. Бош байламла эм кьош байламла. Тенг жарашдырыучу байламла эм бойсундуруучу байламла. Аланы айтымда жюрютюлюулер. Байламланы жазылыулары.

2. Айтымда байламланы таба билиу, аланы тюз хайырланыу. Бла деген байламны бла деген сонгурадан айыра билиу.

Кесекчикле– 1 с.

1. Кесекчикле. Аланы кьуралыу жаны бла кьауумлары; кесекчиклеге саналгъан сьзле эм жалгъаула. Кесекчиклени магъана жаны бла кьауумлары, жазылыулары.

2. Кесекчиклени айтымда таба, кьаллай кьуллукьда жюрюгенлерин кьргюзте, тюз хайырлана билиу.

Междометияла -1 с.

1. Междометияла. Аланы жазылыулары. Междометиялы айтымлада тыйгъыч белгиле.

2. Междометиялы айтымланы тюз окьуй билиу. Междометиялы айтымлада керекли тыйгъыч белгилени сала билиу.

Жылны ичинде окьулгъанны кьайтарыугъа – 1с.

Тилни энчи эм болушлукьчу кесеклери. Аланы бир бирден айырыу. Этим. Аны морфология категориялары. Этимни иесиз формалары. Аланы айтымда жюрютюлюулер

8 класс (51ч.)

Раздел 1. Тилни энчи кесеклери эм аланы грамматика категориялары(5с.)

Грамматика. Тилни кесеклери. Тилни энчи кесеклери. Ат эм аны болушлары. Атны бирча формалы болушлары. Атны иелик категориясы. Тилни ат кесеклери, аланы айтымда кьуллукьлары.

Синтаксис(6с.)

Сьз тутуш. Сьз бирлешле бла сьз тутушла. Сьз тутушда баш эм бойсуннган сьз. Сьз тутушда сьзлени бирге байланыулары.

Сьзлени бир бирге тенг жарашыу халда байланыулары. Сьзлени бир бирге бойсунуу халда байланыулары; этим сьз тутушла эм ат сьз тутушла. Аланы тюрлюлери.

Синтаксис сёз тутушла эм фразеология сёз тутушла. Сёз тутушланы кьуралыу жаны бла тюрлюлери. Сёз тутушланы магъана жаны бла тюрлюлери. Сёз тутушланы магъана жаны бла кьауумлары.

Сёз тутуш бла сёз бирлешни бир бирден айырыу. Сёз тутушну баш эм бойсунган сёзюн табыу. Аланы бир бирге байланыуларын кёргюзтюу. Тагъылыуну, кьысылыуну, кели-шиуню ангылатыу. Сёз тутушланы кьаллай кьауумлагъа юлешингенлерин, аланы энчиликлерин ачыкьлау.

Айтым.(23с.)

Айтым эм аны баш шартлары: хапарчылыгъы, кьарамчылыгъы, ахыр интонациясы. Айтымланы тилде кьуллукъларына кёре тюрлюлери. Аланы ахырларында тыйгъыч белгиле. Айтымда логика басым. Аны кьуллугъу. Айтымда сёзлени орунлары.

Бош айтымны сёзден бла сёз тутушдан айыра билиу. Айтымланы тилде кьуллукъларына кёре тюрлюлерини энчиликлерин кёргюзте билиу, керекли интонация бла окъуу. Айтымда логика басымны хайырлана билиу. Эки баш членли айтымланы ангылатыу. Аллай айтымланы кьауумлары: жайылмагъан айтымла эм жайылгъан айтымла. Башчы эм аны кьуралыу жаны бла тюрлюлери. Хапарчы, аны тюрлюлери эм аланы кьуралыулары. Башчыны бла ат хапарчыны араларында тирени жюрютюлген кезиую. Башчыны бла хапарчыны бир бирлери бла келишиулери. Жайылмагъан эм жайылгъан бош айтымланы бир бирден айыра, башчыны бла ат хапарчыны араларында тире салыуну жоругъун тюз хайырлана билиу. Айтымны сансыз членлерини юсюнден окъулгъанны кьайтарыу. Айтымны сансыз членлерини баш членлерине кьысылып, тагъылып, ала бла келишип жюрюулери.

Толтуруучу. Аны формалары эм айтым кьурауда магъанасы. Толтуруучуну хапарчыгъа кьалай байланнганына кёре тюрлюлери: тагъылгъан толтуруучула, кьысылгъан толтуруучула. Сёдегей толтуруучу. Аны кьуралыуу. Туура толтуруучу. Аны формалары эм кьуралыуу. Толтуруучуну кьуралыу жаны бла кьауумлары.

Болум. Болумланы хапарчыгъа кьалай байланнганларына кёре кьауумлары: кьысылып келген болумла, тагъылып келген болумла. Аллай болумланы кьуралыулары. Болумланы магъана жаны бла кьауумлары (орунчу, заманчы, сылтаучу, ёлчемчи, муратчы, шартчы, халчы болумла). Болумланы кьуралыу жаны бла кьауумлары.

Айгъакълаучу. Айгъакълаучулары кьуралыу жаны бла тюрлюлери. Аланы айтымда айгъакъланган сёзге кьалай байланганларына кёре тюрлюлери. Айгъакълаучулары магъана жаны бла кьауумлары. Айтымны членлерин синтаксис жаны бла бир бирден айыра билиу.

Айтымны бир туудукъ членлери. (16с.)

Айтымны бир туудукъ членлерини юсюнден окьулгъанны кьайтарыу. Айтымны бир туудукъ членлерини бир бирге тенг жарашдырычу (жалгъаучу, айырычу, кьаршылаучу) байламлары болушлукълары бла жалгъаныулары. Бир туудукъ членли айтымлада жыйышдырычу сёзле. Аллай айтымлада тыйгъыч белгиле. Бир туудукъ членли айтымлары тюз окьуй, керекли тыйгъыч белгилерин сала билиу. Айтымда кийдирилген сёзле эм айтымла, тилде аланы кьуллукълары. Аллай сёзлю айтымлада тыйгъыч белгиле. Айлануу. Жайылмагъан эм жайылгъан айлануу. Айлануулу айтымда тыйгъыч белгиле. Кьошакъ айтым. Ол кийдирилген айтымда тыйгъыч белгиле. Междометиялы айтымла, алада тыйгъыч белгиле. Кийдирилген сёзлю, айлануулу эм междометиялы айтымлары керекли интонация бла окьуй эм тыйгъыч белгилерин сала билиу.

Айтымны членлерини айырылыулары. Айырылгъан айгъакълаучула эм болумла. Айырылгъан болумлу эм айгъакълаучулу айтымлада тыйгъыч белгиле. Айырылгъан толтуруучула. Аллай толтуруучулу айтымлада тыйгъыч белгиле. Айтымны белгилеучю членлерини айырылыулары. Айырылгъан кьошулуучу членли айтымлада тыйгъыч белгиле. Айырылгъан членли айтымлары кереклисича окьуй, тыйгъыч белгилерин сала билиу. Тюз сёз бла сёдегей сёз. Тюз сёзлю айтымла, алада тыйгъыч белгиле. Ушакъ. Цитата. Цитаталы айтымда тыйгъыч белгиле.

Тюз сёзлю эм цитаталы айтымлары кереклисича окьуй, тыйгъыч белгилерин сала билиу.

9 класс (51ч.)

Озгъан жыллада окьулгъан затладан кьайтарыу (2с.)

Айтымны сансыз членлерини баш членлерине кьысылып, тагъылып неда ала бла келишип жорюулери. Айтымны баш членлерини бир бирлери бла келишиулери. Малкьар тилде айланчла. Аланы магъана жаны бла айтымгъа ушаулары. Айтымлары бла айланчлары энчиликлери.

Кьош айтым (1 с.)

Къош айтымны ангылатыу. Къош айтымланы къауумлары: тенг жарашхан къош айтымла эм бойсуннган къош айтымла. Аланы кесеклерини бир бирге магъана эм грамматика жаны бла байланыуларында болгъан энчиликле.

Тенг жарашхан къош айтымла (4 с.)

1. Тенг жарашхан къош айтымны кесеклерин бир бирге байлар ючюн хайырланылгъан мадарла: тенг жарашдырыучу интонация, тенг жарашдырыучу байламла, кѳргюзтюучю алмашла, иеликчи жалгъаула, къош айтымны кесеклерини экисине да бирча къарагъан сѳзле. Байламлы тенг жарашхан къош айтымла (жалгъаулу байламлы, айырыучу байламлы). Аллай айтымлада тыйгъыч белгиле. Байламсыз тенг жарашхан къош айтымла. Алада тыйгъыч белгиле.

2. Тенг жарашхан къош айтымланы таба, тюз айыра, хайырлана, тыйгъыч белгилерин сала билиу.

Бойсуннган къош айтым (19 с.)

1. Бойсуннган къош айтым. Аны баш кесеги эм бойсуннган кесеги. Бойсуннган къош айтымны бойсуннган кесегини членлерини бирини орунуна жюриую (Мен билеме: сен кьойчуса. Бизге белгилиди: Азиз инженерди). Бойсуннган къош айтымны кесеклерини байланыуларына кѳре тюрлюлери: байламлы къош айтымла, байлам сѳзлю къош айтымла, байламсыз къош айтымла. Бойсуннган къош айтымланы бойсуннган кесеклерини къаллайла болгъанларына кѳре къауумлары (бойсуннган башчы, хапарчы, толтуруучу, айгъакълаучу, болумчу, сансыз кесеклери болгъан къош айтымла). Ортакъ членли бойсуннган къош айтымла. Бойсуннган къош айтымланы къауумларында тыйгъыч белгиле. Талай бойсуннган кесеги болгъан къош айтымла. Алада тыйгъыч белгиле.

2. Бойсуннган къош айтымланы тюрлюлерин бла айланч членли айтымланы бир бирден айыра, тюз хайырлана, тыйгъыч белгилерин сала билиу.

Литература тил, аны мардалары. Тилни стильлери бла стилистика (3 с.)

1. Литература тил, аны мардалары. Тилни баш тюрлюлери (стильлери): сѳлешиу стиль, китап стиль, ишчи стиль, илму стиль, публицистика стиль, литература стиль. Тилни тазалыгъы.

2. Тилни стильлерин бир бирден айыра, таза сѳлеше билиу.

Малкъар тилни грамматикасын тинтиуню тарыхындан (1с.)

1. Малкъарда бла Къарачайда илму-излем институтлада эм вузлада къарачай-малкъар тилни тинтилиую эм окъулууу. Малкъарлыланы бла къарачайлыланы араларында ана тилни тинтген алимле. Тилни

грамматикасын тинтиуде, аны жаш тёлуге окъутууда аланы ишлерини магъаналары.

2. Малкъар тилни грамматикасыны илму жаны бла тинтилиуюню кысха тарыхын билиу.

V—IX класслада окъулгъан затладан къайтарыу (6 с.)

Фонетикадан бла лексикадан, морфологиядан, синтаксисден эм орфографиядан окъулгъан затла бла байламлы баш вопросланы жыйышдырып къайтарыу. Тилни тюрлю-тюрлю стильлери бла байламлы жазыу ишле бардырыу. Юй турмушну, адетни, кылыккыны, халккыны историясыны юоюнден кёлденжазма жазыу. Окъуучулары заявление, автобиография жазаргъа юйретиу.

IX классны окъуучулары ангыларгъа, эте билирге керекли затла:

1. Сёзлени фонетика, орфография, лексика, морфология, программагъа кёре, битеу окъулгъан орфография, пунктуация жорукъланы тюз хайырланыу.
2. Тилни тюрлю-тюрлю кесеклерине кирген сёзлени бир бирден айыра, аланы морфология категорияларын ачыкълау.
3. Сёз тутушла эм айтымда сёзлени бир бирге кесекчиклени болушлукълары бла байланганларын, бойсунуу халда байланыуну тюрлюлерин (келишиуну, тагъылыуну, кысылыуну) бир бирден башхалыкъларын кёргюзтюу.
4. Сёз тутушну баш къауумларыны тюрлю-тюрлюлерин табыу.
5. Айтымны членлерин табыу, аланы энчиликлерин ачыкълау.
6. Бош эм къош айтымланы тюрлю-тюрлю къауумларын бир бирден айырыу.
7. Литература тилни мардаларын билиу. Кёлденжазма, автобиография, заявление жазыу. Тилни стильлерини энчиликлерин кёргюзтюу. Кесини жазыу ишлерин стиль жаны бла тюзетиу, алада орфография эм пунктуация халатланы таба билиу.
8. Малкъар тилде жазылгъан текстлени терк эм кесгин окъуй билиу.

4. Тематическое планирование 5-9 класс:

5 класс

№	Название разделов, тем,	К-во час	Материал учебн	Планируемые результаты		
				Предметные	УУД	Личностные

	уроков	ов	ика		(коммуникативные, регулятивные, познавательные)	
1	Тил эм жамауатны жашауунда аны магъанасы. Малкъар тил тюрк тиллени бириди.	1	3-6-чы бетле.	Малкъар тил тюрк тиллени бири - кыпчакъ кыауумну кыпчакъ-кыуман кесеги болгъанын билирге.	Дерсге кереклисича хазырланыргъа, этген ишинге багъа бичерге, окъугъанынгы тынгылы ангылап, устаз бла бирге сюзерге	Малкъар тилни ариулугъун, байлыгъын билирге, тилибизге суймекликни ёсдюрюрге.
2	Литература тил эм диалектле. Жазыу эм сёлешиу тил.	1	9-14-чю бетле.	Жазыу эм сёлешиу тиллени башхалыкъларын айырыу, тилни стильлерин билиу.	Дерсни баш муратын ангылап, анга кёре ишни башларгъа, иште сёзлюк бла хайырланыргъа, башхаланы оюмларына тынгыларгъа.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
3	Тамыр сёзле. Сёз кыураучу эм сёз тюрлендириучю жалгъаула.	1	17-19-чу бетле.	Сёзню кыурамын билирге: сёзню тамырын, жалгъауларын айыра билирге.	Озгъан жыллада алгъан билимлерине кёре ишни бардырыу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Окъуугъа, билим алыугъа сейирлерин туудуруу.
4	Тилни кесеклери. Ат.	1	20-26-чы	Тилни кесеклерини ичинде	Озгъан жыллада алгъан билимлерине кёре	Окъуу борчну магъанасына уллу багъа бичерге

	Сыфат. Санау.		бетле.	атланы, сыфатланы, санауланы айыра билиу.	ишни бардырыу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу.	юйрениу.
5	Алмаш. Этим. Сёзлеу.	1	26-31- чи бетле бетле.	Тилни алмаш, этим, сёзлеу кесеклерини энчиликлерин билирге.	Озгъан жыллада алгъан билимлерине кёре ишни бардырыу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, этген ишине тюз багъа бичиу, бардырылгъан ишде башхаланы оюмларына эс буруу.	Ана тилге сейирлерин ёсдюрюу.
6	Тилни болушлук ъчу кесеклери .	1	32-37- чи бетле.	Тилни болушлукъчу кесеклерини айтымда къуллукълары н ачыкълау.	Озгъан жыллада алгъан билимлерине кёре ишни бардырыу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, бардырылгъан ишде башхаланы оюмларына эс буруу.	Илму- тинтиу ишге сейирлерин туудуруу.
7	Сынау жаздырма	1			Этген ишин тинтип, магъаналы	Этген ишине багъа

	.				эм магъанасыз жерин таба билиу, кесини ниетин тюз ангылата билиу, устаз бичген багъаны ангылау.	бичерге юйрениу.
8	Сёз тутуш. Сёз тутушну тинтиу.	1	38-44-чю бетле.	Айтымны сёз тутушлагъа юлеширге юйрениу, баш сёзден бойсунган сёзге соруу сала билиу.	Тинтиу ишни бардыра билиу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу. Алларына салынган окъуу борчну тап ангылап сакълау.	Билимлерин терен эм кенг этерге, окъуу жаны бла хунерлерин ёсдюрюрге.
9	Айтым. Текст. Айтымны къуллукъларына кёре тюрлюлери.	1	44 - 57-чи бетле.	Текстни айтымдан башхалыгъын ангылау, къуллукълары на кёре айтымланы тюрлюлерин айырыргъа юйрениу.	Ишни хайырлы бардырыуну мадарларын излеу, жангы билимлерин хайырлана, берилген ишни халатсыз бардырыу, башхаланы ишлерини юсюнден оюмунгу айтыу.	Тил байлыкъларын ёсдюрюрге итиниу.
10	Айтымны баш членлери	1	61-65-чи бетле.	Айтымны, соруу салып, баш членлерин табаргъа юйрениу.	Проблемаланы кеси аллына тамамлар сылтаула излеу, тюз соруу сала эм анга жууап излей билиу, этген ишине тюз багъа бичиу	Илму- тинтиу ишге сейирлерин туудуруу.

11	Эсденжаз ма.	1	65-чи бет.	Текстде баш оюмну таба эм анга кёре план жарашдыра билирге.	Этген ишин тинтип, магъаналы эм магъанасыз жерин таба билиу, кесини ниетин тюз ангылата билиу, устаз бичген багъаны ангылау.	Этген ишине багъа бичерге юйрениу.
12	Айтымны сансыз членлери. Толтуруу чу.	1	66-68- чи бетле.	Айтымны сансыз членлерин баш членлеринден айыра билиу.	Тинтиу ишни бардыра билиу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу. Алларына салыннган окъуу борчну тап ангылап сакълау.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
13	Айгъакъл аучу	1	68-70- чи бетле.	Айгъакълаучу ну айтымда, соруу салып, таба билирге.	Дерде энчи иш бардырыргъа хазырланыу, тюрлю-тюрлю мадарланы кючлери бла хайырланыу, этилген ишни юсюнден оюмунгу айта билиу.	Билимлерин терен эм кенг этерге, окъуу жаны бла хунерлерин ёсдюрюрге.
14	Болум.	1	71-73- чю бетле.	Айтымланы синтаксис жаны бла тинте билирге, толу эм кенг магъаналы айтымла	Ишни хайырлы бардырыуну мадарларын излеу, жангы билимлерин хайырлана, берилген ишни халатсыз бардырыу,	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.

				къурай билирге.	башхаланы ишлерини юсюнден оюмунгу айтыу.	
15	Эки баш членли жайылгъа н эм жайылма гъан айтымла.	1	74-76- чы бетле.	Эки баш членли жайылгъан эм жайылмагъан айтымланы синтаксис жаны бла тинте билирге, аллй айтымла къурай билирге.	Проблемаланы кеси аллына тамамлар сылтаула излеу, тюз соруу сала эм анга жууап излей билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Тил байлыкъларын ёсдюрюрге итиниу.
16	Бир туудукъ членлери болгъан айтымла.	1	76-82- чи бетле.	Байламсыз бир туудукъ членлери болгъан айтымлада тыйгъыч белгилени сала билирге.	Дерсге кереклисича хазырланыргъа, этген ишинге багъа бичерге, окъугъанынги тынгылы ангылап, устаз бла бирге сюзерге.	Кесини ниетине жетюде тюз жолну сайлай билирге юйрениу.
17	Айланыу лу айтымла.	1	83-84- чю бетле.	Айтымда айланыуланы таба билирге, айтымны схемасын эте билирге, тыйгъыч белгилени сала билирге.	Дерсде энчи иш бардырыргъа хазырланыу, тюрлю -тюрлю мадарланы кючю бла хайырланыргъа, этилген ишни юсюнден оюмунгу айта билиу.	Билимлерин терен эм кенг этерге, окъуу жаны бла хунерлерин ёсдюрюрге.

18	Къош айтым. Къош айтымны тинтиу.	1	86-89-чу бетле.	Къош айтымны кесеклерин таба, тыйгъыч белгилени тюз сала, айтымны схемасын эте билирге.	Тинтиу ишни бардыра билиу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу. Алларына салыннган окъуу борчну тап ангылап сакълау.	Илму- тинтиу ишге сейирлерин туудуруу.
19	Тюз сёзю болгъан айтымла.	1	90-92-чи бетле	Тюз сёзлю айтымланы айыра, схемаларын эте, тыйгъыч белгилерин сала билирге. Тюз сёзлю айтымла къурай билирге.	Проблеманы тюз сала билиу. Этген ишин таплашдырыуда тил бла хайырлана билиу, этген ишини тюз-терс этилгенине кеси аллына багъа биче билиу.	Тил байлыкъны ёсдюрюрге итиниу.
20	Тилни тауушлары. Ачыкъ тауушла. Ачыкъ тауушлары къарыулу эм къарыусуз орунлары.	1	97-102-чи бетле	Фонетикада бла графикада не зат окъулгъанын билдиру. Ачыкъ тауушлары къауумларын, аланы белгилеген харфлары билдириу, къарыулу эм къарыусуз орунларын	Дерсни баш муратын ангылап, анга кёре ишни башларгъа, ишде сёзлюк бла хайырланыргъа, башхаланы оюмларына тынгыларгъа юйрениу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.

				айырыргъа юйренирге.		
21	Къысыкъ тауушла. Зынгырда уукъ эм тунакы къысыкъла а. Къысыкъ тауушланы къарыулу эм къарыусуз орунлары .	1	104 - 109-чу бетле.	Къысыкъ тауушланы къуралыулары . Зынгырдауукъ эм тунакы къысыкъла, алада къарыулу, къарыусуз орунларыны энчиликлерин билирге.	Дерсни баш муратын ангылап, анга кёре ишни башларгъа, ишде сёзлюк бла хайырланыргъа, башхаланы оюмларына тынгыларгъа.	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.
22	Сингармонизм.	1	109-112-чи бетле.	Сёзлени сингармонизми баш жоругъуна кёре жаза билирге	Дерде энчи иш бардырыргъа хазырланыу, тюрлю-тюрлю мадарланы кючу бла хайырланыргъа, этилген ишни юсюнден оюмунгу айта билиу.	Дуниягъа кёз къарамларын кенгертирге.
23	Сёзню бёлюмю. Сёзлени тизгинден тизгинге кёчюрюу. Сёзде басым.	1	112-118-чи бетле.	Сёзлени тизгинден тизгинге тюз кёчюре эм сёзню басымын тюз сала билирге.	Проблемаланы кеси аллына тамамлар сылтаула излеу, тюз соруу сала эм анга жууап излей билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Кесини ниетине жетиуде тюз жолну сайлай билирге юйретиу.

24	Сёзню фонетика жаны бла тинтиу.	1	119-125-чи бетле.	Сёзлени фонетика жаны бла тинте, халатсыз жаза билирге; сёлешиу бла жазыуну энчиликлерин айыра билирге.	Тинтиу ишни бардыра билиу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу. Алларына салыннган окъуу борчну тап ангылап сакълау.	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.
25	Графика. Алфавит.	1	126-129-чы бетле.	Таууш бланы белгилеген харфны башхалыкъларын айыра билирге. Алфавитни билирге.	Проблеманы тюз сала билиу, этген ишин таплашдырыуда тил бла хайырлана билиу, этген ишини тюз-терс этилгенине кеси аллына багъа биче билиу.	Билимлерин теренлерге эм кенгертирге, окъуу жаны бла хунерлерин ёсдюрюрге.
26	Харфланы баш эм сансыз таууш магъаналары.	1	130-131-чи бетле.	Сёзде харфны баш таууш эм сансыз таууш магъанасын бир бирден айыра билирге; е, ё, ю, я, у, ж харфланы таууш магъаналарын билирге; алай харфлары болгъан сёзлени тюз жазаргъа	Ишни хайырлы бардырыуну мадарларын излеу, жангы билимлерин хайырлана, берилген ишни халатсыз бардырыу, башхаланы ишлерини юсюнден оюмун айтыу.	Илму- тинтиу ишге сейирлерин туудуруу.

				юйренирге.		
27	Ъ эм Ъ харфланы жюрютю люулери.	1	136-137-чи бетле.	Ъ эм Ъ харфлары болгъан сёзлени тюз жаза билирге.	Дерсни баш муратын ангылап, анга кёре ишни башларгъа, ишде сёзлюк бла хайырланыргъа, башхаланы оюмларына тынгыларгъа.	Дуниягъа кёз къарамларын кенгертирге.
28	Орфоэпия.	1	139-142-чи бетле.	Орфоэпияны баш жорукъларын билирге, ала бла хайырлана билирге юйренирге.	Проблемаланы кеси аллына тамамлар сылтаула излеу, тюз соруу сала эм анга жууап излей билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.
29	Сынау жаздырма .	1			Этген ишин тинтип, магъаналы эм магъанасыз жерин таба билиу, кесини ниетин тюз ангылата билиу, устаз бичген багъаны ангылау.	Этген ишине багъа бичерге юйрениу.
30	Халатла бла иш. Орфография эм аны баш жорукълары.	1	142-145-чи бетле.	Сынау жаздырмада тюбеген халатла бла иш бардырыргъа. Орфографияны баш жорукъларын билирге.	Дерсде энчи иш бардырыргъа хазырланыу, тюрлю-тюрлю мадарланы кючу бла хайырланыргъа, этилген ишни юсюнден оюмунгу айта билиу.	Кесини ниетине жетиуде тюз жолну сайлай билирге юйретиу.

31	Сёзню тамырын да басымсыз ачыкъланы журютю люулери.	1	146-149-чу бетле.	Тамырда басымсыз ачыкълары болгъан сёзлени айыра эм тюз жаза билирге.	Ишни хайырлы бардырыуну мадарларын излеу, жангы билимлерин хайырлана, берилген ишни халатсыз бардырыу, башхаланы ишлерини юсюнден оюмунгу айтыу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
32	Сёзню тамырын да къысыкъланы жазылыулары.	1	149-155-чи бетле.	Сёзню тамырында къысыкъланы халатсыз жаза билирге	Проблеманы тюз сала билиу. Этген ишин таплашдырыуда тил бла хайырлана билиу, этген ишини тюз-терс этилгенине кеси аллына багъа биче билиу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
33	Б, в, г, д къысыкъланы жазылыулары.	1	155-156-чы бетле.	Сёзлени ахырларында бла къысыкъланы алларында б, в, г, д къысыкълары болгъан сёзлени тюз жазаргъа юйренирге.	Проблемаланы кеси аллына тамамлар сылтаула излеу, тюз соруу сала эм анга жууап излей билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Билимлерин терен эм кенг этерге, окъуу жаны бла хунерлерин ёсдюрюрге.
34	Сёз, аны лексика эм граммати	1	162-165-чи	Малкъар тилни сёз байлыгъыны юсюнден	Ишни хайырлы бардырыуну мадарларын излеу, жангы билимлерин	Тил байлыкъны ёсдюрюрге итиниу.

	ка магъанал ары.		бетле.	билирге, сёзлени лексика эм грамматика магъаналарын сёзлюкле бла хайырлана билирге.	хайырлана, берилген ишни халатсыз бардырыу, башхаланы ишлерини юсюнден оюмларын айта билиу.	
35	Бир магъанал ы эм кёп магъанал ы сёзле.	1	166- 170- чи бетле.	Ангылатма сёзлюкле бла ишлей билирге; текстни тинте билирге; бир магъаналы эм кёп магъаналы сёзлени айыра билирге.	Дерседе энчи иш бардырыгъа хазырланып, тюрлю-тюрлю мадарланы кючу бла хайырлана, этилген ишни юсюнден оюмун айта билиу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
36	Омонимл е.	1	170- 172- чи бетле.	Омонимлени энчиликлерин, сёзлюкле бла хайырлана, текст бла ишлей, омонимлени эм кёп магъаналы сёзлени айыра билирге.	Дерсге кереклисича хазырланыргъа, этген ишинге багъа бичерге, окъугъанын тынгылы ангылап, устаз бла бирге сюзерге.	Дуниягъа кёз къарамларын кенгертирге.

37	Синоним ле.	1	173- 175- чи бетле.	Синонимлени энчиликлерин ангыларгъа, ала бла хайырлана билирге, сёзлюкледен синонимлени табаргъа.	Проблеманы тюз сала билиу. Этген ишин таплашдырыуда тил бла хайырлана билиу, тюз-терс этилгенине кеси аллына багъа биче билиу.	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.
38	Антоним ле.	1	175- 177- чи бетле.	Антонимлени баш энчиликлерин билирге, ала бла хайырланьыргъ а юйренирге.	Ишни хайырлы бардырыуну мадарларын излеу, жангы билимлерин хайырлана, берилген ишни халатсыз бардырыу, башхаланы ишлерини юсюнден оюмун айтыу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
39	Битеу халкъ жюрютге н эм халкъны бир кесеги жюрютге н сёзле.	1	177- 179- чу бетле.	Битеу халкъ жюрютген, диалект, усталыкъ, жаргон сёзле бла къайда, къачан хайырланьыргъ а боллукъларын билирге; аллай сёзлени керек жерде эркин хайырлана	Дерсге кереклисича хазырланьыргъа, этген ишинге багъа бичерге, окъугъанынгы тынгылы ангылап, устаз бла бирге сюзерге	Тил байлыкъны ёсдюрюрге итиниу.

				юйренирге.		
40	Эркин жюрютю люучю эм эркин жюрютю лмеучю сёзле.	1	180- 183- чю бетле.	Эркин жюрютюлюуч ю эм эркин жюрютюлмеу чю сёзлени айыра билирге, аллай сёзле бла айтымла къурай, аланы текстде таба билирге.	Проблемаланы кеси аллына тамамлар сылтаула излеу, тюз соруу сала эм анга жууап излей билиу, этген ишине тюз багъа бичиу	Илму- тинтиу ишге сейир лерин туудуруу.
41	Фразеоло гизмле.	1	185- 189- чу бетле.	Фразеологизм лени сёз бирлешледен айырыргъа юйренирге; фразеологизм лени хайырлана, айтымла къурай билирге, ала бла сёлешим тилде хайырлана билирге.	Проблеманы тюз сала билиу, этген ишин таплашдырыуда тил бла хайырлана билиу, этген ишини тюз-терс этилгенине кеси аллына багъа биче билиу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.
42	Сёзню лексика жаны бла тинтиу.	1	194- 198- чи бетле.	Сёзню лексика жаны бла тинтиуню энчиликлерин билирге.	Тинтиу ишни бардыра билиу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, алларына салыннган окъуу	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.

					борчну тап ангылап сакълау.	
43	Морфология. Сёзлени къуралыу лары эм тюрлениу лери.	1	197- 200- чю бетле.	Сёзлени морфемалары н таба билирге.	Проблеманы тюз сала билиу. Этген ишин таплашдырыуда тил бла хайырлана билиу, этген ишини тюз- терс этилгенине кеси аллына багъа биче билиу.	Кесини ниетине жетюде тюз жолну сайлай билирге юйретиу.
44	Сёз къураучу эм сёз тюрленди риучю жалгъаул аны тюрлюле ри.	1	205- 208- чи бетле.	Сёздеде тамырны, сёз къураучу эм сёз тюрлендириуч ю жалгъауланы таба билирге, текст бла ишлей билирге.	Дерседе энчи иш бардырыргъа хазырлануу, тюрлю-тюрлю мадарланы кючю бла хайырланыргъа, этилген ишни юсюнден оюмунгу айта билиу.	
45	Тамырда эм жалгъауд а ачыкълан ы жазылыу лары.	1	219- 222- чи бетле.	Тамырда эм жалгъауда ачыкъ тауушлары болгъан сёзлени халатсыз жазаргъа юйренирге эм халатсыз жаза билирге.	Дерсни баш муратын ангылап, анга кёре ишни башларгъа, иште сёзлюк бла хайырланыргъа, башхаланы оюмларына тынгыларгъа.	Туугъан жерлерин сюерге итиндириу эм культураларын кётюрюу.
46	Сёзню тамырын	1	223- 229-	Тамырда къысыкъланы	Ишни хайырлы бардырыуну	Тилни байлыгъын тюз хайырлана

	да кЪЫСЫКЪЛ аны жазылыу лары.		чу бетле.	тюз жаза билирге, 15- 18-чи орфограммала ны хайырланыргъ а юйренирге.	мадарларын излеу, жангы билимлерин хайырлана, берилген ишни халатсыз бардыруу, башхаланы ишлерини юсюнден оюмун айтыу.	билирге.
47	Сёзню жалгъауу нда кЪЫСЫКЪЛ аны жазылыу лары.	1	229- 231- чи бетле.	Сёзлени жалгъауларын да кЪЫСЫКЪЛАРЫ болгъан сёзлени халатсыз жазаргъа юйренирге; халатлары болгъан сёздеде халатны табып тюзете билирге.	Дерсге кереклисича хазырланыргъа, этген ишинге багъа бичерге, окъугъанынгы тынгылы ангылап, устаз бла бирге сюзерге.	Илму- тинтиу ишге сейирлерин туудуруу.
48	Сынау жаздырма .	1			Этген ишин тинтип, магъаналы эм магъанасыз жерин таба билиу, кесини ниетин тюз ангылата билиу, устаз бичген багъаны ангылау.	Этген ишине багъа бичерге юйрениу.
49	Халатла бла иш. Сёзню сёз	1	231- 234- чю бетле.	Сынау жаздырмада тубеген халатла бла	Тинтиу ишни бардыра билиу, тинтиу ишни бардыргъан	Билимлерин терен эм кенг этерге, окъуу жаны бла хунерлерин

	къурау жаны бла тинтиу.			иш бардыра билирге. Сёзню сёз къурау жаны бла тинте билирге.	кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, алларына салыннган окъуу борчну тап ангылап сакълау.	ёсдюрюрге
50	Жылны ичинде окъулгъа нны къайтары у. Орфогра фия. Лексикол огия. Сёз къурау.	1	236- 239- чу бетле.	Орфографиян ы баш жоркъларын къайтарыу. Лексикология бла фразеологияда окъулгъанны бирикдиррге, халатсыз жазаргъа юйретирге.	Жылны ичинде алгъан билимлерине кёре ишни бардырыу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Тил байлыкъны ёсдюрюрге итиниу.
51	Морфоло гия. Синтакси с.	1	239- 240- чы бетле.	Тилни кесеклерин айыра билирге, орфограммала ны таныргъа. Айтымны членлерин бир бирден айыра билирге.	Жылны ичинде алгъан билимлерине кёре ишни бардырыу, тинтиу ишни бардыргъан кезиуде, окъугъан жорукълары бла хайырлана билиу, этген ишине тюз багъа бичиу.	Литература тилни тазалыгъын сакъларгъа юйрениу.

6 класс

№	Название разделов, тем. уроков	К- во ча	Мате риал учеб	Планируемые результаты
---	--------------------------------------	----------------	----------------------	------------------------

				Предметные	УУД (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные
1.	Фонетика. Графика. Орфография.	1	3-6- чы бетл е.	Фонетика, графика, орфографияны жорукъларын тюз хайырлана биледиле.	Дерсге хазырланьргъа, теманы къайтарыргъа, тауушланы харфладан айыра, сёзлени тюз жаза билирге.	Билгенлерин, билмегенлери н теренлерге, анга кёре дерсде салгъан муратларын тюрлендирир- ге.
2.	Сез къурам. Сез къурамны тинтиу. Сез тугуш бла айтым.	1	5-9- чу бетл е	Сёз тутушланы айтымдан бла сёзледен башхалыгъын айыра биледиле.	Дерсге хазырланьу, сёз къурамны тинте, сёз тутушну айтымдан айыра биледиле.	Билгенлерин берилген ищледе тамамларгъа.
3.	Бош айтым. Бош айтымны тинтиу. Къош айтым.	1	10- 14- чю бетл е.	Бош айтымны, къош айтымдан айыра, тыйгъыч белгилерин сала биледиле	Кеслерини оюмларын айта билирге хазырлыкълары н кёргюзтедиле.	Алгъан билимин тюрлю-тюрлю практика ищледе кёргюзтюрге.
4.	Лексика эм фразеология .	1	14- 17- чи бетл е.	Сёзню лексика магъанасын, бир магъаналы эм кёп магъаналы сёзлени, синонимле, омонимле, антонимлени, диалект эм усталыкъчы сёзлени, фразеологизмлени юслеринден билгенлерин теренлеу.	Ангылатма сёзлюкде башха тилледен алыннган, эски, диалект сёзлени таба, фразеологизмле бла да хайырлана биледиле.	Тилни сёз байлыгъыны юсюнден хапар жарашдыра, сёзлюкле бла да ишлерге.

5.	Эркин жүрютюлген эм эркин жүрютюлме ген сөзле. Эскирген сөзле бла жангы сөзле. Фразеологизимле.	1	21-23-чү бетле.	Ангылатма, фразеология сөзлөккө бла хайырлана, эскирген бла жангы сөзлени айыра биледиле.	Тилни сөз байлыгыны юсюнден хапар жарашдыра, фразеологизимлени магъаналарын ангылата биледиле.	Сөз байлыкъларын ёсдюрюрге.
6.	Жаздырма.	1		Алгъан билимлерин хайырланыргъа юйрениу.	Окьюучула кеслерини оюмларын тюз айта, берилген орфография жорукъланы хайырлана билликдиле.	Билгенлерин оюмлау, теренлеу.
7.	Морфология бла орфография . Тилни энчи кесеклери.	1	25-28-чи бетле.	Морфология тилни юсюнден илмуну бёлюмю болгъанын билдириу. Тилни энчи кесеклерини бир бирден магъана, грамматика эм синтаксис жаны бла башхалыкъларын ангылау.	Тилни энчи кесеклерини кьаууумларын, бир бирден грамматика эм магъана жаны бла башхалыкъларын айыра билликдиле.	Билимлерин жашауда хайырлана билирге.
8.	Тилни болушлукъчу кесеклери.	1.	28 - 30-чу бетле.	Тилни болушлукъчу кесеклери кьаллай кьауумлагъа юлешингенлерин, айтымда магъаналарын ангылау.	Айтымда тилни болушлукъчу кесеклерин хайырлана, ала бла айтымла кьурай, оюмларын айта билликдиле.	Кесини халкьы бла бирликни сезимин айнытыргъа

10.	Атланы сёз кьураучу жалгъауларыны тюз жазылыулары.	1	39-41-чи бетл е.	Кьуралгъан атланы жазылыуларын эм сингармонизмни жорукъларын билиу.	Сингармонизмн и жоругъун билген, сёз кьураучу жалгъаулары, жангы сёзле кьурагъанда, тюз кьоша билликди.	Алгъан билимлерин жашауда хайырланыу, окьургъа андан ары итиниу.
11.	Кьош атланы кьуралыулары эм тюз жазылыулары.	1	41-45-чи бетл е.	Кьош атланы бирге эм башха нек жазылгъанларын ангылатыу. Сёзлени басымларын тюз сала, дефис бла не заманда жазылгъанын да билдириу.	Кьош атланы кьурауда берилген жорукъланы иги ангыласала, халатсыз жазарыкъдыла.	Кесинги ишинги устаз эм окьуучула бла бирге берилген ёлчемлеге кёре тинтирге.
12.	Сынау жаздырма.	1		Байламлы тиллерин ёсдюрюу.	Озгъан дерследе алгъан билимлерин бегите, окьуучула кеслерин сынарыкъдыла.	Билгенлерин оюмларгъа.
13.	Халатла бла ишлеу. Атланы санлары.	1	45-47-чи бетл е.	Халатла бла иш бардырыргъа. Атны дайым жангызлыкъ эм кёплюк санда жюрютюлгенлерин ангылатыу.	Атны сан категориясын белгилей ала бла айтымла кьурай билликдиле.	Текстни хайырлана, байламлы тиллерин ёсдюрюрге.
14.	Иели атла.	1.	48-50-чи бетл е.	Атны иелик категориясын, иеликни кёргюзтген мадарланы билиу.	Иели атланы кьаллай жалгъаулары болушлукълары бла кьуралгъанлары н билликдиле.	Кеслерини оюмларын айта билирге.

15	Атланы болушда жалгъаныулары. Иесиз атланы болуш жалгъаулары.	1	50-54-чю бетл е.	Атланы болушлада жалгъаныуларын, иесиз атланы болуш жалгъауларын билиу.	Атланы болушлада тюз жалгъай, айтымлада сёзлени болушларын белгилей билликдиле.	Кесинги ишинги устаз бла окъуучула бла бирге берилген ёлчемлеге кёре тинтирге
16.	Атланы ноль болуш жалгъаулары.	1	55-56-чы бетл е.	Атны баш болушуну синтаксис кьуллукъларын, иеликчи бла тамамлаучу болушда атланы ноль болуш жалгъауларын билиу	Болушларын тохташдыра айтымны къайсы членлери болгъанын билликдиле.	Бир-бирлери бла байламлы баш оюмланы бир ызда сюзе билирге.
17.	Иеликчи бла тамамлаучу болушла.	1	57-59-чу бетл е.	Иеликчи бла тамамлаучу болушда иесиз атлагъа бирча формалада, бирча болуш жалгъаула кьошулуп, алай магъана жаны бла башхалыкълары болгъанын ангылау.	Иеликчи бла тамамлаучу болушда атланы магъана жаны бла айыра билликдиле.	Адепни жорукъларын жашауда тюз хайырланыргъа эс бурургъа.
18.	Иеликчи бла тамамлаучу болушланы жалгъауларыны тюз жазылыулары.	1	59-61-чи бетл е.	Иеликчи эм тамамлаучу болушладагъы иесиз атланы жалгъауларын тюз жазаргъа юйретиу.	Иеликчи бла тамамлаучу болушда жалгъауларын тюз жаза, жазмада хайырлана билликдиле.	Бир-бирлери бла байламлы баш оюмланы бир ызда сюзе билирге.
19.	Бериучю болушдагъы иесиз атланы жалгъауларыны тюз жазылыулары.	1	61-62-чи бетл е.	Бериучю болушдагъы иесиз атланы жалгъаулары, айтымда къаллай кьуллукъну тамамлагъанларын ангылау.	Бериучю болушдагъы атланы таба, айтымны къайсы члени болгъанын белгилей билликдиле.	Кесини билмеген затларын ачыкълап, аланы билирге тап мардала кьураргъа.

20.	Орунлаучу бла башлаучу болушла. Иели атланы жалгъаныулары.	1	63 - 70-чи бетл е.	Орунлаучу бла башлаучу болушланы энчиликлерин эм айтымда кьуллукъларын белгилеу. Иели атланы болуш формаларын юйретиу.	Текстде берилген сёзлени болуш жалгъауларын белгилей, айтымда кьуллукъларын айтырыкъдыла. Иели атланы иесиз атладан болушлада жалгъаныулары башха болгъанларын тохташдыра билликдиле.	Табийгъатны сакълауну борчун айнытыргъа.
21.	Эсденжазма.	1	73-чю бет.	Байламлы тиллерин ёсдюрюу.	Озгъан дерсде алгъан билимлерин бегитирикдиле.	Тил байлыкъларын хайырлана, кеслерини оюмларын жазаргъа.
22.	Иели атланы болуш жалгъауларыны тюз жазылыулары. Атны морфология жаны бла тинтиу.	1	70-74-чю бетл е.	Иели атланы болуш жалгъауларыны тюз кьошаргъа юйретиу. Атны морфология жаны бла тинте билиу.	Сингармонизмн и жоругъун эсге тюшюре, иели атланы жалгъауларын тюз кьоша билликдиле. Атны морфология жаны бла айтып, жазып да тинтиу.	Дерсде этген ишни муратларына жетер ючюн керекли мадарланы айыра билирге
23.	Сыфат. Сыфатны магъанасы.	1	76 - 79-чу бетл е.	Затланы тюрлю-тюрлю шарларын кёргюзтген сёзлени, сыфатланы магъана жаны бла баш кьауумларын ачыкълау	Сёзлеге айгъакълагъан сыфатла кьошуп, сёз тутушла кьурай, айтымда сыфатланы кьуллукъларын тохташдыра билликдиле.	Тилбайлыкъларын хайырлана, жомакъкьурайдыла.

24.	Сыфатны кьуралыулары. Сыфатны даражалары .Кемлик даража.	1	79 - 83-чю бетл е.	Сыфатланы морфология эм синтаксис мадар бла кьалай кьуралгъанларын ангылау. Сыфатны юч даража формасы болгъанын билиу.	Кьуралгъан сыфатланы кьаллай мадар бла кьуралгъанын, аланы тюз жазылыуларын, кемлик даражадагъы сыфатланы магъана жаны бла башхалыгъын билликдиле.	Ариулукъну сезимин айнытыргъа
25.	Тенгleshдир иу, айырма даража.	1	83-87 бетл е.	Тенгleshдириу, айырма даражадагъы сыфатланы кьуралыуларын билиу.	Сыфатланы тенгleshдириу эм айырма даражада формаларын кьурай билликдиле.	Жетишимлени себеплерин эм социально мюкюллени кьуаргъа.
26.	Тюз болжаллы сыфатла. Сыфатланы тюз жазылыулары.	1	87-90-чы бетл е.	Сыфатланы магъаналарына эм формаларына кере кьауумларын, тюз жазылыуларын билиу.	Кьош сыфатланы тюз жазылыуларын, айтымда кьуллукъларын билликдиле.	Адепни жорукълары бла шагъырейликт е эс бурургъа
27.	Сыфатланы айтымлада жюрютюлю йлери. Сыфатланы морфология жаны бла тинтиу.	1	90 - 95-чи бетл е.	Сыфатны бла баш болушда атдан кьуралгъан айгъакълаучуну бир бирден айыра, морфология жаны бла тинтиу.	Атны кьуллугъун толтуруп келген сыфатланы кьуллугъун, морфология жаны бла тинтиу иш бардырлыкъдыла.	Бир-бирлери бла байламлы бош оюмларын бир сюзюуге тизе билирге
28.	Эсденжазма «Кёккёз».	1	95-чи бет.	Байламлы тиллерин ёсдюрюу.	Билимлерин бегитирикдиле	Кесини халкы бла бирликни сезимин айнытыргъа.

29.	Санауну магъанасы. Санчы санаула.	1	95 – 102-чи бетл е.	Санаула эм аланы кьуралыулары. Санчы санаулары кьуралыу жаны бла тюрлюлерин билиу.	Тарихле бла жазылган кьош санчы санаулары тюз жазган да, айтхан да эте билликдиле.	Дерседе этген ишни муратларына жетер ючюн керекли мадарлары айыра билирге.
30.	Тизгинчи, юлюшчю санаула.	1	102-106 – чы бетл е.	Тизгинчи юлюшчю санаулары кьуралыулары, айтымда кьуллукьлары, энчиликлери.	Санчы санауладан тизгинчи санаула кьурай, санаулары кьауумлап жаза, ала бла айтымла кьурай, юлюшчю санаулары кьуралыуларын айта билликдиле.	Эс ийиуню, кьызыгьыулары айнытыу
31.	Кьауумчу санаула.	1	107 – 108-чи бетл е.	Кьауумлаучу санаулары кьуралыуларын, магъана жаны бла энчиликлерин, синтаксис кьуллукьларын билиу.	Кьауумлаучу санаула кьурай, болушлада жалгьай билликдиле.	Кесини ишин жетишимли болгьанын болмагьанын тинтирге себепле кьууаргьа
32.	Санаулары тюз жазылыулары. Санауну морфология жаны бла тинтиу.	1	109-112-чи бетл е.	Санаулары кьуралыуларына, жюрютюлюулерине кёре жазылыуларын билиу, санауну морфология жаны бла тинте билиу.	Санаулары текстде табып, магъаналарына эм кьуралыуларына кёре айыра, санаулары текстде табып, магъаналарына эм	Бир-бирлери бла байламлы бош оюмларын бир сюзюуге тизе билирге

					кьуралыуларына кёре айыра билликдиле.	
33.	Жаздырма «Абайланы кьала»	1		Байламлы тиллерин ёсдюрюу.	Билимлерин бегитирикдиле.	Бир-бирлери бла байламлы бош оюмларын бир сюзюуге тизе билирге
34.	Сезлеуню магъанасы	1	113 - 115-чи бетл е.	Сёзлеулени магъанасын ачыкьлау, кьаллай соруулагъа жууап этгенин билиу.	Сёзлеуню магъанасын ачыкьлай, айтымны кьайсы членини кьуллаугьун толтургъанын билликдиле.	Дерсе этген ишни муратларына жетер ючюн керекли мадарланы айыра билирге
35.	Сезлеулени кьуралыулары.	1	116 - 119-чу бетл е.	Сезлеулени ненча мадар бла кьуралгъанын билиу.	Сёз кьураучу жалгъаулары болушлукьлары бла сёзлеуле кьурай, тилни кьайсы кесеклеринден кьуралгъанларын айта билликдиле.	Кесини халкьы бла бирликни сезимин айнытыргъа
36.	Кьош сезлеуню тюз жазылыулары.	1	119 - 120-чы бетл е.	Кьош сёзлеулени кьуралыуларына кёре, жазылыуларын билиу.	Кьош сёзлеуле бирге, дефис бла не заманда жазылгъанын билликдиле.	Жетишимлени себеплерин эм социально - мюкюллени кьуаргъа

37.	Сезлеуно кѳауумлары	1	121 - 124-чю бетл е.	Магѳаналарына кѳре сѳзлеулени бир ненча кѳауумлагѳа юлешиниулерин билиу.	Сѳзлеулени кѳуралыуларына эм кѳауумларына кѳре кѳаллайла болгѳанларын ачыкѳлай билликдиле.	Нарт сезле бла хайырланып, адеп-кѳылыкѳга юйретирге.
38.	Сезлеуно даражалары . Сезлеуно морфология жаны бла тинтиу.	1	124 - 129-чу бетл е.	Сѳзлеуно тенглешдириу, айырма даражаларын белгилеу, морфология жаны бла тинте билиу.	Сезлеуно да сыфатныча даража формаларын белгилей, текстде тилни бирси кесеклеринден айыра, айтып, жазып да морфология жаны бла тинте билликдиле.	Байламлы тиллерин, сѳзге усталыкѳларын есдюрюу.
39.	Жаздырма «Аппа бла эрлен»	1	129 - 130-чу бетл е.	Байламлы тиллерин есдюрюу.		Озгѳан дерследе окѳулгѳанны хайырлана билирге.
40.	Алмашны магѳаналары.	1	130 - 131-чи бетл е.	Алмашла атланы, сыфатланы, санауланы эм сѳзлеулени алмашындырып жюрюулерин билиу.	Айтымла кѳурай, алмашла бла тилни кесеклерин алышындыра билликдиле.	Орфографиядан бла пунктуациядан билимлерин есдюрюрге.
41.	Алмашны кѳауумлары	1	132 - 133-чю бетл е.	Магѳаналарына эм грамматика энчиликлерине кѳре, алмашланы кѳауумларын билиу	Алмашланы кѳауумларын айыра, айтымланы кѳурауда айыра билликдиле.	Тил байлыкѳларын есдюрюрге.

42.	Бетлеучю алмашла.	1	132 - 133-чю бетл е.	Бетлеучю алмашланы бирси алмашладан аслам жюрютюлюулерин , аланы санлада тюрлендире, болушлада жалгъай билиу.	Атланы алышындырыуч у бетлеучю, кесимлеучю, соруучу, белгисиз, угъайлаучу алмашланы айтымлада хайырлана билликдиле.	Селеширге усталыкъны эм жазма тилни есдюрге.
43.	Кесимлеучю алмашла.	1	135 - 137-чи бетл е.	Кесимлеучю алмашланы болушлада жалгъаныуларын билиу.	Кесимлеучю алмашланы тилни бирси кесеклерин алышындырмагъ а-нын, болушлада жалгъанганын билликдиле.	Тюз селеширге юйретиу.
44.	Кергюзтюучю алмашла.	1	137 - 138-чи бетл е.	Кергюзтюучю алмашланы болушлада тюрлениулерин, айтымда къуллукъларын, жазылыуларын билиу.	Текстде сёзлеулени алышындырыуч у, кергюзтюучю алмашланы айыра билликдиле	Адепни жорукълары бла шагъырейликге эс бурургъа
45.	Соруучу алмашла	1	139 - 140-чы бетл е.	Санауланы алмашындырыучу соруучу алмашланы тюрлюлерин билиу.	Санауланы алмашындырыучу соруучу алмашланы тюрлюлерин ачыкълай билликдиле.	Кесини ишин жетишимли болгъанын болмагъанын тинтирге себепле къуаргъа
46.	Белгилеучю, белгисиз алмашла.	1	140 - 143-чю бетл е.	Белгили, белгилеучю алмашланы бетледе, болушлада тюрлениулерин, айтымда къуллукъларын билиу.	Белгилеучю, белгисиз алмашладан башхалыгъын ангыларыкъдыла .	Китапда берилген тинтиу ишлеге эс ийиуню къуаргъа

47.	Угъайлаучу алмашла.	1	143 - 144-чю бетл е.	Алмаш сёзлени тилни бирси кесеклеринден айыра, айтымда къаллай сёзлеге къарагъанларын билиу.	Алмашланы къаллай синтаксис къуллукъланы толтургъанын ачыкълай билликдиле.	Кесини халкъы бла бирликни сезимин айнытыргъа
48.	Алмашланы тюз жазылыулары. Алмашны морфолгия жаны бла тинтиу.	1	144 - , 149-чу бетл е.	Алмашланы тюз жазылыуларын, морфология жаны бла тинте билиу.	Айтымда алмашла нениалмашынды ргъанларынын кёргюзте, морфология жаны бла тинте билликдиле.	Кесинги ишинги устаз бла окъуучула бла бирге берилген ёлчемлеге кёре тинтирге
49.	Жаздырма.	1		Байламлы тиллерин есдюрюу.		Тил байлыкъларын айныта, келденжазма жазыу.
50-51	Жылны ичинде окъулгъаны къайтарыу.	2	149 - 157-чи бетл е.	Жылны ичинде окъугъанларын къайтарыу.	Билимлерин бегитиу эм теренлеу.	

7 класс

№	Название разделов, тем, уроков	К-во часов	Материал учебника	Планируемые результаты		
				Предметные	Метапредметные (УУД) (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные
	Алтынчы	1	3-4-	Малкъар тилни	Дерсге	Сабийлени

1.	<p>классда окъулгъанны къайтарыу.</p> <p>Фонетика. Ачыкъ эм къысыкъ тауушла.</p>		<p>чю бетл е.</p>	<p>тюрк тилледен бири болгъанын ангылатыргъа, тилни фонетика бёлномюн къайтарыргъа, ачыкъ эм къысыкъ тауушланы эслерине тюшюрюрге</p>	<p>хазырланыргъа, жангы теманы ачыкълай билирге, ачыкъ эм къысыкъ тауушланы айыра билирге</p>	<p>ана тилге суймекликлерин ёсдюрюрге</p>
2.	<p>Тилни кесеклери: ат, сыфат, санау.</p>	1	<p>4-8-чи бетл е.</p>	<p>Тилни кесеклерин къайтарыргъа, аланы магъана жаны бла энчиликлерин тинтирге, тилни кесеклерини морфология категориялары н къайтарыргъа</p>	<p>Дерсге хазырланыргъа, тилни кесеклерине сору сала, аланы айтымда таба, тюз белгилей билирге</p>	<p>Ана тилни байлыгына, ариулугъуна эс бругъа</p>
3.	<p>Тилни кесеклери: алмаш, сёзлеу</p>	1	<p>9-15-чи бетл е</p>	<p>Тилни алмаш бла сёзлеу кесеклерин къайтарыргъа, аланы тюрлениулерин е эс буругъа</p>	<p>Алмашны бла сёзлеуно тилни башха кесеклеринден айыра билирге, тюз соруу сала, айтымда тюз белгилей билирге</p>	<p>Туугъан жерге суймекликлерин кючлерге</p>
4	<p>Сынау жаздырма «Кюз»</p>	1		<p>Тилни кесеклерини юсюнден</p>	<p>Тилни кесеклерин айтымда тюз</p>	<p>Туугъан жерни табийгъаты-на</p>

				билгенлерин бегитирге	белгилей билирге	сейирлерин къозгъаргъа
5.	Халатла бла иш Этим. Этимни магъанасы. Этимлени къуралыулар ы	1	П. 1- 3	Халатла бла иш бардырыргъа Этимни магъана жаны бла къауумларын тинтирге, къуралыуун сюзерге, морфология мадар бла къуралгъан этимлеге эс бурургъа	Этимге тюз соруу сала, айтымда айыра, къуралыуун тинте билирге	Дерсде нарт сёзлени хайырлана, тилибизни байлыгъына, ариулугъуна эслерин бурургъа
6.	Болушлукъч у этимле	1	П. 4	Толу магъаналы эм болушлукъчу этимле бла таныщдырыргъ а, болушлукъчу этимлени тилде къуллукъларын ангылатыргъа, къош этимлени къуралыуларын тинтирге	Айтымда толу магъаналы эм болушлукъчу этимлени айырыргъа юйретирге, Эсе, эди деген кесекчиклени аладан башхалыкълар ын ангылатыргъа	Ата журтха соймекликлер ин кючлерге
7.	Фразеологиз мле бла къош этимле	1	П. 5	Фразеология этимле эм къош этимле бла таныщдырыргъ а, башхалыкълар ын ангылатыргъа, къош этимлени	Фразеологизм лени эм къош этимлени бир бирлеринден айырыргъа юйретирге	Дерсге хайырланган юлгюлени юсю бла сабийлени адет- къылыкъгъа юйретирге

				кьуралыу жаны бла кьауумларын тинтирге		
8.	Этимни иели формалары	1	П. 6	Этимни айтымда иели эм иесиз формалада жюрютюлююу н ангылатыргъа, ол формаланы башхалыкълар ын тинтирге	Практика ишле бардырыргъа, иели этимлени текстде айыра билирге	Окьуучулары шүехлукъ жюрютюрге, керттенгле бола билирге юйретирге
9.	Этимни бети, саны	1	П. 7,8	Этимни морфология категориялары н тинтирге, аны бет эм сан формаларын ангылатыргъа	Текстде этимлени бетлерин, санларын тохташдыра билирге юйретирге	Табийгъатха сөймекликлер ин ёсдюрюрге
10.	Этим хапарчыланы жазылыулар ы.	1	П. 9	Этим хапарчыланы жазылыуларын ангылатыргъа	Этимни толу эм кьысха формаларын практика ишледе айырыргъа, толу формасыны жюрютюлюю юн ангылатыргъа	Туугъан жерге сөймекликлер ин ёсдюрюрге
11.	Сынау жаздырма	1		Этимни иели формаларын, бет, сан	Этимни бетин, санын, иели, иесиз	Жаныуарланы , хайыуанланы сакъларгъа,

	«Къалауур».			категориялары н къайтарыу	болгъанын тохташдыра билирге	алагъа болушургъа юйретирге
12.	Халатла бла иш. Этимни угъайлаучу формалары. Этимни къарыулаучу эм къарыуламау чу формалары эм аланы жазылыулар ы	1	П. 10- 12	Жаздырмада жиберилген халатланы тинтирге. Этимни угъайлаучу, къарыулаучу эм къарыуламаучу формалары бла танышдырыргъ а, ол формаланы къуралыуларын эм жазылыуларын ангылатыргъа	Этимни баш формасындан аны бирси формаларын къурай билирге, айтымлада ол формаланы тюз хайырлана билирге	Десде хайырланган юлгюлени юсю бла окъуучуланы адамлыкъ сезимлерин ёсдюрюрге
13.	Этимни соруучу формасы.	1	П. 13	Этимни соруучу формасын ангылатыргъа, аны къурай билирге юйретирге	Этимни баш формасындан соруучу формасын къурай билирге, аны тюз хайырланыргъ а	Таматалагъа хурмет, намыс этерге юйретирге
14.	Этимни айырмалары. Баш айырма. Араш айырма	1	П. 14- 15	Этимни айырма категориясын ангылатыргъа, баш айырманы ноль жалгъауу болгъанын белгилерге, араш	Этимни баш айырма формасындан араш айырма формасын къурай билирге, ол форма бла уа	Окъуучуланы ана тилге сейирлерин ёсдюрюрге

				айырманы кьуралыуун юйретирге	айтымла жарашдырыг ъа	
15.	Зорлаучу эм къайтыучу айырмала	1	П. 16	Зорлаучу эм къайтыучу айырмаланы кьуралыуларын эм энчиликлерин ангылатыргъа	Этимни баш айырма формасындан зорлаучу эм къайтыучу айырма формалада этимле къурай, ала бла тюз хайырлана билирге	Туугъан жерни табийгъатын сакъларгъа юйретирге
16.	Къысыучу айырма. Этимни айырма формаларын ы жазылыулар ы	1	П. 17,18	Къысыучу айырманы магъанасын, кьуралыуун, энчилигин ангылатыргъа. Этимни айырма формаларыны жазылыуларын толу тинтирге	Этимни айырма формаларын къурай, тюз жаза, бир бирлеринден айыра, тюз хайырлана да билирге	Ана тилге сейирлерин, суймекликлер ин ёсдюрюрге
17.	Кёчюучю эм кёчмеучю этимле	1	П. 19	Кёчюучю эм кёчмеучю этимлени магъаналарын, кьуралыуларын , жазылыуларын, жюрютлюле рин ангылатыргъа	Кёчюучю эм кёчмеучю этимлени айыра, тюз хайырлана билирге	Адет- къылыкъгъа юйретирге
	Этимни турушлары:	1	П. 20-	Этимни туруш категориясы	Этимни туруш категориясын,	Туугъан жерни сьерге,

18.	туура туруш, буйрукъчу туруш		22	бла танышдырыргъ а. Этимни туура эм буйрукъчу туруш формаларыны магъаналарын, къуралыуларын , жазылыуларын да ангылатыргъа	туура эм буйрукъчу турушланы къуралыулары н, жазылыулары н билирге	сакъларгъа юйретирге
19.	Шарт туруш. Ыразычы туруш	1	П. 23- 24	Шарт эм ыразычы турушланы къуаргъа, жазаргъа, хайырланыргъа юйретирге	Этим туруш формаланы къурай, айыра, жаза билирге. Айтымлада тюз хайырланыргъ а	Ана тилге сейирлерин ёсдюрюрге
20.	Эсденжазма «Кечди» (113 бет)	2		Этимлени, аны туруш, айырма формаларын да, бет, сан категориялары н да тюз хайырлана жазаргъа	Байламлы жазма тилни ёсдюрюрге	Ана тилни байлыгына, ариулугъуна окбуучуланы эслерин буругъа
21.	Халатла бла иш Этимни заманлары: бусагъат заман	1	П. 25	Эсденжазмада жиберилген халатланы тинтирге. Этимни заман категориясын ангылатыргъа.	Этимни заман категориясын билирге, этимни бусагъат заманнга сала, аны бла	Таматалагъа намыс, хурмет этерге юйретирге

				Этимни бусагъат заманыны магъанасын, къуралыуун, жазылыуун тинтирге	хайырлана билирге	
22.	Этимни озгъан заманы. Этимни узайгъан эм узакъ озгъан заманы	1	П. 26-28	Этимни озгъан заманын къураргъа юйретирге, озгъан заманны тюрлюлери: узайгъан эм узакъ озгъан заманла бла танышдырыргъа	Этимни заман формаларын къурай, айыра, айтымлада тюз белгилей билирге	Табийгъатны сакъларгъа юйретирге
23.	Этимни боллукъ заманы	1	П. 29	Этимни боллукъ заманыны тюрлюлерин ангылатыргъа, къуралыуларын , жазылыуларын тинтирге	Этимни заман формаларын къурай, айыра, жаза эм хайырлана билирге	Шуёхлукъну жюрютюрге юйретирге
24.	Этимни заман формаларын ы жазылыулар ы	1	П. 30	Этимни заман формаларыны жазылыуларын ангылатыргъа	Этимни заман формаларын тюз жаза билирге	Юй хайыуанланы сюерге, алагъа къараргъа юйретирге
25.	Этимни морфология жаны бла тинтиу. Иели	1	П. 31	Этимни морфология жаны бла тинтирге	Этимни морфология жаны бла тинте	Ана тилге сейирлерин, суймекликлер

	этимлени къайтарыу			юйретирге, тинтиуню планын берирге. Иели этимлени къайтарыргъа	билирге, тилде къуллугъун тюз тохташдырыр гъа	ин ёсдюрюрге
26.	Сынау жаздырма «Къочхарла»	1		Иели эимлени бегитирге, этимни заман формалары бла тюз хайырлана билирге	Айтымлада этимни заман формаларын тюз айырыргъа, этимни къуллугъун белгилерге	Юй хайыуанланы сюерге, алагъа тынгылы къараргъа юйретирге
27.	Халатла бла иш. Этимни иесиз формалары. Этимни белгисиз формасыны магъанасы, аны айтымда жюрютюлюю ю	1	П. 32- 34	Сынау жаздырмада жиберилген халатланы тинтирге. Этимни иесиз формалары бла танышдырыргъ а, этимни белгисиз формасыны магъанасын, къуралыуун ангылатыргъа, айтымда жюрютюлюю н тинтирге	Этимни иели формаларын иесиз формаладан айыра билирге, этимни белгисиз формасын тюз къурай эм тюз хайырлана билирге, айтымлада этимни белгисиз формасыны къуллугъун тюз белгилерге	Ата журтха суймекликлер ин кючлерге
28.	Этимсыфат. Этимсыфатн ы бусагъат заманы	1	П. 35, 36	Этимсыфатны магъанасын, къуралыуун, тюрлениуун,	Этимден этимсыфат къурай билирге,	Таматалагъа хурмет, намыс этерге юйретирге

				айтымда кьуллугъун ангылатыргъа, этисыфатны бусагъат заманы бла танышдырыргъа, аны кьуралыуун, жазылыуун, айтымда жюрютюлюуюн да тинтирге	этимсыфатны бусагъат заманнга сала билирге, жалгъауланы тюз жаза, хайырлана билирге	
29.	Этимсыфатны боллукъ эм келлик заманы	1	П. 37,38	Этимсыфатны боллукъ эм келлик заманлары бла танышдырыргъа, аланы кьуралыууларын, жазылыууларын, жюрютюлюуларын ангылатыргъа	Этимсыфатны боллукъ эм келлик заманларын кьурай, жаза, бир бирлеринден айыра билирге. Айтымлада этимсыфатны кьуллугъун тюз тохташдырыргъа	Ана тилге сейирлерин ёсдюрюрге
30.	Этимсыфатны озгъан заманы, аны тюз жазылыуу	1	П. 39, 40	Этимсыфатны озгъан заманыны кьуралыуу, тюз жазылыуу, жюрютюлюуюн бла да танышдырыргъа	Этимсыфатны озгъан заманын кьурай, тюз жаза билирге	Ата- анагъа, таматалагъа намыс этерге юйретирге

				а		
31.	Этимсыфатны ы атны магъанасында а жюрюютюлюю ю	1	П. 41	Этимсыфатны атны магъанасында жюрюютюлюю н ангылатыргъа	Этимсыфатны атны магъанасында не заманда жюрюгенин билирге, аны бла тюз хайырланыргъ а	Ана тилге сейирлерин ёсдюрюрге
32.	Этимсыфат айланч. Этимсыфатлы ы эм этимсыфат айланчлы айтымлада тыйгъыч белгиле	1	П. 42	Этимсыфат айланч не болгъанын ангылатыргъа, Этимсыфатлы эм этимсыфат айланчлы айтымлада тыйгъыч белгилени тинтирге	Этимсыфатны , этимсыфат айланчны айтымда таба билирге, тыйгъыч белгилени тюз салыргъа	Табийгъатны сакъларгъа, сюерге юйретирге
33.	Этимсыфатны ы морфология жаны бла тинтиу. Къайтарыу ишле	1	П. 43	Этимсыфатны морфология жаны бла тинтирге юйретирге	Этимсыфатны къуралыуун, тюрлениуун, жазылыуун къайтарыргъа, морфология жаны бла келден эм жазып тинте билирге	Малкъар халкъны тарыхына сейирлерин ёсдюрюрге
34.	Эсденжазма «Хурметсиз къызчыкъ»	2		Этимсыфатны, а ны формаларын, этимсыфат айланчны тюз хайырлана	Байламлы жазма тилни ёсдюрюрге	Ана тилни байлыгъына, ариулугъуна эслерин буругъа

				жазаргъа		
35.	Халатла бла иш. Этимча, аны магъанасы. Этимчаланы къуралыулары	1	П. 44, 45	Эсденжазманы жазгъанда тюбеген халатланы тинтирге. Этимча бла танышдырыргъа, аны биринчи эм экинчи тюрлюлерини къуралыуларын ангылатыргъа	Этимчаны этимни иесиз формасы болгъанын билирге, тюрлениуюн, айтымда къуллугъун тинтирге, аны биринчи эм экинчи тюрлюсюн къурай, жаза, айтымда тюз жюрюте да билирге	Тенгликге, шуёхлукъда жашаргъа юйретирге
36.	Этимча айланч. Этимчалы эм этимча айланчлы айтымлада тыйгъыч белгиле	1	П. 46, 47	Этимча айланч бла танышдырыргъа, аны айтымда къуллугъун тохташдырыргъа, этимчаны эм этимча айланчны айтымда айырыргъа юйретирге	Этимча айланч не болгъанын билирге, этимча айланчлы айтымлада тыйгъыч белгилени тюз сала билирге, этимчаны эм этимча айланчны айтымда къуллугъун тюз белгилерге	Туугъан жерге суймекликлерин кючлерге
37.	Этимчаланы жазылыулары	1	П. 48	Этимчаны биринчи эм экинчи	Этимчаны биринчи эм экинчи	Туугъан жерни табийгъатын

				тюрлюсюн къурагъан жалгъаулары жюрютюлюле рин ангылатыргъа	тюрлюсюн къурагъан жалгъаулары тюз жюрюте, жаза билирге	сакъларгъа юйретирге
38.	Этимчаны морфология жаны бла тинтиу. Къайтарыу ишле	1	П. 49	Этимчаны морфология жаны бла тинтирге юйретирге	Этимчаны морфология жаны бла келден эм жазып тинте билирге, этимчаны къайтарыргъа	Ана тилге суймекликлер ин, сейирлерин ёсдюрюрге
39.	Сынау жаздырма «Фахму бла акъыл»	1		Этимни иесиз формаларын бегитирге, ала бла тюз хайырланьргъа юйретирге	Этимчаны бла этимсыфатны айыра, тюз хайырлана, заман формаларын жаза билирге	Ана тилни байлыгъына эслерин бурургъа
40.	Халатла бла иш. Этим ат. Этим атлары жазылыулар ы	1	П. 50, 51	Жаздырмада жиберилген халатлары тинтирге. Этим атны магъанасын, къуралыуун, айтымда къуллугъун, жазылыуун да ангылатыргъа	Этим атлары къуралыулары н, жазылыулары н да билирге, аланы айтымда тюз белгилерге	Окъуучулары адамлыкъ ышанларын ёсдюрюрге
41.	Тилни болушлукъчу кесеклери.	1	П. 52, 53	Тилни болушлукъчу кесеклерин эслерине	Айтымда тилни болушлукъчу кесеклерин,	Окъуучулары шуёхлукъ жюрютюрге, кerti тенгле

	Сонгурала. Сонгурала бла болушла			түшүрүргө, сонгураланы магъаналарын, кыулукуларын , болушла бла байламлыкулар ын, жазылыуларын ангылатыргъа	сонгураланы таба билирге, ала бла түз хайырланыргъ а	бола билирге юйретирге
42.	Сонгураланы кыуралыулар ы. Кыайтарыу ишле	1	П. 54	Сонгураланы кыуралыуларын ангылатыргъа.	Сонгураланы кыуралыулары н билирге, болуш жалгъаулары бла сонгураланы айтымда кыулукулары н тохташдырыр гъа, айтымда сонгураланы бла сонгура атлары айыра билирге	Туугъан жерге сыймекликлер ин ёсдюрюрге
43.	Байламла, аланы магъаналары. Байламланы кыуралыулар ына кёре кыауумлары. Тенг жарашдырыу чу байламла	1	П. 55- 57	Байламланы магъаналарын, кыуралыуларын а кёре кыауумларын ангылатыргъа, тенг жарашдырыучу байламланы, аланы тюрлюлерин тинтирге	Айтымлада байламланы таба билирге, аланы түз хайырланыргъ а, тенг жарашдырыуч у байламланы айыра билирге. Бла байламны бла сонгурадан	Табийгъатны скыларгъа юйретирге

					айыра билирге	
44.	Бойсундуруучу байламла. Байламланы жазылыулары. Байламланы морфология жаны бла тинтиу. Байламланы кьайтарыу	1	П. 58-60	Бойсундуруучу байламла бла, аланы тюрлюлери бла, жюрютюлюуле ри бла танышдырыргъа, байламланы жазылыуларын ангылатыргъа, морфология жаны бла тинтирге юйретирге	Бойсундуруучу байламланы бла тенг жарашдырыучу байламланы айыра билирге, байламланы тюз жаза, хайырлана, морфология жаны бла кёлден эм жазып тинте билирге	Адет-кылыккыга юйретирге
45.	Эсенжазма «Ажир бла берю»	1		Этимни, аны иели эм иесиз формаларын, сонгураланы, байламланы тюз хайырлана жазаргъа, окьулгъан орфограммаланы эсерирге	Текстни баш оюмун таба билирге, байламлы селешим тилни ёсдюрюрге	Туугъан жерге сыймекликлерин ёсдюрюрге
46.	Халатла бла иш. Кесекчикле, аланы кьауумлары, жазылыулары	1	П. 61-63	Эсенжазманы жазгъанда жиберилген халатланы тинтирге. Кесекчиклени магъаналарын, кьауумларын, жазылыуларын, айтымда кьуллукъларын	Кесекчиклеге саналгъан сёлени эм жалгъаулары айыра билирге, аланы айтымда таба, кьаллай кьуллукъда жюрюгенлери	Ана-атагъа, таматагъа хурмет, намыс этерге юйретирге

				юйретирге	н тохташдыра билирге	
47.	Кесекчиклен и байламладан башхалыкълары. Кесекчиклен и морфология жаны бла тинтиу. Къайтарыу ишле	1	П. 64, 65	Кесекчиклени байламладан башхалыкъларынын ангылатыргъа, аланы морфология жаны бла тинтирге юйретирге	Айтымда кесекчиклени бла байламланы айыра билирге, кесекчиклени тюз хайырлана, аланы морфология жаны бла кёлден эм жазып тинте билирге	Ана тилге сейирлерин, суймекликлерин ёсдюрюрге
48.	Сынау жаздырма «Парий»	1		Байламланы, сонгураланы, кесекчиклени юслеринден билгенлерин бегитирге, ала бла тюз хайырланьыргъа юйретирге	Байламланы, сонгураланы, кесекчиклени тюз жаза, айтымда тюз айыра билирге, кесекчикле бла тюз хайырланьыргъа. Окъулгъан орфограммаланы эсгерирге	Ана тилни байлыгъына, ариулугъуна эслерин бурургъа
49.	Халатла бла иш. Междометие. Эриклеу сёзле.	1	П. 66-73	Жазмада жиберилген халатланы тинтирге. Междометияла	Междометиялы айтымланы тюз окъуй билирге, междометияланы, эриклеу,	Туугъан жерибизге, халкъыбызгъа, тилибизге суймекликлер

	Къарамчы сёзле			<p>ны магъаналарын, жазылыуларын, междометиялы айтымлада тыйгъыч белгилени ангылатыргъа.</p> <p>Эриклеу сёзлени эм къарамчы сёзлени тинтирге. Къарамчы сёзлени къуралыуларын , магъаналарын тохташдырыргъа. Къарамчы сёзлю айтымлада тыйгъыч белгилени ангылатыргъа</p>	къарамчы сёзлени да тюз хайырлана, жаза, айыра да билирге	ин кючлерге
50-51.	Жылны ичинде окъулгъанны къайтарыу ишле	1	164-173-чю бетле	Тилни энчи кесеклерини, этимни, аны иели эм иесиз формаларыны, тилни болушлукъчу кесеклерини юслеринден окъугъанларын бегитирге.	Тилни энчи эм болушлукъчу кесеклерин айыра билирге, айтымда аланы къуллукълары н тюз тохташдырыргъа	Адет-къылыкъгъа юйретирге

№	Название разделов, тем, уроков	К-во часов	Материал учебника	Планируемые результаты		
				Предметные	Метапредметные (УУД) (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные
1.	Тилни кесеклери.	1.	4-7-чи бетлере.	Тилни кесеклерин ангылатыргъа, айтымлада аланы табаргъа, бир биринден айыра билирге.	Дерсге хазырланыргъа, жангы теманы ачыкълай билирге, тилни кесеклерини башхалыкъларын ангылап, сѣлешимде тюз хайырланыргъа. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	Малкъар тилни багъаландырыу, малкъар тилде сѣзлени ачыкъ айтыу.
2.	Ат эм аны болушлары. Бирча болушла эм аланы энчиклери. Атны иели категориясы.	1	8-19-чу бетлере.	Атны айтымда табаргъа, атны къаллай болушладаж юрюгенин билирге.	Иели атланы билирге. Аллай атланы болушлада тюрлениулери. Дерсде кеслерини къалай ишлегенлерине багъа биче билирге.	Дерсде кеси аллына сагъыш эте эм магъанасын чыгъара билирге
3.	Этим эм тилни ат кесеклери.	1	20-24-чю	Тилни энчи кесеклери эки уллу	Этимлени тилни башха кесеклеринден	Дерсде кеси аллына ишлей билирге.

			бетл е.	къауумгъа юлешинген лерин билирге.	айыра билирге.	Халаллыкъ, ышаныулукъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкъларын кёргюзтюрге итиниу.
4.	Тилни болушлукъчу кесеклери.	1	25- 30- чу бетл е.	Тилни болушлукъчу кесеклерин билирге.	Тилни болушлукъчу кесеклерин башха кесеклеринден айыра эм айтымда хайырлана билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	Тилни болушлукъчу кесеклерини хайыры бла малкъар тилни байлыгъын кёргюзтюрге.
5.	Эсденжазма. «Баш ургъанлай турама халкъыма»	1	29- бет.	Окъулгъан темаланы билирге.	Эсденжазманы жаза билирге.	Малкъар тилни багъаландыруу, малкъар тилде сёзлени тюз жаза билиу.
6.	Сёз тутуш. Сёз тутушда сёзлени бир бирге байланыулары	1	31- 39- чу бетл е.	Сёз тутушланы къауумларын билирге	Сёз тутушла бла хайырлана, аланы сёз бирлешледен, айтымдан айыра билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	Адет-къылыкъны юсюнден ариу ушакъ бардыра билирге

7.	Этим сёз тутушла бла ат сёз тутушла.	1	39-45-чи бетле.	Этим сёз тутушланы билирге.	Этим сёз тутушланы айыра, ала бла хайырлана билирге. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтырга.	Адет-кылыккыны юсюнден ариу ушакъ бардыра билирге. Халаллыкъ, ышаныулукъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкъларын кёргюзтюрге итиниу.
8.	Жаздырма «Отну сыйы». Сотталаны Л.Б.Жаздырма ла бла эсденжазмала жыйымдыгы», 40-чы бет	1		Окбулган темаланы билирге.	Жаздырманы жаза билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкылай билирге.	Малкъар тилни багъаландыруу, малкъар сёзлени тюз жаза билиу.
9.	Халатла бла иш	1		Халатларына кёре жорукъланы тынгылы билирге.	Сёлешиу эм жазыу тилни усталыгын ёсдюрюу.	Окбуучуну кесини билимине багъа бичиу
10.	Ат сёз тутушла эм аланы кбауумлары.	1	39-44-чю бетле.	Ат сёз тутушланы айыра, аланы энчиликлерин билирге.	Ат сёз тутушланы этим сёз тутушладан айыра, ала бла хайырлана билирге.	Адет-кылыккыны юсюнден ариу ушакъ бардыра билирге
11.	Синтаксис сёз тутушла бла фразеология сёз тутушла.	1	45-47-чи бетле.	Синтаксис сёз тутушланы билирге.	Синтаксис сёз тутушланы башха сёз тутушладан айыра эм ала бла хайырлана билирге.	Кесини сагъышларын малкъар тилде тюз ангылатыу.
12	Сёз	1	45-	Сёз	Сёз тутушланы	Адет-кылыккыны,

	тутушланы кьуралыулары нкёре тюрлюлери.		52-чи бетле.	тутушланы кьауумларын билирге	кьауумларын айыра, ала бла хайырлана билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкьлай билирге.	юсюнден ариу ушакь бардыра билирге.
13	Сёз тутушланы эм алада сёзлени байланыулары н кьайтарыу.	1	49-52-чи бетле.	Сёз тутушланы кьуралыуларына кёре тюрлюлерин билирге	Сёз тутушланы айыра, хайырлана билирге. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргьа.	Кесини сагьышларын, оюмун малкьар тилде тюз ангылатыу.
14	Айтым эм аны баш шартлары.	1	53-57-чи бетле.	Айтымны баш шартларын билирге.	Айтымны баш шартларын айыра, аны бла тюз хайырлана билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкьлай билирге.	Малкьар тилни багьаландырыу, малкьар сёзлени ачыкь айтыу.
15	Башчы. Башчыны кьуралыу жаны бла тюрлюлери.	1	67-72-чи бетле.	Башчыны кьуралыу жаны бла тюрлюлерин билирге.	Башчыны айыра, тюрлюлерин биле, айтымда тюз хайырланыргьа	Адет-кьылыкьны, юсюнден ариу ушакь бардыра билирге
16	Этим хапарчы эм аны кьуралыуу.	1	72-76-чы бетле	Этим хапарчыны башха хапарчыдан	Этим хапарчыла бла тюз хайырлана билирге.	Малкьар тилде кесини сёз байлыгьын ёсдюрюрге.

			е.	айыра билирге.	Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкъялай билирге.	
17	Ат хапарчы, Аны кбуралыу жаны бла кбауумлары. Айланч хапарчы.	1	76-82-чи бетл е.	Ат хапарчыны айланч хапарчыдан айыра билирге.	Ат хапарчыла бла хайырлана билирге.	Малкбар тилден билимин ёсдюрюрге.
18	Айтымны баш членлерини арасында тире салыу.	1	83-89-чу бетл е.	Айтымны баш членлерини арасында тирени сала билирге.	Айтымны баш членлерини арасында тирени сала билирге, аллай айтымла бла текстде тюз хайырланыргъа.	Малкбар тилни багъаландырыу, малкбар сёзлени ачыкъ айтыу. Халаллыкъ, ышаныулыкъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкъларын кёргюзтюрге итиниу.
19	Айтымны сансыз членлери. Толтуруучу. Айтымда кбуллугъу.	1	90-98-чи бетл е.	Айтымны сансыз членлерин баш членлеринде н айыра билирге.	Айтымда толтуруучуну айыра, аны бла текстде хайырлана билирге. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	Адет-кбылыкъны, юсюнден ариу ушакъ бардыра билирге
20	Туура толтуруучу эм	1	98-104-	Туура толтуруучун	Туура толтуруучуну	Малкбар тилни эстетика

	аны формалары. Сёдегей толтуруучу.		чю бетл е.	у сёдегей толтуруучудан айыра билирге	сёдегей толтуруучуладан эм башчыдан айыра билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	багъалылыгъын ангылау.
21	Болумну ангылатыу.	1	105-110-чу бетл е.	Болумну тюрлюлерин айыра билирге.	Къысылгъан болумну тагъылгъан болумдан айыра, аны бла айтымда хайырлана билирге.	Малкъар тилни эстетика багъалылыгъын ангылау.
22	Айгъакълаучу . Аны къуралыуу.	1	110-116-чы бетл е.	Айгъакълаучуну тюрлюлерин айыра билирге	Айгъакълаучуну тюрлюлерин айыра, ала бла айтымда тюз хайырлана билирге. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	Малкъар тилден билимин ёсдюрюрге.
23	Ачыкълаучу.	1	117-127-чи бетл е.	Ачыкълаучуну айгъакълаучудан айыра билирге.	Ачыкълаучуну тюрлюлерин, айыра, ала бла айтымлада хайырлана билирге.	Дерсде кеси аллына ишлей билирге
24	Бир баш членли айтымла. Иели бир баш	1	128-132-чи бетл	Бир баш членли айтымланы къауумларын	Бир баш членли айтымланы къауумларын, ала бла тккстде	Малкъар тилде сёлешиу тиллерин ёсдюрюу. Халаллыкъ,

	членли айтымла.		е.	билирге.	хайырлана билирге, Иели бир баш членли айтымла эм иесиз бир баш членли айтымла кьураргъа. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкьлай билирге.	ышаныулукъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкьларын кьргюзтюрге итиниу.
25	Сёдегей иели айтымла.	1	133-135-чи бетле.	Сёдегей иели айтымланы кьуралыуларын билирге.	Сёдегей иели айтымланы кьуралыуларын биле, ала бла текстде тюз хайырланыргъа.	Малкьар тилден билимин ёсдюрюге.
26	Иесиз айтымла. Аталгъан айтымла.	1	135-143-чю бетле.	Иесиз айтымланы, аталгъан айтымланы кьуралыуларын билирге.	Иесиз айтымланы, аталгъан айтымланы кьуралыуларын билирге, ала бла текстде хайырлана юйренирге.	Кесини сагьышларын, оюмун малкьар тилде тюз ангылатыу
27	Членленмеген айтымла. Кем айтымла.	1	144-148-чи бетле.	Кем айтымланы кьуралыуларын эм кьайда хайырланнганын билирге	Кьош айтымлада, ушакьлада кем айтымланы хайырлана билирге Тюрлю-тюрлю членлери жетмеген айтымла кьураргъа	Тенги бла малкьар тилде ачыкь ушакь бардырыу
28	Жаздырма. Сотталаны Л.Б.	1	47-48-чи	Окьулгъан темаланы билирге	Жаздырманы жаза билирге. Хар кимни	Малкьар тилни багьаландырыу, малкьар сёзлени

	«Жаздырмала бла эсденжазмала жыйымдыгы »,		бетл е.		оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	тюз жаза билиу
29.	Халатла бла иш.	1		Халатларына кёре жорукъланы тынгылы билирге.	Сёлешиу эм жазыу тилни усталыгъын ёсдюрюу. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	Окьюучуну кесини билимине багъа бичиу
30.	Айтымны бир туудукъ членлери, тыйг гыч белгилери.	1	148- 158- чи бетл е.	Айтымны бир туудукъ членлерини арасында тыйггыч белгилени сала билирге.	Айтымны бир туудукъ членлерин айра, аланы арасында тыйггыч белгилени сала билирге	Дерсе кеси аллына ишлей билирге
31	Бир туудукъ членлени айтымлада жыйышдырыу чу сезле.	1	148- 160- чы бетл е.	Айтымны бир туудукъ членлерини арасында жыйышдырыу чу сёзлени таба, тыйггыч белгилени сала билирге	Айтымны бир туудукъ членлерини арасында жыйышдырыучу сёзлени таба, тыйггыч белгилени сала билирге, аллай айтымла бла текстде хайырланыргъа.	Тенги бла малкъар тилде ачыкъ ушакъ бардырыу Халаллыкъ, ышаныулукъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкъларын кёргюзтюрге итиниу.
32	Бир туудукъ членлерини формаларыны энчиликлери.	1	160- 164- чю бетл е.	Бир туудукъ членли айтымланы тюз окъуй, тыйггыч	Бир туудукъ членли айтымланы тюз окъуй, тыйггыч белгилерин таба	Бир туудукъ членли айтымланы хайыры бла сёлешимде малкъар тилни

				белгилерин таба билирге	билирге, аллай айтымла бла текстде тюз хайырланьргъа. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	байлыгъын кёргюзтюрге.
33	Кийирилген сезлю айтымла, аланы къауумлары.	1	164- 168- чи бетл е.	Кийирилген сезлю айтымланы къауумларын билирге	Кийирилген сезлю айтымланы къауумларын билирге, тилде аланы къуллукълары бла хайырланьргъа	Тенги бла малкъар тилде ачыкъ ушакъ бардырыу
34	Айланыу, тыйг ыч белгилери.	1	169- 17ю- чю бетл е.	Жайылгъан айланыуланы билирге.	Айланыу айтымлада тыйгъыч белгилени сала билиу.	Кесини сагъышларын, оюмун малкъар тилде тюз ангылатыу.
35.	Жаздырма «Суу чыпчыкъ» Жыйымдыкъд ан 41-чи бет	1		Окъулгъан темаланы билирге.	Жаздырманы жаза билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	Малкъар тилни багъаландырыу, малкъар сёзлени тюз жаза билиу.
36.	Халатла бла иш	1		Халатларына кёре жорукъланы тынгылы билирге.	Сёлешуу эм жазыу тилни усталыгъын ёсдюрюу.	Окъуучуну кесини билимине багъа бичиу
38.	Айтымны айырылгъан членлери.	1	175- 179- чу	Ачыкълаучу ланы айыра билиу.	Айтымны сансыз членлери къаллай сылтаулагъа кёре	Малкъар тилни эстетика багъалылыгъын

	Айырылгъан ачыкълаучу.		бетл е.	Айтымны айырылгъан членлери.	айырылгъанларын билирге.	ангылау
37	Айырылгъан болумла. Айырылгъан айланч болумла.	1	179- 184- чю бетл е.	Этимчаны- гъынчы,- гинчи,- гъанлы,- генли,- гъанда,- гъанлай формаланы болушлукълары бла къуралгъан айланчла.	Айланчла къаллайла болгъанларын, къаллай къуллукъну толтургъанларын билирге. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	Айырылгъан болумланы айырылгъан айланч болумланы хайыры бла малкъар тилни байлыгъын кёргюзтюрге.
38	Сонгуралы айырылгъан айланч болумла. Бош эм къош айырылгъан болумла.	1.	184- 187- бетл е.	Айланч болумла къайсыла болгъанларын билирге. Халчы, ёлчемчи болумну бла этим хапарчыны арасын бир бирден айырыргъа.	Айтымлада айланч болумланы айырыргъа. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа. Кеслери алларына дерсни муратын сала эм ачыкълай билирге.	Малкъар тилни багъаландырыу, малкъар тилде сёзлени ачыкъ айтыу. Халаллыкъ, ышаныулукъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкъларын кёргюзтюрге итиниу.
39	Айырылгъан толтуруучула.	1	187- 191- чу бетл е.	<i>Ча-</i> жалгъаулу сезден къуралгъан толтуруучула бла айтым къуараргъа	<i>Ча-</i> жалгъаулу сёзден къуралгъан толтуруучула бла айтымланы шатык айтыу. Кеслери алларына дерсни муратын	Тенги бла малкъар тилде ачыкъ ушакъ бардырыу

					сала эм ачыкылай билирге.	
40	Айырылгъан айгъакълаучула. Айтымны айырылгъан белгилеучю членлери.	1	188-197-чи бетл е.	Айырылгъан айгъакълаучула бла айтым кьуараргъа.	Айтымны айырылгъан белгилеучю членлери бла ишлей билирге.	Малкъар тилни эстетика багъалылыгъын ангылау
41	Эсденжазма «Шакъманланы Фуза» Сотталаны Л.Б.Жаздырмала бла эсденжазмала жыйымдыгъы 50 -чи бет.	1		Окьулгъан темаланы билирге	Эсденжазманы жаза билирге	Малкъар тилни багъаландырыу, малкъар сёзлени тюз жаза билиу.
42	Айыртыучу членли айтымлада тыйгъыч белгиле.	1	194-196-чы бетл е.	Айыртыучу айтымла кьуараргъа	Айыртыучу айтымлада тыйгъыч белгилени сала билиу	Тенги бла малкъар тилде ачыкь ушакъ бардырыу
43	Кьошулуучу членли айтымлада тыйгъыч белгиле.	1	197-199-чу бетл е.	Грамматика жаны бла айтымла бла байланмагъан сёзлени билирге эм айтымдаланы жерлерин табаргъа	Кьошулуучу членли айтымлада тыйгъыч белгиле сала билирге.	Окьуучу кесини билимине багъа биче билирге.
44	Кенгерген айтымланы синтаксис жаны бла тинтиу.	1	199-200-чю бетл е.	Кенгерген айтымланы синтаксис жаны бла тинтирге	Жазыу эм окьуу жаны бла ишле, текст бла кюрешуу окьуучуланы	Кеслери алларына ишлеуню ёсдюрюу

				юйрениу	терен сагъыш этерге юйретиу. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	
45	Жаздырма	1		Окбулгъан темаланы билирге	Жаздырманы жаза билирге	Малкъар тилни багъаландырыу, малкъар тилде сёзлени тюз жаза билиу.
46	Халатла бла иш. Къайтарыу. Сёз тутуш.	1		Халатларына кёре жорукъланы тынгылы билирге	Сёлешуу эм жазыу тилни усталыгъын ёсдюрюу	Окбуучуну кесини билимине багъа бичиу
47	Жылны ичинде окбулгъанны къайтарыу. Айтым. Аны баш эм сансыз членлери.	1	201- 203- чю бетл е.	Айтымланы баш шартларын билирге	Айтымланы синтаксис жаны бла тинте билирге.	Билимлерин бегитиу
48.	Къайтарыу ишле. Айтым аны тюрлюлери. Айтымны бир туудукъ членлери.	1	202- 205- чи бетл е.	Айтымны баш шартларын билирге.	Айтымны баш шартларын айыра аны бла тюз хайырлана билирге	Билимлерин бегитиу Халаллыкъ, ышаныулукъ сезимлерин кючлеу. Бир бир бла ишлерге хазырлыкъларын кёргюзтюрге итиниу.
49.	Къайтарыу ишле.	1	206- 209-	Малкъар тилде	Ачыкълаучуланы айыра билиу	Билимлерин бегитиу

	Айтымны айырылгъан членлери.		чу бетл е.	айтымны болуш формаларын билиу		
50.	Къайтаруу ишле. Айтымны айырылгъан членлери.	1	210-211-чи бетл е.	Айтымланы синтаксис жаны бла тинтиу	Айтымланы синтаксис жаны бла тинтиу. Хар кимни оюмуна тынгылай, ангылай билирге эм кесиникин да шарт айтыргъа.	Билимлерин бегитиу
51.	Окъулгъанны къайтаруу.	1		Сынау ишле этерге	Сынау ишлеуню тюз эте билирге	Билимлерин бегитиу

9 класс

№	Название разделов, тем, уроков	К-во часов	Материал учебника	Планируемые результаты		
				Предметные	Метапредметные (УУД) (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные
	Малкъар тил. Аны сакълауда айнытыуда тилни магъанасы	1.	3-5-чи бетл е.	Тилни кесеклерин ангылатыргъа, айтымлада аланы табаргъа, бир биринден айыра билирге.	Дерсге хазырланыргъа, жангы теманы ачыкълай билирге, тилни кесеклерин башхалыкъларын ангылап, тюз хайырланыргъа	Малкъар тилни багъаландырыу, малкъар сезлени ачыкъ айтыу
1.	Сѣз тутуш бла	1.	5-9-чу	Сѣз тутушну бир бирге	Сѣз тутушну къауумларын бир	Дерсде кеси алына сагъыш

	бош айтым		бетл е	байланыун, аны къяуумларын билирге	бирден айыра билирге	эте эм магъанасын чыгъара билирге
2.	Айтым. Аны тюрлюлери.	1.	9-10- чу бетл е	Бош айтымны къош айтымдан айыра билиу. Айтымланы тюрлюлерин айыра билиу	Айтымны тюрлюлерин бир бирден айыра билиу. Тыйгъыч белгилерин сала билиу	Дерсде кеси алына сагъыш эте эм магъанасын чыгъара билирге
3.	Малкъар тилде айланчла. Айтым бла айланчланы энчиликлери	1.	10- 11- чи бетл е	Айтымны бла айланчланы айыра билирге.	Айланчланы айтымда таба билирге, тыйгъыч белгилерин сала билиу	Дерсде кеси алына сагъыш эте эм магъанасын чыгъара билирге
4.	Жаздырма	1.		Окъулгъанн ы бегитиу эм теренлеу	Билген жорукъланы хайырлана билиу	Дерсде кеси алына сагъыш эте эм магъанасын чыгъара билирге
5.	Тюз сёзлю айтымлада тыйгъыч белгиле.	1.	12- 22- чи бетл е	Тюз эм сёдегей сёзлю айтымланы ангылатыу	Тюз эм сёдегей сёзлю айтымлада тыйгъыч белгилени салыныуу. Жазыу эм сёлешиу тилни башхалыгъы	Дерсде кеси алына сагъыш эте эм магъанасын чыгъара билирге
6.	Къошакъ айтым.	1.	22- 23- чю бетл	Къошакъ айтымны айыра билирге, тыйгъыч	«Синтаксис бла пунктуация», айтым бла сёз тутушну башхалыгъы Бош	Адет- къылыкъны, ариу ушакъ бардыра

			е	белгилерин тюз салыргъаа	айтым бла кьош айтымны айыра билиу	билирге
7.	Ушакъ. Цитата.	1.	24- 28- чи бетл е	Ушакълы айтымланы тюз сёзлю айтымладан айыра билиу	Ушакъ этерге юйрениу,къайда, къалайда хайырланыуну юсюнден билдириу	Адет- къылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
8.	Къошайтымны ангылатыу. Къошайтымлан ыбайланыулар ындаэнчиликле .	1.	29- 36- чы бетл е	Къош айтымны бош айтымдан айыра билиу. Къош айтымны юсюнден билгенлерин теренлеу, айтымланы кесеклерин бир бирге байлагъан мадарла	Къош айтымланы къауумлары. Къош айтымгъа кирген бош айтымланы араларында башхалыкъ. Тыйгъыч белгилерин сала билиу	Малкъартилни багъаландырыу , малкъарсёзлени тюзжазabiliу
9.	Байламлытенгж арашханкъоша йтымла.	1.	36- 40- чы бетл е	Къош айтымны шартларыны юсюнден билдириу, аланы бир бирге магъана жаны бла байланыулар ы	Байламлы, байламсыз тенг жарашхан кьош айтымла. Алада тыйгъыч белгилени салыныуу	Адет- къылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
10	Байламлытенгж арашханкъоша йтымладатыйгъ	1.	40- 42- чи	Байламлы тенг жарашхан	Байламлы тенг жарашхан кьош айтымланы башха	Адет- къылыкъны, ариу ушакъ

	ычбелгиле		бетл е	кьош айтымны байламсыз тенг жарашхан кьош айтымдан айыра билиу	айтымладан айыра билирге.Тыйгыч белгилерин тюз салыргъа	бардыра билирге
11	Байламсызтенг жарашханкьош айтымнысинтак сисжаныблатин тиу.	1.	42- 48- чи бетл е	Байламсыз тенг жарашхан кьош айтымны синтаксис жаны бла тинтиу.	Кьош айтымны керекли интонация бла айта билиу. Тыйгыч белгилерин тюз сала билирге	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
12	Жаздырма	1.		Окьюлгъанн ы бегитиу эм теренлеу	Билген жорукъланы хайырлана билиу	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
13	Бойсуннганкьо шайтымныангы латыу. Бойсуннганкьо шайтымланыай ланчладанайыр аюйрениу	1.	52- 57- чи бетл е	Бойсуннган кьош айтымны тенг жарашхан кьош айтымдан башхалыгъы	Бойсуннган кьош кьош айтымланы текстде кере билиу.	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
14	Бойсуннган кьош айтымланы кесеклерини байланыулары.	1.	57- 60- чы бетл е	Бойсуннган кьош айтымланы кесеклерин байлагъан мадарла бла	Бойсуннган кьош айтымны кесеклерини байланыуларына кере тюрлюлерин билирге.	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге

				шагъырей этиу	Байламлы селешим тилни есдюрюу	
15	Бойсуннганкьо шайтымдатыгъ ычбелгиле.	1.	60- 63- чю бетл е	Бойсуннган кьош айтымлада тыйгъыч салыныулар ын англатыу	Айтымланы синтаксис жаны бла тинтиу.	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
16	Бойсуннган кьош айтымланы бойсуннган кесеклерини къаллайла болгъанларына кёре къауумлары.	1.	63- 66- чы бетл е	Бойсуннган кьош айтымны къуралыуун ангылатыргъ а. Аланы бири башхасыны бир членини ачыкълагъан ын айтыргъа	Айтымланы синтаксис жаны бла тинтиу, орфография иш бардырыу	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
17	Бойсуннган башчы айтымлы кьош айтымла.	1.	66- 70- чи бетл е	Бойсуннган башчы кьош айтымны баш кесегини къуралгъаны н ангылатыу	Бойсуннган башчы айтымны тинтирге юйрениу Айтымланы юсю бла адеп- кылыкъгъа юйретиу	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
18	Бойсуннганбаш чыйайтымлыкьо шайтымланыкъ уралыулары.	1.	66- 70- чи бетл е	Бойсуннган башчы айтымланы къуралыулар ын ангылатыу	Айтымланы юсю бла адеп- кылыкъгъа юйретиу	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
19	Бойсуннгантол туруучуайтымл ыкьошайтымла	1.	71- 76- чы бетл	Бойсуннган толтуруучу айтымлы кьош	Орфографияны бла пунктуацияны игилендириу, тыйгъыч	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра

	.		е	айтымланы кьуралыуларын билирге.	белгилени тюз сала билиу	билирге
20	Бойсуннган хапарчы айтымлы кьош айтымла.	1.	76-79-чу бетле	Бойсуннган хапарчы айтымла бла шагьырей этиу. Текстде аллай айтымланы таба билиу	Бойсуннган хапарчы айтымла бир ненча кьауумгьа юлешингенлерин ангылатыргьа	Адет-кьылыкьны, ариу ушакь бардыра билирге
21	Эсденжазма	1.		Окьулгьан темаланы билирге	Эсденжазманы жаза билирге	Малкьар тилни багьаландырыу, малкьар сезлени тюз жаза билиу
22	Бойсуннган айгьакьлаучу айтымлы кьош айтымла.	1.	79-82-чи бетле	Бойсуннган айгьакьлаучу кесекли айтымланы байлам сьзлерин ангылатыргьа	Бойсуннган айгьакьлаучу айтымлы кьош айтымланы тыйгьыч белгилени тюз сала билирге	Адет-кьылыкьны, ариу ушакь бардыра билирге
23	Бойсуннган заманчы кесекли кьош айтымла.	1.	83-86-чы бетле	Бойсуннган заманчыкесе кли кесекли кьош айтымны ангылатыу	Бойсуннган заманчы кесекли кьош айтымны кесеклерин айыра билиу, тыйгьыч белгилерин тюз салыу	Адет-кьылыкьны, ариу ушакь бардыра билирге
24	Бойсуннган орунчу кесекли кьош айтымла.	1.	86-89-чу бетле	Бойсуннган орунчу кесекли айтымлы кьош	Бойсуннган орунчу кесекли айтымда байлам сьзлерин ангылатыргьа	Адет-кьылыкьны, ариу ушакь бардыра

			е	айтымланы кьуралыулар ын билирге, тыйгъыч белгилени тюз сала билирге		билирге
25	Бойсуннганхал чыкесекликъош айтымла.	1.	89- 92- чи бетл е	Бойсуннган халчы кесекли айтымланы кьуралыулар ын ангылатыргъ а	Бойсуннган халчы айтымны хапарчысыны кьуралыуун билирге	Адет- кылыкъны, ариу ушакъ бардыра билирге
26	Бойсуннган сылтаучу кесекли кьош айтымла.	1.	92- 94- чю бетл е	Бойсуннган сылтаучу кесекли айтымланы кьуралыулар ын ангылатыргъ а	Бойсуннган сылтаучу айтымлы къош айтымланы кьуралыуларын билирге, тыйгъыч белгилени тюз сала билирге	Тенги бла малкъар тилде ачыкъ ушакъ бардырыу
27	Бойсуннган себепчи кесекли кьош айтымла.	1.	94- 96- чы бетл е	Бойсуннган себепчи кесекли айтымны кьуралыуун ангылатыу	Бойсуннган себепчи айтымны юсюнден билгенлерин теренлеу. Тыйгъыч белгилерин тюз сала билирге	Малкъар тилни багъаландырыу , малкъар сезлени тюз жаза билиу
28	Бойсуннган муратчы кесекли кьош айтымла.	1.	97- 100- чю бетл е	Бойсуннган муратчы кесекли айтымны кьуралыуун ангылатыу. Текстде таба	Бойсуннган муратчы айтымланы юсюнден билгенлерин теренлеу. Бойсуннган кьош	Окьуучуну кесини билимине багъа бичиу

				билиу	айтымланы бир бирден айыра билиу	
29	Бойсуннган ёлчемчи кесекли кьош айтымла.	1.	100-102-чи бетл е	Бойсуннган ёлчемчи кесекли айтымны кьуралыуун ангылатыу. Текстде таба билиу	Бойсуннган ёлчемчи айтымланы юсюнден билгенлерин теренлеу. Бойсуннган кьош айтымланы бир бирден айыра билиу	Дерсде кеси алына ишлей билирге
30	Бойсуннган таянчакъ кесекли кьош айтымла.	1.	102-105-чи бетл е	Бойсуннган таянчакъ кесекли айтымны кьуралыуун ангылатыу. Текстде таба билиу, тыйгъыч белгтлени тюз сала билирге	Бойсуннган таянчакъ айтымланы юсюнден билгенлерин теренлеу.	Тенги бла малкъар тилде ачыкъ ушакъ бардырыу
31	Бойсуннган сансыз кесекли кьош айтым.	1.	105-108-чи бетл е	Бойсуннган сансыз кесекли айтымны кьуралыуун ангылатыу.	Бойсуннган сансыз кесекли айтымланы юсюнден билгенлерин теренлеу.	Малкъар тилни байлыгъын кергюзтюрге
32	Бойсуннган кьош айтымны синтаксис жаны бла тинтиу.	1.	108-111-чи бетл е	Окьулгъанн ы бегитген эм теренлеген дерс	Ётген темала бла хайырлана билиу	Тенги бла малкъар тилде ачыкъ ушакъ бардырыу

33	Эсденжазма	1.		Окбұлған темаланы билирге	Эсденжазманы жаза билирге	Малкбар тилни багъаландырыу , малкбар сезлени тюз жаза билиу
34	Ортакъ членли айтымлада тыйгъыч белгиле	1.	111-113-чю бетл е	Ортакъ членли айтымланы айыра билирге, тыйгъыч белгилени сала билирге	Бойсуннган къош айтымла бла хайырла, хапар жарашдыра билирге	Малкбар тилде тюз жаза билиу
35	Талай бойсуннган кесеги болгъан къош айтымла.	1.	113-117-чи бетл е	Талай бойсуннган кесеги болгъан къош айтымланы айыра, тыйгъыч белгилени тюз сала билирге	Бойсуннган къош айтымланы бир бирден айыра билирге	Селешиу эм жазыу тилни усталыгъын есдюрюу
36	Литература тил. Аны нормалары.	1.	118-119-чу бетл е	Литература тилни энчилиги	Тилни стильлерини энчиликлерин кёргюзте, ала бла хайырлана билирге	Малкбар тилни эстетика багъалылыгъын ангылау
37	Литература тилни стильлери. Тилни тазалыгъы.Сёлешиу эм эриши стильле.	1.	118-119-чу бетл е	Литература тилни стильлерин ангылатыу	Литература тилни стильлери. Тилни тазалыгъы.Сёлешиу эм эриши стильлени ангылатыу	Малкбар тилни байлыгъын кергюзтюрг

38	Литература тилни стильлери. Китап стиль. Публицистика стиль. Ишчи стиль.	1.	120-121-чи бетл е	Китап стиль. Публицистика стиль. Ишчи стильлени энчиликлери н ангылатыргъ а	Литература тилни стильлерин энчиликлерин кёргюзте, ала бла хайырлана билирге	Малкъар тилни багъаландырыу , малкъар сезлени ачыкъ айтыу
39	Литература тилни стильлери. Илму стиль. Литература стиль.	1.	121-124-чю бетл е	Литература тилни стильлери	Тилни тюрлюлерини арасында литература стильни энчи жери	Окъуучуну кесини билимине багъа бичиу
40	Малкъар тилни грамматикасын тинтиуню тарыхындан	1.	125-127-чи бетл е	Къарачай-Малкъар тилни грамматикасыны тарыхы	Малкъар тилни грамматикасын тинтиуню жолун билирге	Селешиу эм жазыу тилни усталыгъын есдюрюу
41	Жаздырма	1.		Окъулгъанн ы бегитиу эм теренлеу	Билген жорукъланы хайырлана билиу	Селешиу эм жазыу тилни усталыгъын есдюрюу
42	Къайтарыу. Фонетика. Графика. Орфография.	1.	128-130-чу бетл е	Озгъан дерследе окъулгъанн ы къайтарыу эм бирикдириу дерс	Фонетикада, графикада, орфографияда окъулгъан затла бла байламлы ишле бардыра билирге	Окъуучуну кесини билимине багъа бичиу
43	Лексика. Фразеология. Стилистика.	1.	131-134-чю бетл	Тилни тюрлю-тюрлю стильлери бла	Орфографиядан ишле бардырыу	Кеслери алларына ишлеуню есдюрюу

			е	байламлы жазыу ишле бпрдыра билирге		
44	Сёз кьурау. Морфология.	1.	134- 139- чу бетл е	Сёз кьурау бла морфология да окьулгъан затла бла байламлы ишле бардыра билирге	Байламлы тенг жарашхан кьош айтымлада тыйгъыч белгилени салыу	Малкьар сезлени тюз жаза билиу
45	Тилни болушлукъчу кесеклери.	1.		Тилни болушлукъчу кесеклерин башха кесеклеринде н айыра эм айтымда хайырлана билирге	Тилни болушлукъчу кесеклерин тилни стильлери бла байламлы хайырлана билирге	Билимлерин бегитиу
46	Айтым. Бош айтым. Айтымны айырылгъан членлери.	1.		Айтымны баш шартларын айыра аны бла тюз хайырлана билирге	Айтымны синтаксис жаны бла тинте, айтымны айырылгъан членлерин таба, тыйгъыч белгилени сала билирге	Дерсде кеси алына ишлей билирге
47	Синтаксис, пунктуация	1.	139- 141- чи бетл е	-Синтаксис бла пунктуация не затны тинтеди.Кьо ш айтым	Озгъан дерследе окьулгъанны кьайтаргъан эм бирикдирген дерс.Ушакъ этерге	Билимлерин бегитиу

				синтаксис жаны бла къалай тинтиледи	юйретиу	
48	Бойсуннган къош айтымла. Зачёт дерс.	1.	142- 144- чю бетл е	Бойсуннган къош айтымланы байланыулар ына кёре тюрлюлерин айыра, билиу	Окъуучула билгенлерин хайырлана билирге юйретиу дерс	Билимлерин бегитиу
49	Окъулгъанны бирикдириу.	1.	144- 150- чи бетл е	Озгъан жылны темаларын къайтарыу ишле	Къайтарыу. Орфографиядан ишле бардырыу	Билимлерин бегитиу
50	Окъулгъанны бирикдириу.	1	150- чи бет	Озгъан жылны темаларын къайтарыу ишле	Къайтарыу. Орфографиядан ишле бардырыу	Билимлерин бегитиу

Количество письменных работ в 5-9 классах за год

Уровень количество часов, количество контрольных работ	Количество письменных работ по классам						
	5 кл.	6 кл.	7 кл.	8 кл.	9 кл.	10 кл.	11 кл.
Балкарский (родной)							
Диктант	4	4	3	2	2	2	2
Словарный диктант	3	3	3	3	3	1	1

Контрольная работа	2	2	2	2	3	4	4
Изложение	2	2	2	2	2	2	2

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №33» г.о. Нальчик КБР**

«Рассмотрено»	«Согласовано»	«Утверждаю»
На заседании МО Учителей балк.яз. и лит. РуководительМО Д. С. Кожашева	Зам. директора по УВР _____ М. М. Алакаева	Директор МБОУ «СОШ № 33» _____ К.В. Блянихов
Протокол № 1 от 28.08.20г.	29.08.20г	Приказ № ____ от 30.08.20г

Рабочая программа и календарно-тематическое планирование

учебного курса «Малкъар литература»

(Балкарская литература (родная))

(5-9класс)

на 2020-2021 учебный год

2020-2021 уч.год
1. Пояснительная записка

**Рабочая программа учебного предмета «Малкъар литература»
«Балкарская литература» (родная) для 5-9 классов МБОУ «СОШ №33»
составлена на основе следующих нормативно-правовых документов:**

-Федерального государственного образовательного стандарта общего образования (утв. Приказом Министерства образования и науки РФ от 17.12.2010, №1897);

-Федерального Закона «Об образовании в Российской Федерации от 29.12.2012г. №273 ФЗ; Закона РФ «О языках народов РФ», Закона КБР «Об образовании», Закона КБР «О языках народов КБР»;

- Примерной образовательной программы по учебному предмету «Малкъар литература» (Балкарская литература) для 5-9 классов;

-Регионального компонента стандарта основного общего образования, программы по балкарской литературе для 5-11 классов под редакцией Толгурова З.Х.

-Санитарно-эпидемиологических требований к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях» СанПиН 2.4.2.2821-10 ", утверждённые постановлением Главного государственного санитарного врача Российской Федерации. № 189 от 29 декабря 2010;

- Республиканского базисного учебного плана на 2020/2021 учебный год для общеобразовательных учреждений Кабардино-Балкарской Республики.

-ООП ООО МБОУ «СОШ №33» г.о. Нальчик на 2020-20201уч. год;

- Положения о языках образования МБОУ «СОШ№33» (приказ № от);

- Положения о разработке и утверждении рабочих программ учебных предметов, курсов, дисциплин (модулей) (приказ № 105/5 от 01.07.2016г.)

Программа детализирует и раскрывает содержание стандарта, определяет общую стратегию обучения, воспитания и развития учащихся средствами учебного предмета в соответствии с целями изучения балкарского языка.

Общая характеристика учебного предмета

Программа определяет цель, задачи, планируемые результаты освоения программы по учебному предмету «Малкъар литература» (Балкарская (родная литература)), а также основное содержание указанного учебного предмета.

В основу рабочей программы положен компетентностный, личностно-ориентированный и деятельностный подходы к содержанию образования. Тематическое планирование предназначено для определения оптимальных путей реализации образовательной, развивающей и воспитательной функций учебно-воспитательного процесса в системе уроков по разделам учебной программы.

Предмет «Малкъар литература» (Балкарская литература(родная)) призван развивать познавательные интересы учащихся, способствовать формированию духовно - развитой, высоконравственной личности, прививать эстетические вкусы. Знакомство с художественным произведением, всесторонний анализ содержательной, жанровой и эстетической его специфики приблизят учеников к пониманию литературы как проявления искусства, фактора формирования мировосприятия и этнической самоидентификации. Балкарская литература – базовая учебная дисциплина, формирующая духовный облик и нравственные ориентиры молодого поколения. Ей принадлежит ведущее место в эмоциональном, интеллектуальном и эстетическом развитии школьника, в формировании его миропонимания и национального самосознания, без чего невозможно духовное развитие нации в целом. Балкарская литература, в первую очередь, тесно связана с родным языком. Единство этих дисциплин обеспечивает, прежде всего, общий для всех филологических наук предмет изучения – слово как единица языка и речи, его функционирование в различных сферах, в том числе эстетической. Содержание обоих курсов базируется на основах фундаментальных наук (лингвистики, стилистики, литературоведения, фольклористики и др.) и предполагает постижение языка и литературы как национально-культурных ценностей. Балкарская литература взаимодействует и с дисциплинами художественного цикла музыкой, изобразительным искусством. Вместе с историей и обществознанием литература обращается к проблемам, непосредственно связанным с общественной сущностью человека, формирует историзм мышления, обогащает культурно-историческую память учащихся, не только способствует освоению знаний по гуманитарным

предметам, но и формирует у школьника активное отношение к действительности, к природе, ко всему окружающему миру. Большую роль при реализации программы играет использование принципа вариативности, к которому обращаются и учитель, и ученик. Именно поэтому программа насыщена большим количеством авторов и произведений и обозначен характер их изучения. В учебной практике начинающего читателя важна возможность выбора как автора и произведения, так и способа общения с ним. При обращении к одним авторам это будет краткое знакомство, к другим - постижение конкретных художественных произведений, при встрече с классиками родной литературы - относительно обстоятельное знакомство с историей жизни и творчества. Одна из составляющих литературного образования – литературное творчество учащихся. Творческие работы различных жанров способствуют развитию аналитического и образного мышления школьника, в значительной мере формируя его общую культуру и социально-нравственные ориентиры. Воспитательный эффект воздействия литературы тесно связан с эстетическим совершенством художественного слова, но он зависит и от возраста и подготовленности учеников, что последовательно учитывается в программе.

В Программе по балкарской литературе соблюдена системная направленность: это освоение различных жанров фольклора, сказок, стихотворных и прозаических произведений писателей знакомство с отдельными сведениями по истории создания произведений, отдельных фактов биографии писателя.

Цели и задачи изучения учебного предмета «Малкъар литература» (Балкарской (родной)) литературы в основной школе

Главной целью рабочей программы является формирование способности ориентироваться в информационно-культурном пространстве путем реализации в курсе литературы метапредметных программ: «Развитие УУД», «Формирование ИКТ-компетентности обучающихся», «Основы учебно-исследовательской и проектной деятельности», «Основы смыслового чтения и работы с текстом». Согласно федеральному государственному образовательному стандарту, изучение предмета «Балкарская литература» направлено на достижение следующих целей:

- формирование этнической самоидентификации, основанной на классических представлениях народа, отраженных в художественной литературе;
- формирование положительного ценностного отношения и уважения к культуре своего народа, отечественной культуре и культуре народов многонациональной России и других стран;

- формирование экологической культуры на основе признания ценности жизни во всех ее проявлениях и необходимости ответственного, бережного отношения к окружающей среде;
- осознание значения семьи в жизни человека и общества; развитие эстетического сознания через освоение художественного наследия народов России и мира, творческой деятельности эстетического характера;
- формирование эстетического отношения к слову и умения понимать художественное произведение;
- использование опыта общения с произведениями художественной литературы в повседневной жизни и учебной деятельности, речевом самосовершенствовании;

Цели и задачи курса

- формирование духовно развитой личности, обладающей гуманистическим мировоззрением, национальным самосознанием общероссийским гражданским сознанием, чувством патриотизма;
- развитие интеллектуальных и творческих способностей учащихся, необходимых для успешной социализации и самореализации личности;
- постижение учащимися вершинных произведений отечественной и мировой литературы, их чтение и анализ, освоенный на понимании образной природы искусства слова, опирающийся на принципы единства художественной формы и содержания, связи искусства с жизнью, историзма;
- поэтапное, последовательное формирование умений читать, комментировать, анализировать и интерпретировать художественный текст;
- овладение возможными алгоритмами постижения смыслов, заложенных в художественном тексте (или любом другом речевом высказывании), и создание собственного текста, представление своих оценок и суждений по поводу прочитанного;
- овладение важнейшими общеучебными умениями и универсальными учебными действиями (формулировать цели деятельности, планировать ее, осуществлять библиографический поиск, находить и обрабатывать необходимую информацию из различных источников, включая Интернет и др.);
- использование опыта общения с произведениями художественной литературы в повседневной жизни и учебной деятельности, речевом самосовершенствовании.

Достижение поставленных целей при разработке и реализации образовательным учреждением основной образовательной программы

основного общего образования предусматривает **решение следующих основных задач:**

- обеспечение соответствия основной образовательной программы требованиям ФГОС;
- обеспечение преемственности начального общего, основного общего, среднего (полного) общего образования;
- обеспечение доступности получения качественного основного общего образования, достижение планируемых результатов освоения основной образовательной программы основного общего образования всеми обучающимися, в том числе детьми-инвалидами и детьми с ограниченными возможностями здоровья;
- установление требований к воспитанию и социализации обучающихся, как части образовательной программы и соответствующему усилению воспитательного потенциала школы, обеспечению индивидуализированного психолого-педагогического сопровождения каждого обучающегося, формированию образовательного базиса, основанного не только на знаниях, но и на соответствующем культурном уровне развития личности, созданию необходимых условий для ее самореализации;
- обеспечение эффективного сочетания урочных и внеурочных форм организации образовательного процесса, взаимодействия всех его участников;
- взаимодействие образовательного учреждения при реализации основной образовательной программы с социальными партнерами;
- выявление и развитие способностей обучающихся, в том числе одаренных детей, детей с ограниченными возможностями здоровья и инвалидов, их профессиональных склонностей через систему клубов, секций, студий и кружков, организацию общественно полезной деятельности, в том числе социальной практики, с использованием возможностей образовательных учреждений дополнительного образования детей;
- организация интеллектуальных и творческих соревнований, научно-технического творчества, проектной и учебно-исследовательской деятельности;
- участие обучающихся, их родителей (законных представителей), педагогических работников и общественности в проектировании и развитии внутришкольной социальной среды, школьного уклада;
- включение обучающихся в процессы познания и преобразования внешкольной социальной среды (населенного пункта, района, города) для приобретения опыта реального управления и действия;
- сохранение и укрепление физического, психологического и социального здоровья обучающихся, обеспечение их безопасности.

В основе реализации основной образовательной программы лежит системно-деятельностный подход, который предполагает:

- воспитание и развитие качеств личности, отвечающих требованиям информационного общества, инновационной экономики, задачам построения российского гражданского общества на основе принципов толерантности,

- диалога культур и уважения его многонационального, поликультурного и поликонфессионального состава;
- формирование соответствующей целям общего образования социальной среды развития обучающихся в системе образования, переход к стратегии социального проектирования и конструирования на основе разработки содержания и технологий образования, определяющих пути и способы достижения желаемого уровня (результата) личностного и познавательного развития обучающихся;
 - ориентацию на достижение цели и основного результата образования — развитие на основе освоения универсальных учебных действий, познания и освоения мира личности обучающегося, его активной учебно-познавательной деятельности, формирование его готовности к саморазвитию и непрерывному образованию;
 - признание решающей роли содержания образования, способов организации образовательной деятельности и учебного сотрудничества в достижении целей личностного и социального развития обучающихся:
 - учет индивидуальных возрастных, психологических и физиологических особенностей обучающихся, роли, значения видов деятельности и форм общения при построении образовательного процесса и определении образовательно-воспитательных целей и путей их достижения.

Место курса «Малкъар литература»(Балкарская литература (родная))

В базисном учебном плане курс «Балкарская литература» является частью обязательного раздела Примерной основной образовательной программы основного общего образования и закреплена на федеральном уровне.

Рабочая программа на уровне рассчитана на 255ч. (5-9 классы – 3 часа в неделю, (I полугодие – 1 час литературы и 2 часа балкарского языка, во II полугодии – 1 час балкарского языка и 2 часа балкарской литературы, всего 102 часа))

УМК

5 класс

«Малкъар литер.5 кл.», Гуртуева М.Б. Изд. «Эльбрус», 2016г

6 класс

«Малкъар литература 6», Мусукаева С. А. Изд. «Эльбрус», с 2014г.

7 класс

«Малкъар литер.7 кл.», Мусукаев Б. Х. Изд.«Эльбрус», с 2012г

8 класс

«Малкъар литер.7 кл.», Толгуров З. Х. Изд.«Эльбрус», с 2013г

9 класс

1. «Малкъар литер, 9 кл.», учебник; А.М.Теппеев. Изд. «Эльбрус», с 2014г.
2. «Малкъар литер.9 кл.», хрестоматия; Б.Т.Созаев. Изд. «Эльбрус», с 2014г.

2. Планируемые результаты изучения учебного предмета

Личностные, метапредметные и предметные результаты обучения

Личностными результатами являются: совершенствование духовно-нравственных качеств личности, воспитание чувства любви к многонациональному Отечеству, уважительного отношения к русской литературе, к культурам других народов; формирование этнической принадлежности; формирование мотивации школьников к процессу изучения литературы как одного из учебных предметов, необходимых для самопознания своего дальнейшего развития и успешного обучения; самоопределение и самопознание, ориентация в системе личностных смыслов на основе соотнесения своего «я» с художественным миром авторов и судьбами их героев.

Метапредметные результаты изучения учебного предмета «Балкарская литература» в основной школе – это формирование универсальных учебных действий (УУД), которые подразделяются на:

Регулятивные УУД. Выпускник научится: самостоятельно формулировать проблему (тему) и цели урока; целеполаганию, включая постановку новых целей, преобразуя познавательную задачу в практическую; понимать проблему, подбирать аргументы для подтверждения собственной гипотезы; выделять характерные причинно-следственные связи в устных и письменных высказываниях; самостоятельно анализировать условия и пути достижения цели; самостоятельно составлять план решения учебной проблемы; работать по плану, сверяя свои действия с целью; расставлять целевые приоритеты;

- прогнозировать, корректировать свою деятельность, предвосхищая будущие события развития процесса; в диалоге с учителем вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы и работы товарищей в соответствии с этими критериями. Средством формирования регулятивных УУД служат технология продуктивного чтения и технология оценивания образовательных достижений (учебных успехов).

Познавательные УУД. Выпускник научится: вычитывать самостоятельно все виды текстовой информации: фактуальную, подтекстовую, концептуальную; понимать адекватно основную и дополнительную

информацию текста, воспринятого на слух; пользоваться разными видами чтения: изучающим, просмотровым, ознакомительным; извлекать информацию, представленную в разных формах (сплошной текст; не сплошной текст – иллюстрация, таблица, схема); владеть различными видами аудирования (выборочным, ознакомительным, детальным); перерабатывать и преобразовывать информацию из одной формы в другую (составлять план, таблицу, схему); излагать содержание прочитанного (прослушанного) текста подробно, сжато, выборочно; пользоваться словарями, справочниками; осуществлять анализ и синтез; устанавливать причинно-следственные связи; строить рассуждения. Средством развития познавательных УУД служат тексты учебника и его методический аппарат; технология продуктивного чтения.

Коммуникативные УУД. Выпускник научится: учитывать разные мнения и стремиться к координации различных позиций в сотрудничестве; формулировать собственное мнение и позицию, аргументировать и координировать их с позициями партнеров в сотрудничестве при выработке общего решения в совместной деятельности; устанавливать и сравнивать разные точки зрения прежде, чем принимать решения и делать выбор; договариваться и приходить к общему решению в совместной деятельности, в том числе в ситуации столкновения интересов; задавать вопросы, необходимые для организации собственной деятельности и сотрудничества с партнером; осуществлять взаимный контроль и оказывать в сотрудничестве необходимую взаимопомощь; осознавать важность коммуникативных умений в жизни человека; оформлять свои мысли в устной и письменной форме с учетом речевой ситуации; создавать тексты различного типа, стиля, жанра; оценивать и редактировать устное и письменное речевое высказывание; адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач; владеть монологической и диалогической формами речи, различными видами монолога и диалога; высказывать и обосновывать свою точку зрения; слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректировать свою точку зрения; выступать перед аудиторией сверстников с сообщениями; договариваться и приходить к общему решению в совместной деятельности.

Предметными результатами изучения курса «Балкарская литература» является сформированность следующих умений:

На необходимом (базовом) уровне **выпускник научится:** понимать связи литературных произведений с эпохой их написания, выявлять заложенные в

них вневременные, непреходящие нравственные ценности и их современное звучание; уметь анализировать литературное произведение: определять его принадлежность к одному из литературных родов и жанров; понимать и формулировать тему, идею, нравственный пафос литературного произведения, характеризовать его героев, сопоставлять героев одного или нескольких произведений; определять в произведении элементы сюжета, композиции, изобразительно-выразительных средств языка, понимать их роль в раскрытии идейно-художественного содержания произведения (элементы филологического анализа); владеть элементарной литературоведческой терминологией при анализе литературного произведения; видеть черты национального характера в героях балкарских сказок и легенд; видеть черты национального характера других народов в героях народного эпоса; выявлять в сказках характерные художественные приемы и на этой основе определять жанровую разновидность сказки, отличать литературную сказку от фольклорной; воспринимать осознанно художественное произведение в единстве формы и содержания; понимать художественный текст и давать его смысловой анализ, интерпретировать прочитанное, отбирать произведения для чтения; воспринимать художественный текст как произведение искусства; определять для себя цели чтения художественной литературы, выбирать произведения для самостоятельного чтения; выявлять и интерпретировать авторскую позицию, определять своё отношение к ней, и на этой основе формировать собственные ценностные ориентации; определять актуальность произведений для читателей разных поколений и вступать в диалог с другими читателями; создавать собственный текст аналитического и интерпретирующего характера в различных форматах; сопоставлять произведение словесного искусства и его воплощение в других искусствах; приобщаться к духовно-нравственным ценностям балкарской литературы и культуры, сопоставляя их с духовно-нравственными ценностями народов Северного Кавказа и РФ; формулировать собственное отношение к произведениям балкарской литературы, их оценке; понимать авторскую позицию и выражать свое отношение к ней; пониманию образной природы литературы как явления словесного искусства; эстетическому восприятию произведений литературы; формированию эстетического вкуса. На повышенном уровне выпускник получит возможность научиться: сравнивать сказки, принадлежащие разным народам, видеть в них воплощение нравственного идеала конкретного народа (находить общее и различное с идеалом русского и своего народов); сочинять сказку (в том числе и по пословицу), былину (таурух) и/или придумывать сюжетные линии;

сравнивать произведения героического эпоса разных народов, определять черты национального характера; выбирать произведения устного народного творчества разных народов для самостоятельного чтения, руководствуясь конкретными целевыми установками; осознанно воспринимать художественное произведение в единстве формы и содержания; адекватно понимать художественный текст и давать его смысловой анализ; интерпретировать прочитанное, устанавливать поле читательских ассоциаций, отбирать произведения для чтения; устанавливать связи между фольклорными произведениями разных народов на уровне тематики, проблематики, образов (по принципу сходства и различия); выбирать путь анализа произведения, адекватный жанрово-родовой природе художественного текста; видеть элементы поэтики художественного текста, их художественную и смысловую функцию; сопоставлять «чужие» тексты интерпретирующего характера, аргументированно оценивать их; оценивать интерпретацию художественного текста, созданную средствами других искусств; сопоставлять произведения русской и мировой литературы, самостоятельно (или под руководством учителя) определяя линии сопоставления, выбирая аспект для сопоставительного анализа; осуществлять самостоятельную проектно-исследовательскую деятельность и оформлять ее результаты в разных форматах (работа исследовательского характера, реферат, проект).

3. Содержание курса по годам обучения (вводный курс (повторение пройденного

в предыдущие годы) и основной курс)

5 класс

Кириш (1 с.)

Адам улуну жашауунда китап окъууну маъанасы.

Адабият – сёз усталыкъды, жашауну кюзгюсюдю деген ангыламны тохташдырыу.

Халкъны кёлден чыгъармачылыгы.

Къарачай-малкъар фольклорну юсюнден билдириу.

Жомакъла, нарт сёзле, элберле, таурухла, жырла. (1с.)

Малкъар халкъ жомакъла (3с.)

Жомакъланы юсюнден ангылатыу

«Къызчыкъ бла къозучукъ»

Жомакъда шуёхлукъну, кертичиликни, тюзлюкню терсликге бла зорчулукъгъа къажаулукълары. Жомакъны магъанасы, тили.

«Батыр жашчыкъ»

Жомакъда тюзлюкню, терсликни белгилеген сыфатла. Таза ниетли жигит жашчыкъны сыфаты.

«Тели батыр», «Акъыллы устаз»

Жомакъланы тил байлыкълары, къуралыу энчиликлери. Аланы суратлау амаллары. Кёлден чыгъармачылыкъны сюжетлерине жазылгъан суратладан, музыкадан юлгюле.

Окъуучула, кеслери окъуп, классда сюзерге тийишли чыгъармала

**«Къара къуш», «Жашчыкъ бла Кёсе», «Къоркъакъ кёсе»,
«Зынгырдаукъ», «Быжмапах»**

Адетле. (2с.)

Джуртубайланы Махти. Ёзден адет

Адетлени магъаналары, жашауда жюрютюлюу халлери. Сабийлени жыл санларына кёре, устаз сайлагъан адетлени хайырланыргъа юйретиу.

Элберле (1 с.)

«Элбер» деген сёзню магъанасы. Элберледе халкъыбызны эслилиги, жютюлюгю, ётгюрлюгю, огъурлулугъу, дагъыда ала кибик башха шартланы ачыкъланыуу. Элберлени къуралыу эм суратлау энчиликлери. Адамны, жерни, сууну, мюлкню, къанатлыланы, жаныуарланы эм башха затланы юслеринден элберле.

Адабият элберле (1с.)

Занкишиланы Жагъа. «Кюле-кюле келеди...», «Сагъыш келмей эсине...», «Кёзню жумуп ачхынчы...»

Бегийланы Абдуллах. «Жаз келди да тас болду»

Маммеланы Ибрахим. «Эл Бер!»

Гуртуланы Элар. «Элбер хапар»

Нарт сёзле (2 с.)

Нарт сёзню кьуралыу энчилиги, магъанасы. Нарт сёздеде малкьар миллетни огьурлулугъуну, намыслылыгъыны, адет-кылыгъыны ачыкъланыуу. Аланы аманлыкъгъа бла терс-боюнлукъгъа кьажалукълары. Халкыны Ата журтуна кертичилиги, жигитликге, чёрчекликге багъа биче билгени, урунуугъа магъана бериую.

Аз сёз бла кёп магъананы ачыкълау.

Гуртуланы Берт. «Жангы нарт сёзле – мардакемле»

Маммеланы Ибрахим. «Акылылыла айтхандыла» (Нарт сёзле-мардакемле).

«Мардакемледе» магъаналары нарт сёзлеге келишген сёз тутушла.

Адабият жомакъла (2с.)

Адабиятны теориясы. Адабият жомакъланы юсюнден ангылатыу. Халкъ жомакъ бла адабият жомакъны башхалыкълары. Гипербола суратлау чыгъарманы кьолайлы этгени.

Отарланы Саид. «Къайсы къарыулуду?»

Жомакъда айтылгъан затланы бир бирлери бла байламлыкълары. Жомакъны ниет, юйретиу магъанасы. Аны суратлау энчилиги. Сыфат кьурауда семиртиую магъанасы.

Шауаланы Миналдан. «Пелиуан жашчыкъла»

Жомакъны юйретиу ниети, аны магъанасы. Пелиуан жашчыкъланы сыфатларын ачыкълагъан суратлау амалла.

Ёлмезланы Мурадин. «Окъа бёрк»

Жомакъда азатлыкъны сыйлылыгъын, зорлукъну сыйсызлыгъын ачыкълау.

Окъуучула, кеслери окъуп, классда сюзерге тийиншли чыгъармала:

Къулийланы Къайсын. «Жалгъан шуёхла»

Мусукаланы Сакинат. «Кючлю бла аны нёгерлери»

Байзуллаланы Алий. «Насып»

Малкъар адабият.

Мёчюланы Кязим (1 с.) «Иги сёз», «Суу бойнунда жангыз талчыкыгъа айтылгъан назму»

«Иги сёз». Назмуда миллетни жашау сынауун ачыкылагъан суратлау мадарла. Назмуну адамлыкыгъа бла тюз ниетге итиндириу кючю.

«Суу бойнунда ёсген жангыз талчыкыгъа айтылгъан назму». Назмуну жашырын магъанасы, жаз тиллилиги. Аны суратлау - ачыкылау кьолайы.

Къулийланы Къайсын. (2 с.) «Жорт, жорт, гылыуум!»

Повестъни жанр энчилиги. Сыфатла къурауда поэтни усталыгъы, тил байлыгъы.

Адабиятны теориясы. Къара сёзню бла назму тилни башхалыгъы

Гуртуланы Берт. (1 с.) «Алтын кюз арты»

Назмуда кюз артыны ариулугъун ачыкылауда автор хайырланган суратлау амалла.

Адабиятны теориясы. Назмуну гыллыуу бла рифмасыны юсюнден ангылатыу.

Отарланы Керим. (1 с.) «Кюн», «Жылы желчик»

Назмуланы энчиликлери. Лирика жигитни жашау бла байламлыгъы, аны бетинде заманны къалай кёрюнгени.

Адабиятны теориясы. Тенглешдириу.

Мокъаланы Магомет. (1 с.) «Зурнукла»

Назмуланы юйретиу магъаналары. Адамны бла аны туугъан жерини байламлыгъын ачыкылауда поэтни усталыгъы.

Токъумаланы Жагъафар. (1 с.) «Курнаятчы Алдарбекни хапарлары», («Уллу хорлам», «Темир къазыкъ»)

Авторну чамгъа усталыгъы. Жигитни сыфатын ачыкылауда чамны магъанасы.

Гуртуланы Салих. (1 с.) «Жашчыкъ бла суучукъ»

Назмуда табийгъатны суратланыуу. Назмуну тили, сурат-лау амаллары.

Төппеланы Алим. (1 с.) «Кёз тутхан жер»

«Кёз тутхан жер» деген хапарда Ата Журт урушну суратланыуу. Жашчыкь бла аппаны сыфатлары. Инсанланы кылыкьларын кьурауда авторну усталыгы. Хапарны тил байлыгы.

Адабиятны теориясы. Хапарны юсюнден ангылам. Сюжетни юсюнден ал билдириуле.

Зумакьулланы Танзиля. (1 с.) «Пелиуан Жанболат», «Асиятны жырчыгы»

Назмулада сабийлени бла таматаланы шуехлукьлары. Лирика жигитни «сабий тили».

Толгьурланы Зейтун. (2 с.) «Тюлкюню кюю»

«Тюлкюню кюю» деген хапарда адам бла табийгьатны байламлыкьлары. Тюлкю бла балаларыны бушуулу кьадарлары. Тюлкю балаланы сыфатларын кьурауда авторну мадарлылыгы. Чыгьармада табийгьатха жан салып селешди-риуню магьанасы

Адабиятны теориясы. Адабият жигитни юсюнден ангылатыу.

Моттайланы Светлана. (1 с.) «Сен жеримсе мени»

Жазычуну туугьан жерине суймеклиги. Ата журтну энчи белгилеген затла.

Бабаланы Ибрахим. (1 с.) «Шаудан»

Ариулукь бла чексизлик.

Ахматланы Сафарият. (1 с.) «Тал чыбыкьла»

Табийгьатны сураты. Жайгьа аталгьан той-оюн бла жайны ушашлыкьлары.

Гуртуланы Элдар. (1 с.) «Кьыркьарда»

Хапарны сюжети, малкьар халкьны тарыхы бла байлам-лыгы.

Маммеланы Ибрахим. (1 с.) «Кишиучукь нек кюлгенди?»

Назмуну ниет эм юйретиу магьанасы. Тил энчилиги.

Адабиятны теориясы. Эпитет. Жан салыу.

Жулабланы Юзейир. (1 с.) «Жугьутур ашыкь»

Хапарны сюжети, ниет магъанасы. Суратлау амаллары, авторну тили.

Адабиятны теориясы. Суратлау чыгъарманы темасы, ниети. Ал билдириуле.

Созайланы Ахмат. (1 с.) «Жолчукъ»

Назмуну ниет магъанасы. Авторну назмугъа жан салыу амалны хайырланыуу.

Гюлюйланы Мажит. (1 с.) «Чум бюртюк»

Адам бла жерни байламлыкълары. Урунууну зауукълугъу.

Къудайланы Маштай. (1 с.) «Жамычы», «Мен таулума»

Лирика назмуну жигити. Аны суратлауда авторну усталыгъы.

Бегийланы Абдуллах. (1 с.) «Тау суучукъ кесин бузады»

Назмуну ниет магъанасы. Авторну назмуда хайырланган суратлау амаллары.

Ёлмезланы Мурадин. (1 с.) «Эрттен назмучукъ» Назмуну суратлау - ачыкълау энчиликлери. Жашауну жюрюшюн, кбыстаулугъун ачыкълауда поэтни кёз къарамы, ангылауу.

6 класс

Кириш (1 с.) Литератураны сёз искусствоча ангылатыу

Малкъар халкъны кёлден чыгъармачылыгъы

Малкъар нарт таурухла бла мифле. (5 с.)

Нарт таурухла. Нарт жигитлени энчиликлери. Эмегенле бла нартла.

Нартланы халкъ таурухлада жерлери.

«Нарт темирчи Дебет»

Дебетни сыфаты. Таурухну тили, ниет магъанасы, суратлау энчиликлери. Семиртиу энчилиги.

«Сосурукъ бла эмеген»

Таурухну чюйрелиги. Сосурукъну жигитлиги, аны халкъына кертичилиги. Таурухну кьуралыу суратлау энчилиги.

«Пелиуан Къарашауай»

Къарашауайны кылыгы. Тюзлюкню ёкюлюча суратланыуу.
Къарашауайны башха нартладан энчилиги. Таурухну тили, суратлау
кылайы.

«Ариу Сатанай»

Сатанайны кыдары, аны кёз кыаматхан ариулугъу.

Нарт таурухлада алмостуланы суратланыулары.

Миллетибизни тарыхында мифле.

«Миф» дегенни ангылатыу. **«Илкер ташны жашлары»**

Малкыар халкы жырла (5 с.)

Халкы жырланы кыауумлары, аланы тарых магъаналары.

«Апсаты»

Жырда мажюсюлюкню илишанлары. Апсатыгъа табыныу. Уучу бла Апсаты.
Апсатыны кёлюн алыр муратда айтылгъан эпитетле. Жырны суратлау кючу,
даражасы.

«Эрирей»

Урунуугъа жораланнганын ангылатыу. Урунууну тейрисини миллет бети,
энчилигича ачыкъланыуу. Аны магъанасы.

«Долай»

Жырны мажюсюлюк бла байламлыгы. Адамлыкъны, урунууну юсюнден
айтылгъан сёзле, тенгleshдириуле. «Долай» жырланыучу кезиу.

«Ийнай» - кыол хунерликни тейриси. Кийиз уруу.

«Ийнай» жырланыучу заман. Малкыар тиширыуланы ёмюрледен келген кыол
усталыкъларын ачыкылау.

«Бёлляу»

Бешик жырда адамланы насыплы жашаугъа термилгенлерин, иги кыууум
этгенлерин миллетни кылыгыгынча ангылатыу. Жаш тёлюню адепли,
тизгинли ёсеригине излемлени суратланыуу. Жырны тили, суратлау
энчилиги.

Мажюсю заманлада ийнаныуланы юслеринден ангылам.

Малкъар адабиятдан

Мёчюланы Кязим. (1 с.) «Къар кюн арбазыма къоннган чыпчыкъгъа», «Ата-ана»

Чыпчыкъны къадарын халкъны къадары бла тенгleshдириу. Поэзияда символиканы суратлау магъанасы.

Къулийланы Къайсын. (1 с.) «Балам, бу жерге...», «Таукеллик жырчыгъы»

Биринчи назмуда тёлюлени байламлыкларыны ачыкъланыуу.

Жашауну чексизлигини юсюнден поэтни оюму. Назмуланы юйретиу магъаналары. Поэтни тил байлыгъы, шатыклыгъы, хаты.

Отарланы Керим. (1 с.) «Жабалакъ...»

Поэт келе тургъан жазны, табийгъат илишанланы къалай суратлагъанын билдириу. Назмуну тил байлыгъы, жазылыу амаллары.

Текуланы Жамал. (1 с.) «Дугъума шай»

Аппаны бла туудугъуну араларында байламлыкны ачыкъланыуу.

Маммеланы Ибрагим. (1 с.) «Дорбункъул юй ишлейме», «Ким кимни юйретгенди?»

Назмуланы ниетлери, тил энчиликлери, юйретиу магъаналары.

Шахмырзаланы Саид. (1 с.) «Малкъар таула»

Назмуда малкъар тауланы суратланыуу, адамны жүреги бла туугъан жерини байламлыклары.

Отарланы Саид. (1 с.) «Буду санга аманатым»

Жазыучуну чыгъармаларында табийгъатны суратлау амалла.

Залийханланы Жанакъайыт. (1 с.) «Кесинг хыйсап этчи, Бияслан»

Хапарны эс алдырыу кючю. Баш жигитлерини сыфатларын ачыкълауда авторну усталыгъы. Суратлау энчилиги.

Мокъаланы Магомет. (1 с.) «Мени юйюм», «Мени шахарым»

Адамны инсанлыгын, табийгъатны айбатлыгын ачыкълауда авторну энчилиги. Лирика жигитни кёз къарамы, фикери. Назмуланы суратлау амаллары.

Адабиятны теориясы. Суратлау сыфатны юсюнден ангылам.

Зумакъулланы Танзиля. (1 с.) «Ата журтум – Малкъарым»

Поэтни ата журтуна суймеклигин ачыкълауда суратлау амаллары.

Адабиятны теориясы. Эпитетлени кючю бла авторну къарамын ачыкълау.

Бабаланы Ибрахим. (1 с.) «Жай агъачда», «Кёк бла чек»

Табийгъатны энчилигин суратлауда поэтни усталыгы. Суратлау-ачыкълау мадарларыны къаууму.

Моттайланы Светлана. (1 с.) «Алтын гебенек»

Назмуда туугъан жерни бла мамырлыкъны «алтын гебенекни» сыфатыны юсю бла кёргюзтюлюю. Тауланы, кёкню, жерни да мамырлыкъгъа итиниулери.

Гуртуланы Элдар. (3 с.) «Къарт эшекни къадары»

Жашауну техника бла байламлыгы, аны иги эм осал илишанлары. Инсанланы жүрек жумушакълыкъгъа чакъырыуну ачыкъланыуу.

Адабиятны теориясы. Суратлау проза чыгъарманы юсюнден жанрла. Хапарны тюрлюлери.

Гуртуланы Салих. (1 с.) «Жер татыуу»

Назмуда табийгъатны суратланыуу, тили, суратлау амаллары.

Созайланы Ахмат. (1 с.) «Жангы кырдыкга къууанып жырлай»

Адам бла жерни байламлыкълары. Урунууну суратланыуу. Назмуну ниети.

Толгъурланы Зейтун. (3 с.) «Айыуташ»

Ата журт урушну заманында таулу сабийлени туугъан журт деген ангыламны къалай билгенлери. Тюз къылыкълы жигитле бла сатхыч адамла. Мустафирни бла Мусосну сыфатлары. Хапарны тили, суратлау амаллары.

Мусукаланы Сакийнат. (1 с.) «Элия ай»

Сабийни ариу ёсдюрююну, анга дуня ангылатыуну дерслери.

Шауаланы Хасан. (2 с.) «Тузакъ» (повестьден юзюк).

Миллет бушууну суратланыуу. Сыфатла кьурау бла ламлы жазычуну мадарлыгы.

Ёлмезланы Мурадин. (1 с.) «Сабийлигими жыры»

Киши жеринде жашауну кыйынлыгы. Ётмекни сыйлы керюону юлгюсю.

Ахматланы Сафарият. (1 с.) «Къарт кьойчуну жыры»

Къартны сыфаты. Аны эс берген дерслери.

Гулаланы Башир. (2 с.) «Къуш уя»

Хапарны тамсил магъанасы. Анда халкыбыз керген кыйынлыкъланы суратланыуу. Жашырын тилни хайырланыуда жазычуну усталыгы.

Тёппеланы Алим. (2 с.) «Асыралгъан алмала»

Асыралгъан алмала – тансыкълыкны, сакълауну белгилери. Жашау кертиликни ачыкълау.

Табакъсойланы Мухтар. (1 с.) «Бешик ишлейди аппа»

Халкыны эримез байлыгын суратлауда авторну инсан сезимлиги, усталыгы.

Къарачай адабиятдан

Семенланы Исмайыл. (1 с.) «Минги тау»

Жыр къалай белгилиди? Ол алай ариу хар кимге да нек керюнеди?

Байрамукъланы Фатима. (1 с.) «Мен энгта къайтырма» (повестьден юзюк).

Повестьни ниет магъанасы. Жазычуну тил усталыгы.

Ёзденланы Альберт. (1 с.) «Тау къушну уясы»

Поэтни назмуда Ата журтуна суймеклигин ачыкълауда сёз байлыгы.

Кёлден билирге тийишли чыгъармала:

Халкъ жырладан: «Долай» неда «Ийнай» жырланы къауумундан (окъуучула кеслери сайлагъан)

Семенланы И. «Минги тау»

Къулийланы Къ. «Умут жырчыкъ...»

Мокъаланы М. «Жарыкъ чыпчыкъ»

Гулаланы Б. «Къуш уя» (устаз сайлагъан кесегин)

Классдан тышында окъургъа тийишли чыгъармала - 3 с.

7 класс

Кириш 1 с.

Халкъ чыгъармачылыкъдан.

Малкъар нарт таурухла. 6 с.

«Ёрюзмекни туугъаны»

«Ёрюзмек нартлагъа келеди»

«Ёрюзмек бла къына сакъаллы къызыл Фук»

«Сатанай Ёрюзмекни ёлюмден къутхарды»

Адабиятны теориясы. Сёз искусствода эпитет, гипербола (семиртиу) деген суратлау амалла. Малкъар халкъны кёлден чыгъармачылыкында гиперболаны жери.

«**Нарт Къарашауай бла Гемуда**»

Нарт бла аны атыны байламлыклары, бир-бирни ангылау даражалары.

«**Ачей улу Ачемез**»

Таурухлада Ачемезни инсанлыкъ шартлары, жигитликни ачыкъланыуу.

Ата журтха кертиликни бийик юлгюсю.

Жортууул жырланы суратлау-тарых магъаналары.

«**Нартла жерден къалай кетдиле?**»

Адабиятны теориясы. Малкъар халкъ поэзияда строфа деген ангылам.

Малкъар халкъ жырла. 3 с.

«**Татаркъан**», «**Сарыбий бла Къарабий**», «**Бызынгы жыры**»,

«**Толгъурланы Къазакъны жыры**»

Халкъ жырланы жашау-кюреш магъаналары. Халкъны тенгликге бла тюзлюкге къарамы.

Адабиятны теориясы. Малкъар халкъ поэзияда жыр бла эжиу. Жыр тизгинни юсюнден ангылам.

Жазма адабият

Жазма адабиятны кёлден чыгъармачылыкъдан башхалыгы(1 с.)

Мёчюланы Кязим. (1 с.) «Жауур эшекге», «Эски юйюм»

Поэтни эстетика сезимини, суратлау кёз къарамыны кенглиги. Юйюр жашау шартланы юсю бла философия фикирни ачыкълауда поэтни усталыгы.

Къулийланы Къайсын. (2 с.) «Тукъузгю», «Тау суучукъну жырчыгы», «Жерибизни хар ташы...»

Поэтни туугъан жерине суймеклиги. Аны ачыкълагъан лирикалы амалла.

Назмуланы жаз тиллиликлери.

Адабиятны теориясы. Метафораны юсюнден ангылам.

Отарланы Керим. (2 с.) «Жайлыкъда», «Кимни сакълай болур?»», «Чыпчыкъчыкъ жырлайды»

Назмуда табийгъатны сыфатыны болушлугъу бла лирика жигитни сезим байлыгъы, заманны илишанларыны ачыкъла-ныуу.

Гуртуланы Берт (1 с.) «Туристле»

Туугъан жерни тамашалыгъыны суратланыуу. Хапарда эл жашау; тау адетлени, тѳрелени тамырлары.

Адабиятны теориясы. Чыгъарманы компози-циясыны (къуралыуу) бла сюжетини юсюнден ангылам.

Зумакъулланы Танзиля. (3 с.) «Кюн ахшы болсун, адамла!», «Таулу адетле», «Ана тил бла орус тил»

Адамгъа, кюннге, жашаугъа алгъыш этиу. Тиллени билирге, ана тилни сюерге чакъырыу.

Лирика жигитни жүрек халаллыгъы бла сезим теренлиги.

Тѳппеланы Алим. (2 с.) «Пиринчни сютлей акълыгъы»

Хапарны къуралыуу эм сюжет ызы. Жашчыкъны сыфаты. Жашчыкъны ата къарындашы ач сабийге нартюхню нек бералмады?

Байзуллаланы Алий. (2 с.) «Тилемедим къаяладан...», «Кертиликни жолу», «Алгъыш» «Къыш назмула»

Назмулада табийгъатны суратланыуу. Чыгъармада эпика бла лирика биригиу. Поэтни сѳз сайлауда усталыгъы.

Адабиятны теориясы. Суратлау жазыу литера-тураны халкъ чыгъармаладан башхалыгъы.

Толгъурланы Зейтун. (2 с.) «Атасыны атына миннген жашчыкъ» («Кѳк гелеуден» юзюк).

Атасыны атына миниуню символика магъанасы. Жазыучуну тил энчилиги.

Бабаланы Ибрахим. (1 с.) «Къысхач» «Жауун», «Гѳбелек»

Авторну урунуугъа, хунерге кѳз къарамы. Адамны жашауунда аны магъанасы. «Къысхач» деген назмуну жаз тиллиги.

Мокъаланы Магомет. (1 с.)

«Хар ким ушайды жерине», «Кечеги жырчыкъ», «Эски сурат»

Назмулада табийгъатны суратлауунда поэтни усталыгъы. Авторну туугъан жерине сѳймеклиги. Суратлау-ачыкълау мадарларыны къаууму.

Гуртуланы Элдар. (2 с.) «ѳр жол»

Хапарны жаз тиллиги. Аны баш жигитини къадарыны бушуулугъу.

Гуртуланы Салих. (1 с.) «Жортады желчик», «Махтауну аты»

Назмуланы баш магъаналары, гыллыулары, рифма энчи-ликлери. Сабийлени къылыкълары бла оюмларына келишген эстетика-суратлау мадарлары.

Гулаланы Башир. (1 с.) «Сын таш»

Жазыучу табийгъатны кючюню уллулугъун бла аны къыйынлыгъындан къутхарыргъа керти тенглик ѳкюл болалмай къаллыгъын суратлауда мадарлары.

Бепайланы Муталип. (1 с.) «Къарт бѳрю»

Поэтни заманны жүрюшюню юсюнден жарсыулу оюму эм табийгъат, жашау болумлагъа диалектика кѳз къарамы.

Къудайланы Магомед. (1 с.) «Жолда»

Туугъан жеринден кѣчюрюлген халкъны жолда кѣрген къыйынлыгы.

Ёлмезланы Мурадин. (1 с.) «Малкъар»

Поэманы социально-политика, лирикалы шартлары, баш магъанасы.

Бегийланы Абдуллах. (1 с.) «Сабийлигим акъ сураты».

Лирика жигитни къылыгы, сезим байлыгы, къадарыны халкъны къадары бла бирлиги.

Додуланы Аскер. (1 с.) «Алгыш».

Назмуну бусагъатдагы заман бла, жашау болумла бла байламлыгы.

Шуѣхлукъну ачыкълауда авторну жютюлюгю, фахму теренлиги.

Ахматланы Сафарият. (1 с.) «Анама».

Анасыны бла къызыны арасында жашау байламлыкъны ачыкъланыуу.

Мусукаланы Сакинат. (1 с.) «Барадыла жолда адамла», «Ата юйюм»

Шѣндюгю жашауну сураты. Адамланы къууанчлары, жарсылары. Ата юй – адамны ниет жашаууну мурдору.

Табакъсойланы Мухтар. (1 с.) «Атам», «Таукелме, ышанама...»

Поэтни назму къурау амаллары, тили.

Ахматланы Люба. (1 с.) «Жол жанында ёсген жёге...», «Жашил толкъун ...»

Къарачай адабиятдан

Батчаланы Муса. (3 с.) «Кюмюш Акка» (повестьден юзюк).

Повестьни баш жигити, аны къыйын къадары. Инсан къылыкъланы ачыкълауда авторну жазычулукъ хунери.

Къабарты адабиятдан

Лиуан Губжоков. (1 с.) «Сакъ турадыла таула», «Мени сорууум».

Таула кеслерини бийикликлери, сакълыкълары бла неге юйретедиле? «Мени сорууум» деген назмуда поэтни ниет излеми.

Классдан тышында

окъулгъанны сюзерге – 2 сагъат. Байламлы тилни ёсдюрюге – 4 сагъат.

8 класс

Раздел 1. Кириш(2с.)

Суратлау адабиятны башха хунерледен, илмуладан энчилиги. Жашау эм ниет тиричиликни къуралыуунда аны магъанасы. Суратлау сыфатны юсюнден ангылам.

Халкъ чыгъармачылыкъ (6 с.)

Тарых жигитлик жырла. Жырланы магъаналарына кѣре къауумлары.

Тарых жырла: «Гапалау», «Азнауур», «Таппасхан улу Акъболат»

Халкъ жырланы социально-кюреш магъаналары. Малкъар халкъ жырлада халкъны къадарыны, жашау тиричилигини, жортуул хунерлигини

суратланыуу. Халкъны чынтты жигитлерини адамлыкларыны, батырлыкларыны, ёхтемликлерини ачыкъланыуу.

Халкъ чыгъармачылыкда миллет эсни ёсюу жоллары.

Жазма адабият(43с.)

Мёчюланы Кязим. «Адамды бизни атыбыз», «Аллай бийле керек бизге...».

Поэтни чыгъармачылык жолуну юсюнден кысха баян. Назмуда малкъар халкъны кылык, тарых илишанларын ачыклагъан суратлау мадарла. Кязимни кёз къарамыны энчилиги.

Отарланы Керим. «Таулу жашчык». Поэтни чыгъармачылык жолуну юсюнден кысха хапар. «Таулу жашчык» деген поэманы жанр кьуралыу энчилиги. Малкъар халкъны Ата журт урушда жигитлигини бла кыралына кертичилигини суратланыуу.

Гуртуланы Берт. Жазычуну чыгъармачылык жолуну юсюнден кысха баян. Жазычуну жазманы, жазма адабиятны кьуралыуунда магъанасы. «Жашауну кыланчлары» деген китабы. Ол китапда басмаланган хапарланы юлгюсюнде керти хапар бла кьурашдырылгъан (суратлау) хапарны айырмасын ангылатыу. Жигитни инсан кылыкны ачыклауда суратлау мадарла.

Адабиятны теориясы. Суратлау кертиликни юсюнден ангылам.

Къулийланы Къайсын. «Жаралы таш», «Прометей, Кавказны къаясына...», «Туугъан жериме айтама». 1956-чы жылдан сора тохташхан саясат жумушаклык (XX-чы съезд). Малкъар халкъны туугъан жерине къайтыуу бла байламлы поэтни поэзиясында тюрлениуле. Анга кёре, «Туугъан жериме айтама» деген поэманы суратлау кьолайы. Поэманы лирикалыгын шартлагъан тил энчилиги.

Адабиятны теориясы. Назмуда гыллыу бла рифманы юслеринден ангылам. Малкъар поэзияда рифма кьурауну амаллары эм аны айныу жоллары. Рифма кьурауда ачык тауушла бла кысык тауушланы магъаналары. Тамырлы рифмала.

Бабаланы Ибрагим. «Бийик сын», «Мурдор таш», «Сабанчы». «Бийик сын» деген поэманы кьуралыу энчилиги. Ата журт урушну кыйынлыкларын ачыклауда жазычуну усталыгын кёргюзтген суратлау

шартла. Поэманы магъанасын, ниетин шартлагъан белгиле. Бабаланы Ибрагимни суратлау оюмуну энчилиги.

Мокъаланы Магомет. «Биз да халкъбыз», «Жарыкъ чыпчыкъ» Назмулада малкъар тилни ариулугъун, байлыгъын ачыкълагъан сёз тутушланы къаууму. Сабийни юйретиуде халкъына сؤймекликни теренлеу. Поэтни рифма къурауда энчилиги эм излем мадарлары.

Тёппеланы Алим. «Азап жолу» Жазыучуну юсюнден къысха баян. «Азап жолу» деген пьесаны жангычылыгъы. Пьесаны трагедия даражагъа жетдирген шартла. Белгилени (символланы) кючлери бла ачыкъланган жашау эм тарых болумла. Малкъар халкъны бла Кязимни къадарларыны бирлиги.

Адабиятны теориясы. Адабият жанрла. Сахна чыгъармаланы энчиликлери (драма, трагедия, комедия, фарс д.а.к.). Малкъар литературада драманы айныуу. «Азап жолну» заманы, суратлау энчилиги, малкъар санатда жери.

Зумакъулланы Танзиля. «Урушха къажау поэма» Поэтни чыгъармачылыкъ жолу. «Урушха къажау поэманы» къуралыу формасы, ниети, излеми. Таулу тиширыуну сыфаты – Аслижанны юлгюсюнде. Уруш бла юйюр.

Адабиятны теориясы. Поэма жанрла. Лирика поэма, лиро-эпика поэма, эпика поэма. Аланы жанр шартлары.

Гуртуланы Салих. «Агъач къалауур» Поэтни чыгъармачылыкъ жолуну юсюнден къысха хапар. Салихни «Агъач къалауур» деген поэмасында тюз къылыкълы жигитни ачыкъланыуу. Поэманы лиро-эпикалы илишанлары.

Боташланы Исса. «Туугъан жериме» Жазыучуну чыгъармачылыкъ жолу (къысха баян). Назмуда авторну туугъан жерине сؤймеклигини ачыкъланыуу, суратлау энчилиги.

Ёлмезланы Мурадин. «Ётмекни багъасы» Чыгъарманы ниет эм юйретиу магъанасы, суратлау энчилиги.

Адабиятны теориясы. Антитеза деген суратлау амалны юсюнден ангылам. Антитеза халда жазылгъан назмула.

Бегийланы Абдуллах. «Сёз» Назмуну суратлау энчилиги, тил байлыгъы. Авторну жашауну кезиулюгюне кёз къарамыны ачыкъланыуу.

Толгъурланы Зейтун. «Къызгъыл кырдыкла» Жазыучуну чыгъармачылыкъ жолу.

«Къызгъыл кырдыкла» деген повестьде сыфатланы къаууму эм аланы мифология бла байламлыкълары. Акъ маралны бла таланы жашырын магъаналары. Къаспотну сыфаты эм аны къурауда жазыучуну усталыгъы.

Додуланы Аскер. «Арба» Назмуну къуралыуу эм жашырын тиллиги.

Гуртуланы Элдар. «Къобузчу Марзият» Хапарда жашау къыйынлыкъланы суратланыуу. Авторну эстетика-суратлау излемлери.

Моттайланы Светлана. «Къара чаукалы сабийлигим», «Къарылгъач» Назмуланы лирика жигитлерини ич дуниялары, жашаугъа кёз къарамлары, аланы ачыкъланыу амаллары.

Токумаланы Жагъафар. «Дертли къама» Жазыучуну чыгъармачылыкъ жолу. Дертли къама деген романны тарых магъанасы. Баш жигитлерини сыфатларын ачыкълауунда суратлау эстетика мардалары.

Адабиятны теориясы. Адабиятда повестьни бла трилогияны юсюнден ангылам.

Созайланы Ахмат. «Жер» Поэманы къуралыуу, тил байлыгъы, жанр энчилиги. Жер бла инсанлыкъны байламлыкълары.

Мусукаланы Сакинат. «Кюн батып барады» Табийгъат бла лирика жигитни сезим бирлиги.

Къарачай адабиятдан

Кечерукъланы Байдымат. «Кёккёз жерим», «Жулдуз эгизиме» Поэтни назмуларыны суратлау энчилиги, тил байлыгъы. Туугъан жерине терен суймеклиги.

Къаракетланы Юсуп. «Таулу къызлагъа бла жашлагъа». Назмуда авторну ниет тазалыгъыны, огъурлулугъуну ачыкъланыуу. Юретиу магъанасы, тил байлыгъы.

Къабарты адабиятдан

Алим Кешоков «Къулийланы Къайсынга», «Атлыны жолу» Жазыучуну чыгъармачылыкъ жолуну юсюнден къысха баян. «Къулийланы Къайсынга», деген назмуда миллетле арасында керти шуёхлукъну ачыкъланыуу, ниет

магъанасы. «Атлыны жолу» деген назмуда жызыучуну суратлау энчилиги, тил байлыгы.

Класдан тышында окъургъа тийишли чыгъармала:

Малкъар, къарачай халкъланы тарых жигитлик жырлары:

«Бекболатны жыры»

«Ачей улу Ачемез»

«Къарчаны жыры»

«Бийнегерни жыры»

«Гошаях бийчени кюю»

Гуртуланы Э. «Ахыр тилек»

Тёппеланы А. «Унутулгъан суююнчюлюк»

Бабаланы И. «Кёк чыбыкъ»

Мокъаланы М. Назмула (устаз сайлагъан)

9 класс

Малкъар адабиятны тарыхын окъутуу (6 с.)

Бурун заманладан башлап, бюгюнлеге дери халкъланы жашаулары адабиятта къалай ачыкълана келгени. Халкъны къуралыу жолларын тюрлендирген, ёсдюрген политика, мюлк-ырысхы сылтаула. Миллет сезимни айныуу бла суратлау адабиятны байламлыгы.

XVII-чи ёмюрде жазма адабиятны белгилери. (Ушакъ)

Халкъны жашауу бла айбат адабият. (Ушакъ)

Къара-Муса. «Учуп баргъан Зурнукла», «Артутай ёлгенде этилген кюй»

Къара-Мусаны чыгъармаларында бурунгу малкъарлыланы жашау жетишимлерини суратланыуу. XIX-чу ёмюрню экинчи жарымында

Малкъарда жамауат-политика эм жарыкъландырыу ишлени айныулары.

Малкъар халкъны жарыкъландырыучуларыны жашаугъа кёз къарамлары, аланы француз эм Россей жарыкъландырыучуларыны ниетлери бла

байламлыклары. Жашауну тюрлендирир муратда къуралгъан программаланы хайырлары.

Орусбийланы Исмайылны, Орусбийланы Наурузну, Орусбийланы Сафар-Алийни, Абайланы Мусосну, Абайланы Солтанбекни, Абайланы Ханифаны,

Шаханланы Басиятны, Шакъманланы Фатийматны миллет маданиятны айнытыуда ишлери. Бир заманда жашагъан жарыкъландырыучуланы ниет байламлыкълары. Э. Эмин, Ирчи Къзакъ, Батырай, Къасбот, С. Стальский, Г. Цадаса, К. Хетагуров эм башхала.

Абайланы Мусосну бла Шаханланы Басиятны публицистика статьялары бла очерклери.

Малкъарлыланы жарыкълыкъгъа тартыуда, аланы ниет ырысхыларын сакълауда орус халкъны алчы адамлары С.Танеевни, А.Балакиревни, М.Ковалевскийни, Н. Ярошенко, И.Иванюковну, П.Остряковну, Тульчинскийни, Барановну ишлери.

Малкъар суратлау адабиятны башланыуу. Мёчюланы Кязимни чыгъармачылыкъ иши.

Адабиятны теориясы. Суратлау жорукъла. Адабият жигитлени сыфатларын къурауну юсюнден ангыламны теренлеу.

Мёчюланы Кязим. (9 с.)

Поэтни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. Арап къыраллагъа жолоучулугъу. Ал чыгъармалары: «Сагъыш», «Мен – Беккини жашы Кязим», «Бирликни атасы ёлдю», «Тёреде, сурала кибик...», «Дин къарындашлабыз биз...», «Ичгисёз». Жарлыланы эркинликлерин бла тенгликлерин къоруулагъан лирикасы.

Мёчюланы Кязим – суймеклик лириканы устасы («Атанг келди да гюрбежиге...», «Аллах бизге суймеклик жазды...», «Къоншубуз. Ожакъ тютюнюнг...»). Тиширыуну сыфатын ариулукъну белгисича ачыкълау. Кязимни суймеклик лирикасыны шаркъ халкъланы лирикалары, философиялары бла байламлыгъы. Поэтни суймеклик лирикасында тиширыуну сыфаты, аны тазалыкъны белгисича суратланыуу. Ол жаны бла поэтни дагъыстанлы поэтле Махмут, Ирчи Къзакъ, Батырай бла байламлыгъы.

Жашау-турмуш назмулары: «Ачыкъ сёз», «Парийим», «Къонгур таш, къаядан тюшюп...», «Мен бир инсан...»

Кязимни философия соруулагъа, жашау чойреликlege кёз къарамыны теренлиги, алагъа жууап излеп жазгъан назмулары: («Муссаны къатлап, Тур тауна чыкъдым...», «Акъны къарадан тюз айыра билген...», «Биз

бу - дуняны кьонакълары...», «Меккада эшитдим ууаз», «Бызынгы кьабырлары»).

Кязимни чыгъармачылыкъ ишинде поэма жанрны оруну. «Сары кьошда», «Бузжигит», «Жаралы жугьутур».

«Жаралы жугьутур», аны тинтиу, окъуу. Поэманы сюжет ызы, кьуралыуу, чюйреликни теренлиги. Поэманы жаз тиллилиги, таулу жашауну кьргюзтюрге болушхан белгилени шартлыкълары эм усталыкълары.

Кязимни 1920-1930-чу жыллада чыгъармачылыкъы. Аны битеу да 1930-чу жыллада тохташхан мардалагъа табыныуу эм энчилиги. «Жашыма», «Къарындашлыкъ», «Ишчи, элли уланлары», «Къашха ийнегиме».

Уллу Ата журт уруш. Кьечгюнчюлюк: «Осуят», «Таукел этейик биз бюгюн», «Жарлы халкъым». Назмуларында малкъарны тарыхына кьууат бергени, саулагъа ёмюрлюк дерс болгъаны, сынаулада инсан эсин, таукеллигин кем этмегени.

А д а б и я т н ы т е о р и я с ы. Чыгъармачылыкъ амал (метод) деген ангыламны баш илишанлары.

Жангы жазманы башланыуу. 20-чы жылла. (1 с.)

Октябрь революциядан сора малкъар литератураны ал атламлары (Шахмырзаланы С., Мёчюланы К., Отарланы С.). Революцияны ниетине табыныулукъ эм чыгъармачылыкъ иш. Малкъарда жарыкъландырыу ишни аякъланыуу. Анга Энейланы М., Шахмырзаланы С., Уллубашланы А., Хочуланы С., Этезланы О., Отарланы С. тири кьатышыулары. (Ушакъ).

Жангы жашауну адабияты. 30-чу жылла (1 с.)

1930-чу жыллада индустриализация бла колхоз кьурулуш-ланы кьыстаулукълары. 1934-чю жылда Жазыучуланы союзларыны кьуралыуу. Жазыучуланы биринчи съездлери. Коммунист партияны ниетлери бла жазыучуланы байламлыкълары. Ол байламлыкъда коммунист партияны башчылыкъ этип, саясат сапарыш бла эстетика марданы тохташыуу. Малкъар жазыучуланы битеу совет жазыучула бла бирге эстетика мардагъа бойсунуулары эм аны зараны.

Шахмырзаланы Саид. (2 с.) «Таулуну календары»

Поэтни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. 1957-1970-чи жыллада чыгъармачылыкъы. «Сырыйна» деген жыйымдыгъы. «Таулуну календары»

деген этнография поэмада халкыбызны бурунгу заманда жашау болумларын ачыкылау.

Къарачай адабиятны тарых бетлери. (1с.) (Ушакъ).

Семенланы Исмайыл. (2с.) «Анам», «Акътамакъ»

Исмайылны жашауу, чыгъармачылыкъ жолу. «Акътамакъ» – поэтни баш чыгъармасы, къарачай-малкъар лириканы бийик юлгюсю.

Къаракетланы И. (1с.) «Кавказ»

Назмуну суратлау-тенгешдириу къудуретини уллулугъу. Жазыучуну Кавказ таулагъа суймеклиги.

Гуртуланы Берт. (6с.) «Бекир», «Акъжелин», «Асиятны неяхы», «Чалгычыла»

Бертни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. Жазыучуну 1920-1930-чу жыллада иши. Халкыны маданият къурулушунда кыйыны. Суратлау чыгъармалары. повесть, «Акъжелин», «Асиятны неяхы» – хапарла, **«Чалгычыла» (поэма)**. Назмулары.

Жазыучуну 60-чы жыллада ынгкылап, инсан, уруш темалагъа жазгъан чыгъармалары. «Адилгерий» повести. «Жангы талисман» романы. Заманны илишанларына кёре, жазыучулукъ хаты. «Акъжелин» - эл жашау, эски сезимле бла жангы сезимлени бетлешиую.

«Асиятны неяхы» – тиширыуну баш эркинлигини кыйын жоллары.

«Чалгычыла» деген поэма. Ата журтха кыйтып, жангыдан къуралыуну къууанчы. Поэмада жангы таулу элни жашау атламлары.

Гуртуланы Бертни 1957-1980-чи жыллада чыгъармачы-лыгъы. Лирикасыны жумушакылыгъы эм насийхатлыгъы. **«Мардакемле»**, аланы тил байлыклары.

Адабиятны теориясы. Адабият тил. Аны сёлешиу тилден энчилиги. Суртлау адабиятта баш жигитле. Аланы кылыклары. Лирика жигит. Эпика чыгъармада терс, тюз жигитле.

Хочуланы Салих. (3с.) «Сафар бла революция», «Бу эки къабыр кимнидиле?»

Жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. «Сафар бла революция», «Бу эки къабыр кимнидиле?» деген хапарлада ачыкъланган сыфатла. Салихни дунягъа къарамы эм бусагъат заман.

Адабиятны теориясы. Жазыучуну чыгъармачылыкъ ишинде алчы ниетлени магъаналары.

Этезланы Омар. (3с.) «Къаяла унутмагъандыла», «Нарт къала»

Жазыучуну жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. Поэт, драматург, прозаик. Авторну колхоз къурулушха, инсан урушха жораланган повести («Къаяла унутмагъандыла»). Малкъар адабиятта къара сёз бла жазылган чыгъармаланы ичинде аны оруну. Повестьни жигитлерини къаууму. Аланы къылыкъ даражалары. Ахматны бушуулу къадары, ниет тазалыгъы.

«Нарт къала» поэмасыны къадары. Поэманы тарых мурдору, ниет-суратлау магъанасы.

Будайланы Азрет. (2с.) «Телефон», «Мараучуну хапары»

Жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. 1930-чу жылланы саясат къатылыгъы. Анга кёре, поэтни суратлау эстетика излемлеринде жетишимлери бла кемчиликлери. «Телефон» деген назмуну жангычылыгъы. «Мараучуну хапары». Поэманы фольклор бла байламлыгъы, тил шатыклыгъы эм байлыгъы.

Кациланы Хабу. (2с.) «Жер жулдузлары», «Бек ахшы, этербиз...», «Къонакълыкъ», «Тынчлыкъ, эсенлик»

«Жер жулдузлары» повестини тарых магъанасы. Жангы жашауну къалай ачыкъланнганы. Хабу – чам хапарланы устасы «Аланла, сизде уа не хапар?» деген жыйымдыкъдан «Бек ахшы, этербиз...», «Къонакълыкъ», «Тынчлыкъ, эсенлик» деген хапарлары.

Залийханланы Жанакъайыт. (3с.) «Басхан жулдузу»

Жазыучуну чыгъармачылыкъ жолу. «Басхан жулдузу» деген романы. Жангы жашау-турмуш, адеп-къылыкъ халланы ачыкълау. Жазыучуну суратлау энчилиги, тил байлыгъы. Тюз боюнлу жигитлени суратлау. Ол суратлауну эстетика марда-лыкъ илишанлары.

Шауаланы Миналдан. (1с.) «Сокъурну кёз жашы»

Урушда туугъан къарындашлыкъ. Малкъар халкъны дуня бла байламлыгъы.

Кёлден билирге тийишли чыгъармала:

Къара-Мусса «Учуп баргъан зурнукла»,

Мёчюланы К. «Жаралы жугъутур» (поэманы устаз сайлагъан юзюгюн)

Семенланы И. «Анам»

Къаракетланы И. «Кавказ» (юзюгюн)

Гуртуланы Б. «Чалгъычыла» (устаз сайлагъан юзюгюн)

Будайланы А. «Телефон»

Этезланы О. «Къаяла унутмагъандыла» (устаз сайлагъан юзюгюн).

4. Тематическое планирование балкарской литературы 5-9 класс.

5 класс

№ п/ п	Тема урока	Решаем ые проблем ы	Предмет ные умения	Формируемые УУД			
				Личност ные	Регулятивн ые	Познавате льные	Коммун икатив ные
1	Кириш. Халкъны чыгъарма чылыгъы ны юсюнден.	Выделен ие языковы х средств выразите льности.	Умение анализир овать язык произвед ения.	Осознани е значимос ти чтения для своего дальней шего развития.	Умение принимать алгоритм выполнения учебной задачи.	Понимать вопросы к тексту. Используй ть общие приемы решения задач.	Задавать вопросы , обращат ься за помощь ю.
2	«Къызчы къ бла къозучук ь»	Участие в диалоге при обсужде нии прослуш анного произвед ения.	Уметь определя ть тему и главную мысль произвед ения, пересказ ывать текст.	Восприят ие литерату рного произвед ения как особого вида искусств а.	Применять установлен ные правила в планирован ии способа решения.	Поиск и выделение необходимо й информаци и.	Обраща ться за помощь ю, ставить вопрос.

3	«Батыр жашчыкь».	Произведения устного народного творчества.	Овладение техникой чтения, приёмами понимания прочитанного произведения.	Эмоциональная отзывчивость на прочитанное.	Выбирать действия в соответствии с поставленной задачей, условиями ее реализации.	Умение выполнять учебные действия в устной, письменной речи, во внутреннем плане.	Формирование умения объяснить свой выбор.
4	«Акбыллы устаз».	Безошибочное чтение незнакомого текста с соблюдением норм литературного произношения.	Уметь оценивать события, героев произведения, отвечать на вопросы по тексту.	Высказывание своей точки зрения.	Выбирать действия в соответствии с поставленной задачей, условиями ее реализации.	Умение правильно задавать вопросы по теме и отвечать на них.	Выбирать адекватные языковые и речевые средства для успешного решения элементарной коммуникативной задачи

5	«Жашчыкь бла Кёсе»	Знать жанр устного народного творчества	Уметь ставить вопросы и отвечать на них	Устанавливать причинно-следственные связи.	Умение определять и формулировать цель деятельности на уроке с помощью учителя.	Умение выделять необходимую информацию из текстов.	Умение договариваться с одноклассниками совместно с учителем о правилах поведения.
---	--------------------	---	---	--	---	--	--

6	Жомакъларны юсюнден окбулгъларны бирикдериу.	Осознанное выразительное чтение текста.	Уметь читать осознанно текст вслух целыми словами.	Знакомство с культурно-историческим наследием своего народа, общечеловеческими ценностями.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока.	Строить рассуждения.	Ставить вопросы к тексту учебника, рассказу учителя. Кратко передавать свои впечатления о прочитанном материале.
7	Кёлденжазма жаза юйретю.	Развитие устной и письменной речи.	Уметь излагать свои мысли.	Высказывать и обосновывать свою точку зрения.	Работать по плану, сверяя свои действия с целью, корректировать свою деятельность.	Устанавливать причинно-следственные связи.	Высказывать и обосновывать свою точку зрения.
8	Кёлденжазма «Мен жаратхан жомакълар»	Осознанное выразительное чтение.	Уметь различать жанры устного народного творчества.	Ориентация в нравственном содержании и смысле поступков – своих и окружающих людей.	Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Ставить вопросы к тексту учебника, рассказу учителя.	Ставить вопросы к тексту учебника. Кратко передавать свои впечатления о прочитанном.

9	Класда н тышында а оқбулға н-ны сююу.	Сопоста вление художес твенных произве дений.	Уметь определя ть тему и главную мысль.	Осознани е значимос ти чтения для своего дальнейш его развития.	В диалоге с учителем вырабатыва ть критерии оценки и определять степень успешност и своей работы и работы других в соответстви и с этими критериями	Вычиты вать все виды текстово й информ ации.	Слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректиров ать свою точку зрения.
---	---	--	---	---	---	--	--

10	Элберл е.	Осознан ное чтение произвед ения.	Участие в группов ом диалоге.	Интерес к чтению, к ведению диалога. Потребно сть в чтении.	Работать по плану, сверяя свои действия с целью, корректи ровать свою деятельн ость.	Устанавли вать причинно- следствен ные связи.	Высказыват ь и обосновыват ь свою точку зрения.
11	Адабия т элберл е Жанки шила- ны Жагъа.	Воспита ние трудолю бия опираясь на содержа ние произвед ение.	Анализи ровать содержа ние прочита нного.	Иметь собствен ные читатель ские приорите ты, уважител ьно относить ся к предпочт ениям других.	Самостоя тельно формули ровать тему и цели урока. Работать в заданном темпе.	Строить рассужден ия.	Адекватно использо вать рече вые средства для решения различных коммуникат ивных задач.

12	Нарт сёзле.	Ознакомление с героями нартского эпоса.	Отвечать на вопросы по тексту.	Чувствовать красоту художественного слова, стремиться к совершенствованию собственной речи.	Учиться пооперационному контролю учебной работы как своей, так и других.	Обобщение и систематизация.	Слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректировать свою точку зрения.
13	Гуртуланы Берт «Мардакемле».	Осознанное групповое чтение.	Анализ поведения героев произведения.	Осознание значимости чтения для своего развития.	Учиться пооперационному контролю учебной работы как своей, так и других.	Отвечать на простые вопросы учителя, находить нужную информацию.	Уметь просить помощи, адекватно использовать речь для планирования и регуляции своей деятельности, строить понятные для партнера высказывания.
14	МаммеланыИбрахим «Акылылаайтхандыла»	Развитие речи, работа по сюжетной картине.	Составление рассказа.	Освоение личного смысла учения, желаний продолжить учебу.	Планировать свои действия в соответствии с поставленной задачей.	Владеть основами смыслового восприятия художественных текстов, выделять существенную информацию.	Самостоятельно выбирать и читать детские книги.

15	Адабият жомак ыла. Гипербола.	Развитие речи, работа по сюжетной картине		Адекватное восприятие предложений учителя, товарищей по исправлению допущенных ошибок.	Работать по плану, сверяя свои действия с целью, корректировать свою деятельность.	Сопоставить и отбирать информацию, полученную из различных источников.	Оформлять свои мысли в устной и письменной форме с учётом речевой ситуации.
16	Отарланы Саид «Къайсы къарыу луду?»	Чтение и анализ сказки.	Составлять небольшое монологическое высказывание.	Положительная мотивация учебной деятельности.	Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Самостоятельно делать выводы, перерабатывать информацию.	Адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач.
17	Шауаланы Миналдан «Пелиуан жашчыкъ»	Групповой анализ и оценивание содержания прочитанного.	Умение находить в тексте простые средства изображения и выражения чувств героя.	Проявление уважительного отношения к иному мнению.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока.	Смысловое чтение, выбирать вид чтения в зависимости от цели.	Формулировать собственное мнение и позицию. Строить понятные для партнёра высказывания.

18	Ёлмезланы Мурадин «Окъяберк».	Групповое выразительное чтение.	Делить текст на составные части, составлять его простой план.	Осознание собственной ответственности за общее благополучие.	В диалоге с учителем вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы.	Осуществлять анализ и синтез. Строить рассуждения.	Высказывать и обосновывать свою точку зрения. Принимать иную точку зрения.
19	Кл.тыш. Мусукаланы Сакинат «Кючлю блааны негерлери».	Знать жанр устного народного творчества.	Читать, соблюдая логическое ударение, отвечать на вопросы.	Эмоциональная отзывчивость на прочитанное.	Использовать речь для регуляции своего действия.	Осознано и произвольно строить сообщения в устной и письменной форме творческого характера.	Критично относиться к своему мнению; уметь взглянуть на ситуацию с иной позиции и договариваться с людьми иных позиций.

20	Байзулаланы Алий «Насып».	Участие в диалоге при обсуждении прочитанного произведения.	Умение анализировать язык произведения, оценивать мотивы поведения.	Высказывание своей точки зрения.	Ориентация в нравственном содержании и смысле поступков – своих и окружающих людей; этические чувства –	Самостоятельно формулировать тему и цели урока. Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Высказывать и обосновывать свою точку зрения. Принимать иную точку зрения.
----	---------------------------	---	---	----------------------------------	---	--	--

					совести, вины, стыда – как регуляторы морального поведения.		
21	Мёчюланы Кязим «Игисёз».	Восприятие и понимание эмоциональных нравственных переживаний героев произведения.	Уметь оценивать события, героев произведения, отвечать на вопросы по тексту.	Восприятие литературного произведения как особого вида искусства.	Работать по плану, сверяя свои действия с целью, корректировать свою деятельность.	Сопоставлять и отбирать информацию, полученную из различных источников.	Самостоятельно выбирать и читать детские книги. Задавать вопросы.
22	Мёчюланы Кязим «Суубоюну нда жангыз талчык тьга айтылган назму».	Привитие этических норм через художественное произведение.	Пересказ текста и ответ на вопросы.	Осознание значимости чтения для своего развития.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока.	Смысловое чтение, выбирать вид чтения в зависимости от цели.	Формулировать собственное мнение и позицию. Строить понятные для партнёра высказывания.

23	Къулий ланыКъайсын «Жорт, жорт, гылыуум!» (1-2кесек лери)	Выразительное чтение произведения.	Уметь оценивать роль книги в жизни ребенка.	Осознание значимости роли книги в жизни ребенка.	В диалоге с учителем вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы.	Осуществлять анализ и синтез. Строить рассуждения.	Высказывать и обосновывать свою точку зрения. Принимать иную точку зрения.
----	---	------------------------------------	---	--	---	--	--

24	Къулий ланыКъайсын «Жорт, жорт, гылыуум!» (3 кесеги)	Рассуждение на тему что такое хорошо и что такое плохо.	Осознанное чтение и ответ на вопрос.	Эмпатия – умение осознавать и определять эмоции других людей.	Использовать речь для регуляции своего действия.	Осознано и произвольно строить сообщения в устной и письменной форме творческого характера.	Критично относиться к своему мнению; уметь взглянуть на ситуацию с иной позиции и договариваться с людьми иных позиций.
25	Гуртуланы Берт «Алтын кюзарты»	Осознанное чтение и анализ.	Оценивать действия героев произведения.	Проявление уважительного отношения к иному мнению.	Умение принимать алгоритм выполнения учебной задачи.	Понимать вопросы к тексту. Использовать общие приемы решения задач.	Задавать вопросы, обращаться за помощью.
26	Отарланы Керим «Кюн»	Выразительное чтение стихотворения.	Давать полные ответы на вопросы	Осознание собственной ответственности	Применять установленные правила в планировании	Поиск и выделение необходимых	Обращаться за помощью, ставить вопросы.

			текста.	енности за общее благополучие.	ии способа решения.	информации.	
27	Отарланы Керим «Жылы желчик»	Выразительное чтение с соблюдением логических ударений.	Анализировать содержание прочитанного.	Эмоциональная отзывчивость на прочитанное.	Выбирать действия в соответствии с поставленной задачей, условиями ее реализации.	Умение выполнять учебные действия в устной, письменной речи, во внутреннем плане.	Формирование умения объяснить свой выбор.
28	Тёпеланы Алим «Тайчыкь бла Илияс»	Чтение и анализ произведения.	Составлять небольшое монологическое высказывание с опорой на текст автора.	Сочувствовать другим людям, сопереживать.	Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Осуществлять анализ и синтез.	Пользоваться монологической и диалогической речью. Высказывать и обосновывать свою точку зрения.

30	Токумаланы Жагъафар «Уллу хорлам».	Выразительное чтение произведения.	Групповой анализ прочитанного.	Пользоваться монологической и диалогической речью. Высказывать и обосновывать свою точку зрения.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока. Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Осуществлять анализ и синтез.	Учиться связно отвечать по плану. Кратко передавать прочитанное.
----	------------------------------------	------------------------------------	--------------------------------	--	--	-------------------------------	--

31	Гуртуланы Салих «Жашчыкь бла суучукь».	Плавное чтение с соблюдением пауз.	Высказывать оценочные суждения по содержанию прочитанного.	Ориентация в нравственном содержании и смысле поступков.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока.	Строить рассуждения	Принимать иную точку зрения.
32	Тепеланы Алим «Кёз тутхан жер»	Ознакомление с творчеством писателя.	Групповой анализ прочитанного.	Адекватно использовать речевые средства. Пользоваться словарем.	Вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы и работы других в соответствии с этими критериями.	Сопоставлять и отбирать информацию.	Оформлять свои мысли в устной и письменной форме с учётом речевой ситуации.
33	Хапарда Ата журтурушну сураатла ныуу	Ознакомление со страницами истории	Выразительно читать перед аудиторией.	Интерес к чтению, к ведению диалога с автором текста; потребность в чтении.	Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Осуществлять анализ и синтез.	Пользоваться монологической и диалогической речью. Высказывать и обосновывать свою точку зрения.

34	Зумакь улланы Танзил я «Пелиу ан Жанбо лат»	Правила поведения на природе.	Проявлять бережное отношение к природе края.	Умение воспринимать красоту природы.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока. Работать в заданном темпе.	Строить рассуждения.	Адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач.
35	Зумакь улланы Т. «Асият ны жырчы гы»	Выразительное чтение стихотворений.	Соблюдать правила этикета.	Понимание чувства уважения, благодарности, ответственности по отношению к своим близким.	Учиться пооперационному контролю учебной работы как своей, так и других.	Обобщение и систематизация.	Слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректировать свою точку зрения.
36	Толгьуланы Зейтун «Тюлкюню кюйю».	Привитие любви и сочувствия к животным.	Анализ и оценка прочитанного.	Понимание ценности и семьи, чувства уважения, благодарности, ответственности по отношению к своим близким.	Учиться пооперационному контролю учебной работы как своей, так и других.	Отвечать на простые вопросы учителя, находить нужную информацию.	Уметь просить помощи, адекватно использовать речь для планирования и регуляции своей деятельности, строить понятные для

							партнера высказывания.
37	Тюлкю бла балаланы бушуулу кьадарлары	Привитие любви и сочувствия к животным	Групповой анализ прочитанного.	Осознание собственной ответственности за общее благополучие.	Планировать свои действия в соответствии с поставленной задачей.	Владеть основами смыслового восприятия художественных текстов, выделять существенную информацию.	Самостоятельно выбирать и читать детские книги.
38	Кёлден жазма жазаргъа хазырланыу	Осознанное чтение произведения.	Выражать своё отношение к прочитанному.	Проявление уважительного отношения к иному мнению.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока.	Смысловое чтение, выбирать вид чтения в зависимости от цели.	Формулировать собственное мнение и позицию. Строить понятные для партнёра высказывания.

39	Кёлден жазма «Тюлкю бла балаланы бушуулу кьадарлары»	Читать с соблюдением правил техники чтения.	Проявлять любовь и уважение к старшим.	Осознание собственной ответственности за общее благополучие.	В диалоге с учителем вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы.	Осуществлять анализ и синтез. Строить рассуждения.	Высказывать и обосновывать свою точку зрения. Принимать иную точку зрения.
----	--	---	--	--	---	--	--

40	Моттаиланы Светлана «Сен жериме мени»	Роль родной земли в жизни человека.	Составить рассказ о родине.	Эмоциональная отзывчивость на прочитанное.	Использовать речь для регуляции своего действия.	Обобщение и систематизация.	Уметь взглянуть на ситуацию с иной позиции и договариваться с людьми иных позиций.
41	Бабаланы Ибрахим «Шаудан»».	Развитие устной речи.	Давать полные ответы на вопросы.	Понимание чувства уважения, благодарности, ответственности по отношению к своим близким.	Учиться пооперационному контролю учебной работы как своей, так и других.	Отвечать на простые вопросы учителя, находить нужную информацию.	Слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректировать свою точку зрения.
42	Ахматланы Сафарият «Талчыбыкыла»	Осознанное чтение произведения.	Групповое обсуждение прочитанного.	Понимание ценности семьи, чувства уважения, благодарности, ответственности по отношению к своим близким.	Учиться пооперационному контролю учебной работы как своей, так и других.	Осознанно и произвольно строить сообщения в устной и письменной форме творческого характера.	Уметь просить помощи, адекватно использовать речь для планирования и регуляции своей деятельности, строить понятные для партнера

							высказывания.
43	МаммеланыИбрахим «Киши учукън ек кюлгенди?»	Воспитание любви к природе края.	Беречь источники родного края.	Осознание собственной ответственности за общее благополучие.	Планировать свои действия в соответствии с поставленной задачей.	Владеть основами смыслового восприятия художественных текстов, выделять существенную информацию.	Самостоятельно выбирать и читать детские книги.

44	Жулабланы Ю. «Жугъ утур ашыкъ»	Воспитание патриотизма.	Выразительно читать и отвечать на вопросы.	Адекватно использовать речевые средства. Пользоваться словарем.	Вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы и работы других в соответствии с этими критериями.	Сопоставлять и отбирать информацию.	Оформлять свои мысли в устной и письменной форме с учётом речевой ситуации.
----	--------------------------------	-------------------------	--	---	--	-------------------------------------	---

45	Хапарны ниет магъанасы, тили. Къарт аппаны сыфаты.	Героизм народа в годы войны.	Составить рассказ о участнике войны.	Интерес к чтению, к ведению диалога с автором текста; потребность в чтении.	Составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем.	Осуществлять анализ и синтез.	Пользоваться монологической и диалогической речью. Высказывать и обосновывать свою точку зрения.
46	Созайланы Ахмат «Жолчукъ»	Воспитывать гордость и любовь к родному языку.	Выразительное чтение стихотворения.	Проявление уважительного отношения к иному мнению.	Самостоятельно формулировать тему и цели урока.	Смысловое чтение, выбирать вид чтения в зависимости от цели.	Формулировать собственное мнение и позицию. Строить понятные для партнёра высказывания.
47	Гюлий ланыМажит «Чумбюртюк»	Проявление внимания к обитателям природы.	Давать полные ответы на вопросы.	Осознание собственной ответственности за общее благополучие.	Планировать свои действия в соответствии с поставленной задачей.	Владеть основами смыслового восприятия художественных текстов, выделять существенную информацию.	Самостоятельно выбирать и читать детские книги.

48	Къудай ланыМ аштай «Жамы чы»	Развитие устной и письменно й речи.	Описать весеннюю природу.	Эмоцион альная отзывчив ость на прочитан ное.	Используй вать речь для регуляци и своего действия.	Обобщени е и систематиз ация.	Уметь взглянуть на ситуацию с иной позиции и договари ваться с людьми иных позиций.
----	--	--	---------------------------------	--	--	--	--

49	Бегийл аны Абдул лах «Тау сучукъ кесинб узады»	Развитие чувства патриотиз ма и гордости за родину.	Выразите льно читать стихи перед аудитори ей.	Понима ние чувства уважени я, благодар ности, ответств енности по отношен ию к своим близким.	Учиться пооперац ионному контролю учебной работы как своей, так и других.	Отвечать на простые вопросы учителя, находить нужную информац ию.	Слушать и слышать других, пытаться принимат ь иную точку зрения, быть готовым корректи ровать свою точку зрения.
50	Ёлмезл аныМу радин «Эртте н назмуч укъ»	Выразител ьное чтение стихотвор ения.	Определя ть тему и главную мысль произведе ния.	Осознан ие собствен ной ответств енности за общее благопол учие.	В диалоге с учителем вырабаты вать критерии оценки и определя ть степень успешнос ти своей работы.	Осуществ лять анализ и синтез. Строить рассужден ия.	Высказы вать и обосновы вать свою точку зрения. Принима ть иную точку зрения.

51	Класдан тышын да окбугъанни юсюнден ушакъ.	Анализ прочитанного произведения.	Оценивать события и героев произведения.	Эмоциональная отзывчивость на прочитанное.	Использовать речь для регуляции своего действия.	Обобщение и систематизация.	Уметь взглянуть на ситуацию с иной позиции и договариваться с людьми иных позиций.
----	--	-----------------------------------	--	--	--	-----------------------------	--

6 класс

№	Название разделов, тем, уроков	К-во часов	Планируемые результаты		
			Предметные	УУД (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные
1.	Литератураны сёз искусствоча ангылатыу. Халкъ таурухланы миллет жашау бла байламлыкълары	1	Сёзню кючю бла кьуралгъан чыгъармалажанр жаны бла ненча тюрлюге белнедиле, халкъ таурухланы миллет жашау бла байламлыкъларын тинтирге.	Айырылгъан темада айтылгъанни бир шартха кёре жорукъгъа салыргъа, тизерге эм тенглешдирирге, кеслерини оюмларын айта билирге.	Китапда берилген тинтиу ишлеге эсийиуню кьуаргъа

2.	Нарт таурухну юсюнден ангылам. «Нарт темирчи Дебет»	1	Нарт таурухла келден чыгъармачыл ыкъны баш тюрлюлерин ден бири болгъанын, нарт темирчи Дебет бла шагъырей этерге.	Башха оюмланы тергерге эм бирге келишдирип ишлерге итинирге, Билимни къурамына эс бурургъа, Мадар бла ишни хыйсапларын айыра билирге.	Кесинги ишинги устаз бла окъуучула бла бирге берилген ёлчемлеге кёре тинтирге.
3.	«Сосурукъ бла эмеген». Сосурукъну жигитлиги, аны халкъгъа кертчилиги . Гипербола. «Сосурукъ бла эмеген» деген таурухта гипербола ны магъанасы	1	Нартла отсуз къалгъанда Сосурукъну этген жигитлиги н, эмегенлени къалай хрлагъанлар ын окъуп сюзерге. Гипербола не болгъанын, чыгъармада аны таба билирге.	Сёлешиуде монолог бла хайырланьргъа, диалог къууаргъа, кеси кючу бла борчну тындырыргъа амалла, жолла табаргъа, Окъуу борчну ангыларгъа, къалгъа алыргъа эм сакъларгъа	Кесинги ишинги устаз бла окъуучула бла бирге берилген ёлчемлеге кёре тинтирге.
4.	«Пелиуан Къарашауай ». Къарашауай ны башха нартладан энчилиги.	1	Къарашауай ны атасы анасы кимле болгъанын, таурухта не тюрлю суратлау амалла болгъанын, билдирирге.	Бирге ишлегенде оюмлары къаршчы келселе да бирча оюмгъа келирге негер бла, сёз бегите билирге, сылтау-себеп байламлыкъны таба, результатха кёре ахыр эм хар атламлы тинтиуню	Алгъан билимин тюрлю тюрлю практика ишледе кергюзтюрге.

				толтурургъа.	
5.	Кл.тыш. «Ариу Сатанай»	1	Сатанайны къадары, аны кез къаматхан ариулугъу, таурухну сюжетин, ниет магъанасын ачыкълай билирге.	Тинтилген теманы бек керекли эм аз магъаналы ышанларын анализ эте билирге, берилген борчха аны излемлерине, шартларына кёре кесинги этиулеринги план бла жарашдырыргъа, башха хар адамны сеникинден башха кесини акъылы, оюму болургъа амалын ангыларгъа, аланы оюмларына эсеплеп эс бурургъа бирге ишлегенде, ушакъ бардыргъанда.	Адепни жорукълары бла шагъырейлик-ге эс бурургъа.
6.	Кл.тыш. «Ёрюзмек бла Ногъайчыкъ »	1	Нартланы къылыкълар ын, таурухну сюжетин, ниет магъанасын ачыкълай билирге.	Кесинги оюмунгу, акъылынгы къурай билирге, сылтау-себеп байламлыкълны таба билирге, шатык тилли, ауаз формада окъуу этиулени тындырыргъа.	Ариулукълну сезимин айнытыргъа.

7.	Кл. тыш. «Илкер ташны жашлары». Кл.тыш. «Батыр Къарашауай бла Гемуда»	1	Мифни таурухдан айыра, ниет магъанасын ачыкълай билирге.	Селешиуде негерге ангылашхан айтыула къуаргъа, ол нени ангылагъанын, кѳргенин эсге алыргъа, китапла бла хайырлана керекли информацияны излерге.	Тил байлыкъларын есдюрюрге.
8.	Кѳлденжазм а жазаргъа хазырлануу.	1	Нарт таурухлада малкъар халкъны акъылын, ниетин, умутун, къууанчын,ж арсыуун билдирирге.	Окъуучула кеслерини оюмларын тюз айта, билимни къурамына эс буругъа, салынган бегимлени амалларын тинтгенде жорукъланы эсге алыргъа.	Кесини билиуюн бла билмеуюн белгилеуюн мардаларын къуаргъа.
9.	Кѳлденжазм а «Мен нарт таурухланы нек сюеме»	1	Материалгъа кере, план жарашдырып келденжазма жазаргъа.	Борчланы тюрлю тюрлю мадарла бла тындыругъа эс салыргъа, Кесинги оюмунгу, акъылынгы къурай билирге.	Бир-бирлери бла байламлы бош оюмларын бир сюуюге тизе билирге.
10.	Кл.тыш. «Нарт Рачыкау»	1.	Таурухну тили, суратлау амаллары, кеслери аллына	Селешиуде монолог бла хайырланыргъа, диалог къуаргъа, мадар бла ишни	Кесини халкъы бла бирликни сезимин айнытыргъа

			окъуп, магъанасын билирге.	хыйсабларын айыра билирге, Окъуу борчланы тындырыгъа китапла бла хайырлана керекли информацияны излерге.	
11.		1	Малкъар халкъ жырланы къаллай къауумлагъа юлешинген лерин, мажюсюсю заманлада нелеге табынганла рын ачыкларгъа.	Чыгъарманы магъанасын ачыкълап окъуй билирге, баш магъанасын тюз айырыгъа. кесини оюмун, акъылын ангылата билирге, окъуу борчун, тюз ангылап, сакъларгъа юйренирге.	Алгъан билимлерин жашауда хайырланыу, окъургъа андан ары итиндирирге.
12.			Халкъ жырланы бийик суратлау кючлери болгъанынла рын, бу жырла малкъар халкъны жашауларын да не затны суратлагъан ын билдирирге.	Текстни баргъан ызын бузмай толу айтыргъа, чыгъарманы тилин тинтирге, дерс китап бла ишлей билирге.	Халаллыкъны, бир- бирге болушууну, бир-бире ышаныуну адамны жашауунда жерин кёргюзтюу.

13.	«Ийнай». «Белляу»	1	Ийнайны тиширыула чепкен басханда, кийиз ургъанда айтханларын, белляуда баласы есюп, саулукълу болуп, халкъына жарарын тилегенин билдирирге.	Намысха уллу багъа бериу сезимни туудуруу.	Алгъан билимлерин жашауда хайырланыу, окъургъа андан ары итиндириу.
14.	Кл.тыш. «Ажо бла агъач киши». «Отха тилек». «Сабан бийче»	1	Миф не болгъанын, бизни ата бабаларыбыз отха къаллай сый, даража бергенлерин билдирирге.	Берилген ишни коллектив бла бирге бардырыу, чыгъармагъа кеси кёз къарамын тап айта, текстни магъаналы кесеклеге юлешип, ол кесеклени магъаналарын билдириу.	Кесинги ишинги устаз бла окъуучула бла бирге берилген ёлчемлеге кёре тинтирге.
15.	Малкъар литературадан. Мёчюланы Кязим «Къар кюн арбазыма къоннган чыпчыкъгъа»	1	Мечюланы Кязимни жашау чыгъармачыл ыгъын, назму ниетин билирге.	Чыгъарманы магъанасына кёре кесини оюмун айтыу, жазмада кёргюзте, кеслерини оюмларын, болгъан ишге къарамларын айтыу.	Табийгъатда къанатлылагъа уллу суймеклик сезим туудуруу.

16	Мёчюланы К. «Ата-ана»	1	Поэзияда символиканы суратлау магъанасын билдирирге.	Кеслерини назму туудургъан сезимлерин айта, магъанасына кёре сорууланы тюз сала, дерде бардыргъан ишлерини мадарларын, эсеплерин айырып таныргъа.	Назмуда жазылгъаннга сейирлерин туудуруу.
17.	Къулийланы КЪ. «Балам, бу жерге..» «Таукеллик жырчыгъы»	1.	Тёлюлени байламлыкъл арыны ачыкъланыуу , жашауну чексизлиги юсюнден поэтни оюму.	Окъугъаныны баш магъанасын кеси аллына белгилеу. Текстден керекли жерлерин сайлап айта, дерс китап бла ишлей билиу	Адамны ич дунясы таза болургъа кереклисин сингдириу.
18.	Отарланы К. «Жабалакъ»	1	Назмуну тил байлыгъы, суратлау амаллары, поэт келе тургъан жазны, табийгъат илишанланы къалай суратлагъан ын билдириу.	Кеслерини назму туудургъан сезимлерин айта билирге. Назмуну магъанасына кёре сорууланы тюз салыргъа. 3.Дерде бардыргъан ишлерини мадарларын, эсеплерин айырып таныргъа.	Табийгъатны ариулугъун ачыкълау. Хапарда айтылгъаннга багъа бичиу.

19.	Текуланы Ж. «Дугъумашай»	1	Аппа бла туудугъуну араларында байламлыкъны ачыкъланыуу. Бу хапаргъа таяна миллетибизни аламати адетлерини юсюнден жаза билирге.	Чыгъарманы тилин тинтиу. кеслерини оюмларын, акъылларын тап тизип айтыу, устазны юйретгенине эс буруп тынгыларгъа юйрениу.	Хапарда айтылгъан ишни барыу ызын тохташдырыу. Чыгъармада айтылгъан затха багъа бичиу, окъугъанына кесини къарамын тохташдыра билиу.
20.	Маммеланы И. «Дорбункъул юй ишлейме». «Ким кимни юйретгенди?»	1	Назмуну ниети, тил энчилиги, юйретиу магъанасы.	Кеслерини назму туудургъан сезимлерин айта билирге. Назмуну магъанасына кёре сорууланы тюз салыргъа. Дерсде бардыргъан ишлерини мадарларын, эсеплерин айырып таныргъа.	Табийгъатны суратлауда назмучу хайырланган бояуланы, тюрсюнлени ачыкълай билиу.
21.	Шахмырзаланы Саид «Малкъар таула»	1	Адамны жүреги бла туугъан жерини байламлыкълары.	Назмуну магъанасына кёре сорууланы тюз салыргъа. Дерсде бардыргъан ишлерини	Табийгъатны суратлауда назмучу хайырланган бояуланы, тюрсюнлени ачыкълай билиу.

				мадарларын, эсеплерин айырып таныргъа.	
22.	Отарланы Саид «Буду санга аманатым»	1	Поэтни жаш телюге насийхаты, адамлыкъгъа кимден юйренирге керек болгъанын ангылатыргъ а.	Соруула бере билирге, кеси кючю бла борчну тындырыргъа амалла, жолла табаргъа, салынган бегимлени амалларын тинтгенде жорукъланы эсге алыргъа.	Кесини халкъы бла бирликни сезимин айнытыргъа
23.	Залийханла ны Жанакъайыт «Кесинг хыйсап этчи, Бияслан»	1	Баш жигитлерини суратлауда авторну усталыгъы, таматагъа сый намыс бере билирге.	Тинтилген теманы бек керекли эм аз магъаналы ышанларын анализ эте билирге, Кесинги оюмунгу, акъылынгы къурай билирге, Шатык тилли, ауаз формада окъуу этиулени тындырыргъа	Кесини билиуюн бла билмеуюн белгилеуюн мардаларын къуараргъа

24.	Мокъаланы Магомет «Мени юйюм», «Мени шахарым»	1	Адамны инсанлыгъын ачыкълауда авторну энчилиги, суратлау мадарлары.	Кесинги оюмунгу, акъылынгы къурай билирге, Окъуу борчланы тындырыгъа китапла бла хайырлана керекли информацияны излерге, Шатык тилли, ауаз формада окъуу этиулени тындырыгъа.	Туугъан жерин сакълауну борчун айнытыргъа
25.	Зумакъулланы Танзиля «Ата журтум-Малкъарым».	1	Назмуну шатык окъуй, соруулагъа жууап эте билирге.	Кеслерини акъылларын къысха, тынч (женгил) тил бла айта билирге. 2.Бир-бирлерини айтханларын ангыларгъа, бирге ишлерге юйренирге. 3.Устазны юйретгенин, айтханын тюз ангыларгъа.	Кесини ишин жетишимли болгъанын болмагъанын тинтирге себепле къуараргъа.
26.	Бабаланы Ибрахим «Жай агъачда». «Кек бла чек».	1	Табийгъатны энчилигин суратлауда поэтни усталыгъы, беш да тау эллени атларын билирге, байламлы тиллерин есдюрюрге.	Окъугъаныны баш магъанасын кеси аллына белгилеу. Назмуда керекли жерлерин сайлап айта билиу. Дерс китап бла ишлей билиу.	Табийгъатны сакъларгъаитиниу, ол ишге кеслерини кёз къарамларын ачыкълау.

27.	Эсденжаз­ма­лы кёлденжазм а «Табийгъат ны юй, сакъла»	1	Текстни баш оюмун таба, план жарашдыра билирге.	Жазгъанларыны магъанасын тюз ангылап, халатсыз жазыу. План сала билиу. Планнга кёре жазыу ишни.	Дерсе этген ишни муратларына жетер ючюн керекли мадарланы айыра билирге.
28.	Моттайланы Светлана «Алтын гебенек».	1	Назмуда туугъан жерни бла мамырлыкъны «Алтын гебенекни» сыфатыны юсю бла суратланыуу, тауланы, кёкню, жерни да мамырлыкъга иттиниулери.	Башха оюмланы тергерге эм бирге келишдирип ишлерге итинирге, Айырылгъан темада айтылгъанны бир шартха кёре жорукъга салыргъа, тизерге эм тенгleshдирирге, класслагъа бёле билирге, окъуу борчну ангыларгъа, сакъларгъа.	Поэзия сыфатланы ачыкъларгъа юйренирге, ауаз блат юз, шатык окъургъа.
29.	Гуртуланы Элдар «Къарт эшекни къадары»	1	Къарт эшекни къадарында, къартлыкъны , жангызлыкъ ны суратланыуу, аны бла байламлы чыгъарманы сюжет ызын ачыкъларгъа.	Кесинги оюмунгу, акъылынгы къурай билирге, хар тюрлю текстден баш магъанасын чыгъара билирге, этген халатланы тергерге, анга кёре этиулеге иш	Жаныуарла-гъа, юй хайыуанлагъа жандауурлукъ-ларын кючлендириу.

				бошалгъандан сора керекли тюзетиулени кийириге	
30.	Жашауну техника бла байламлыгы.	1	Жашауну техника бла байламлыгыын теренлеу, теманы ачыкълай билирге.	Окбугъаныны баш магъанасын кеси аллына белгилеу. Текстден керекли жерлерин сайлап айта, дерс китап бла ишлей билиу.	Жашауда не жанына да, эс буругъа итиндириу.
31.	Инсанланы жүрек жумушакълыкыгъа чыкырыу. «Къарт эшекни къадары» деген чыгъармада жигитлени сыфатлары	1	Инсанланы жүрек жумушакълыкыгъа чыкырыуну ачыкъланыуу. Адамлыкъ бла адамсызлыкъны суратланыуу.	Бирге ишлегенде оюмлары къаршчы келселе да бирча оюмгъа келирге негер бла, сёз бегите билирге, тинтилген теманы бек керекли эм аз магъаналы ышанларын анализ эте билирге, адар бла ишни хыйсабларын айыра билирге	Адепни жорукълары бла шагъырейликге эс буругъа
32.	Кёлденжам а шартлы эсенжам	1	Хапарда айтылгъан ишни барыуызын тохташдырыргъа. Текстни къурай билирге. План салыргъа.	Жазгъанларыны магъанасын тюз ангылап, халатсыз жазыу. План сала билиу. Планнга кёре жазыу ишни бардырыу.	Бир-бирлери бла байламлы бош оюмларын бир суюуге тизе билирге

33.	Гуртуланы Салих «Жертатыуу». Назмуда табийгъатны суратланыу	1	Гыржынны сыйлылыгыны юсден хапар айтыргъа, эпитетлени кючю бла авторну къарамын теренлерге.	Башха оюмланы тергерге эм бирге келишдирип ишлерге итинирге, кеси кючю бла борчну тындырыргъа амалла, жолла табаргъа.	Кесини халкъы бла бирликни сезимин айнытыргъа
34.	Созайланы Ахмат «Жангы кырдыкга кюуанып жырлай»	1	Урунуу суратланыу, адам бла жерни байламлыкълары.	Тындырмай амалы болмагъан ишни оюмну кысыха айтыргъа, башха оюмланы тергерге эм бирге келишдирип ишлерге итинирге, берилген борчханы излемлерине, шартларына кере кесинги этиулеринги план бла жарашдырыргъа	Дерседе этген ишни муратларына жетер ючюн керекли мадарланы айыра билирге

35.	Толгъурлан ы Зейтун «Айыуташ».	1	Ата журт урушну заманында таулу сабийлени къадарлары.	Чыгъарманы тилин тинтиу. Кеслерини оюмларын, акъылларын тап тизип айтыу. Устазны юйретгенине эс буруп тынгыларгъа юйрениу.	Ата журларын сакълай билирге, патриотизм сезимни туудуруу. Туугъан жерибизге соймекликлерин ёсдюрюрге.
36.	«Айыуташ» чыгъармада сабийлени тугъан журт дегени къалай ангыламлар ы	1	Чыгъармада сабийлени сыфатлары, туугъан жерлерине соймекликле ри.	Бирге ишлегенде оюмлары къаршчы келселе да бирча оюмгъа келирге негер бла, сёз бегите билирге, тинтилген теманы бек керекли эм аз магъаналы ышанларын анализ эте билирге, адар бла ишни хыйсабларын айыра билирге	Кесини ишин жетишимли болгъанын болмагъанын тинтирге себепле къуаргъа
37.	«Айыуташ» чыгъармада тюз жигитле бла сатхыч адамла	1	Мустафир бла Мусосну сыфатлары, тюз жигитле бла сатхыч адамланы къадарларын теренлеу.	Оюм эте, тенгледиреу ишни бардыра, биреуню этген ишин тинте, амалны бла мадарны арасын айыра билиу.	Бир-бирлери бла байламлы баш оюмларын бир сюзюуге тизе билирге. Тюзлюкге эркинликге итиндириу.
38.	Келденжазм а «Мустафирн и жигитлиги»	1	Байламлы тиллерин ёсдюрюу. План жарашдырып келденжазма жазаргъа	Айтханыны магъанасын тюз ангылап сёлеше эм жаза билиу. Сорууланы тюз сала билирге. Алларында салынган окъуу	Бир-бирлери бла байламлы оюмларын бир сюзюуге тизе билирге.

				борчну тап ангылап сакълау.	
39.	Мусукаланы Сакийнат «Элия ай»	1	Сабийни ариу есдюрюуню, чыгъарманы юсю бла сингдириу.	Этген ишин тинтип, магъаналы эм магъанасыз жерин таба билиу. Кесини ниетин тюз ангылата билиу. Устаз бичген багъаны ангылау.	Намысха, адеп къылыкъгъа, туугъан жерине сыймекликге юйретиу.
40.	Шауаланы Хасан «Тузакъ»	1	Кечгюнчюлю кде сабийлени къадарлары, чыгъарманы сюжет ызы.	Чыгъарманы тилин тинтиу. Кеслерини оюмларын, акъылларын тап тизип айтыу. Устазны юйретгенине эс буруп тынгыларгъа юйрениу.	Кесини халкъы бла бирликни сезимин айнытыргъа.
41.	«Тузакъ» чыгъармада миллет бушууну суратланыу у	1	Сабийлени къадарларын да, битеу таулу халкъгъа жетген зарауатлыкъ ны суратланыуу. Чыгъармада болгъан затланы заманларын, сылтауларын , болум- ларын тохташдыры ргъа.	Чыгъарманы тилин тинтиу. Кеслерини оюмларын, акъылларын тап тизип айтыу. Устазны юйретгенине эс буруп тынгыларгъа юйрениу.	Тезюмлюкге, чыдамлыкъгъа итиндириу

42.	<p>Ёлмезланы Мурадин «Сабийлиги ми жыры».</p> <p>Киши жеринде жашауну кыйынлыгы</p>	1	<p>Киши жеринде жашауну кыйынлыгы, поэти эсгериулерин.</p> <p>Иш келлюлюкге, низамлыкыга, халаллыкыга итиниуню есдюрюге.</p>	<p>Окбуу борчланы тындырыгга китапла бла хайырлана керекли информацияны излерге, башха хар адамны сеникинден башха кесини акылы, оюму болургга, амалынангыларга, аланы оюмларына эсеплеп эс бурургга бирге ишлегенде, ушакъ бардыргганда.</p>	<p>Нарт сезле бла хайырланып, адеп кыйлыкыга юйретирге.</p>
43.	<p>«Ётмекни багъалай билейик» хапар жарашдырыу. Кл тыш. Кеси сайлагъан чыгъарма.</p>	1	<p>Темагга кере хапар жарашдыра билиу.</p>		<p>Байламлы тиллерин, сезге усталыкъларын есдюрюу.</p>
44.	<p>Ахматланы Сафарият «Къарт кыйчуну жыры»</p>	1	<p>Къартны сыфаты. Аны эс берген дерслери.</p> <p>Киши жеринде жашау этиуню кыйынлыгын ачыккълау.</p>	<p>Кеслерини назму туудургган сезимлерин айта билирге.</p> <p>Назмуну магъанасына кере сорууланы тюз салыргга.</p> <p>Дерсде бардыргган ишлерини мадарларын, эсеплерин айырып</p>	<p>Назмуда жазылгганга сейирлерин туудуруу.</p>

				таныргъа.	
45.	Гулаланы Башир «Къуш уя». Хапарны тамсил магъанасы.	1	Хапарны жаз тиллиги, жашырын тилни хайырланыу да жазычуну усталыгъын кергюзтюу.	Айтханын ангылап, тюз хапар айтыу, тенгешдире билиу. Кесини оюмун, акъылын тап ангылатыу. Хапарны магъанасын устаз берген соруулагъа неда китапда берилген соруулагъа кёре айтыу.	Жигитлик, батырлыкъ сезим туудуруу.
46.	Теппеланы Алим «Асыралгъа н алмала». Жашау кертиликни ачыкълау.	1	Асыралгъан алмала тансыкълыкъ ны, белгилери болгъанын, жашау кертиликни ачыкъланыуу	Текстни стилине кёре ишни къурау. Окъулгъаннга тюз соруула сала билиу. Дерс китап бла ишлей билиу.	Тил байлыкъларын есдюрюрге.
47.	Табакъсойла ны Мухтар «Бешик ишлейди аппа».	1	Халкъны эринмез усталыгъын суратлауда авторну инсан сезимлиги, усталыгъы.	Тындырмай амалы болмагъан ишни оюмну къысха айтыргъа, Селешиуде негерге ангылашхан айтыула къуаргъа, ол нени ангылагъанын, кёргенин эсге алыргъа.	Селеширге усталыкъны эм жазма тилни есдюрюрге.

48.	Семенланы Исмаил «Минги тау».	1	Минги тауну суратлай, къаллай эпитетле хайырланган нын, табийгъатны ариулугъун, тауланы бийикликлер ин кӕргюзтюу.	Айтырыкъ хапарларып тюз тизе, сорууланы тюз сала билиу. Кеслери къурагъан планнга кӕре хапар айтыу.	Табийгъатха, жаныуарлагъа уллу соймеклик сезим туудуруу.
49.	Байрамукъл аны Фатима «Мен энтта къайтырма».	1	Повестни ниет магъанасын, жашчыкъ кеси жангыз нек айланнганын теренлеу.	Берилген ишни коллектив бла бирге бардыруу. Чыгъармагъа кеси кӕз къарамын тап айта билиу. Текстни магъаналы кесеклеге юлешип, ол кесеклени магъаналарын билиу.	Адепни жорукълары бла шагъырейликге эс буругъа
50.	Езденланы Альберт «Тау къушну уясы».	1	Ата журтуна соймеклигин ачыкълауда сез байлыгъы.	Окъугъаныны баш магъанасын кеси аллына белгилеу. Текстден керекли жерлерин сайлап айта билиу. Дерс китап бла ишлей билиу.	Кесини ишин жетишимли болгъанын болмагъанын тинтирге себепле къуаргъа
51.	Жылны ичинде окъулгъанн ы бириктириу дерсле.	1	Миллетни игилери этген жигитликлег е къарамларын кенгертиу, алагъа багъа бичиу.	Кесинги оюмунгу, акъылынгы къурай билирге, Окъуу борчланы тындырыргъа китапла бла хайырлана керекли	Китапда берилген тинтиу ишлеге эс ийиуню къуаргъа.

				информацияны излерге.	
--	--	--	--	--------------------------	--

7 класс

№ П/ П	Название разделов, тем, уроков	Кол -во час ов	Матери ал учебни ка	Планируемые результаты		
				Предметные	УУД (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные
1.	Ерюзмекни туугъаны. Ерюзмек нартлагъа келеди	1	3-7 –чи бетле	Халкъ чыгъармаланы миллет сезимге бла миллет биригиуге эм ехтемликге итиндириулер	Халкъ чыгъармаланы тюрлюлерин айыра билирге, Ерюзмек ким болгъаны, аны халкъгъа къаллай хайыр келтиргенин ангыларгъа, билимлерин теренлерге.	Чыгъарманы шатык окъуй, соруулагъа жууап эте билиу
2	Ерюзмек бла къына сакъаллы къызыл Фук.	1	7- 12-чи бетле	Ерюзмекни нартланы жашауларында магъанасы, жери.	Ерюзмек къына сакъаллы Къызыл Фукну къалай хорлагъанын айта билиу, Ерюзмекни сыфатында халкъгъа суюмеклик сезимлерин ёсдюрюу.	Ерюзмекни сыфаты къалай къуралгъанын, ол нартлагъа къаллай насып келтиргенин айта билирге.
3.	Сатанай Ёрюзмекни елюмден	1	12-16-чы бетле	Сатанай Ерюзмекни елюмден	Сатанай ким болгъанын, Ерюзмекге	Нарт уада болгъан эришиулени

	къутхарады. Эпитет. Гипербола			къалай къутхаргъанын ангылатыу Эпитет. Гипербола.	къалай болушханын, кимден къутхаргъанын ангыларгъа. Эпитет бла гиперболаны энчиликлерин ангыларгъа эпитетлени, гиперболаланы текстде табаргъа.	юсюнден хапар айта билирге. Сосурукъну юсюнден Сатанай Ерюзмеке не билдиргенин айта билирге.
4.	Нарт Къарашауай бла Гемуда	1	16-23- чю бетле	Нарт Къарашауайны бла Гемуданы нарт таурухланы арасында орунун ангылатыу.	Нарт Къарашауай Алауганны жашы болуп, къаллай жигитликле этгенин, Гемуда анга къалай болушханын билирге, текстде гиперболаланы табаргъа.	Таурухну магъанасын айтыргъа, кесинги оюмунгу бирсилеге билдирирге
5.	Ачей улу Ачемез	1	23-29- чу бетле	Таурухлада Ачемезни инсанлыкъ шартларыны къаууму. Таурухлада ачыкъланган умутну бийик юлгюсю.	Ачемез ким болгъанын, буруннудан келген тау адетлени къаллайла болгъанларын билирге, аууздан айтыргъа, текстни планын жарашдыра билирге	Ачей улу Ачемезни къаллай етгюр жаш болгъанын эм Къубуну къалай хорлагъанын айта билирге.

6.	Нартла жерден кылай кетдиле. Строфа	1	29-37-чи бетле	Нартланы кимле болгъанларын, аланы жерден кылай кетгенлерин ангылатыу.	Нартланы башчылары ким болгъанын, эмегенле алагъа кыаллай кыйынлыкъла сынатханларын, жерден аланы кылай кетгенлерин билирге.	Таурухну магъанасын толу анализ эте, соруулагъа жууап эте билирге
7	Кёлденжазма «Мен сюйген нарт жигит»	1	Нарт таурухланы тарых магъаналары	Нарт таурухланы юйретиу даражалары	Тема сайлай билирге	Оюмну ачыкылай билирге
8	Татаркъан. Сарыбий бла Кырабий	1	37-45-чи бетле	Татаркъанны халкъны кыоруулаугъа салгъан кыйыны. Сарыбий бла Кырабийни тюзлюк ючюн кюрешлери эм аны хорлауу	Кырачайгъа не кыйынлыкъ келгенин, Татаркъан халкъын кызылбек аскерден кыалай хорлагъанын билирге, экинчи таурухда кыйчуланы этген акъыллылыкълары ангылап, жашауда тюз хайырланьргъа.	Чыгъарманы шатык окъургъа, таурухланы магъаналарын толу айта билирге, соруулагъа жууап этерге.
9	Бызынги жыр.	1	45-50-чи бетле	Халкъ жырланы социально кюреш магъаналары. Тенгликге бла тюзлюкге термилиу	Кырым ханла бла кюрешни юсюнден билдириу. Жырны юсю бла халкъны жашауундан не затла билгенибизни айта билирге.	«Бызынги жырында» не заманла ачыкыланганын тохташдыргъа. Чыгъарманы шатык окъуу, соруулагъа жууап эте

						билиу
10	Толгъурланы Къазакъны жыры	1	50-53- чю бетле	Малкъар халкъ поэзияда жыр бла эжиу	Жырны юсю бла халкъны жашауундан не затла билгенибизни айта билирге, билимибизни теренлерге	Жырны магъанасын, ниетин ачыкълай билирге Чыгъарманы шатык окъуу, соруулагъа жууап эте билиу
11	Мёчюланы Кязим «Жауур эшекге».	1	53-54- чю бетле	Жазыу- суратлау чыгъарманы халкъны кёлден чыгъармачылы гъындан башхалыгъы. Поэтни эстетика сезимини, суратлау сёз къарамыны кенглиги. Юйюр жашау шартланы юсю бла философия фикирни ачыкълауда поэтни усталыгъы	Эшекни адамгъа хайыры, аны эшекге къарамы. Жазыу-суратлау чыгъарманы халкъны кёлден чыгъармачылыг ындан башхалыгъы айырыргъа, табийгъатда болунган затланы эслей билирге	Адамны жаныуарлагъ а къаллай кез бла къараргъа керек болгъаныны юсюнден оюм эте билирге. Чыгъарманы шатык окъуу, соруулагъа жууап эте билиу
12	Мечюланы Кязим «Эски юйюм»	1	55-57- чи бетле	Поэтни эстетика сезимини, суратлау сёз къарамыны кенглиги. Юйюр жашау шартланы юсю	Адамны жашауунда туугъан юйюню магъанасын билирге, игини амандан айырыргъа, оюмну бирсилеге айтыргъа	Назмуну магъанасын айта билирге, шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге.

				бла философия фикирни ачыккълауда поэтни усталыгъы		
13	Къулийланы Къайсын «Тукъузгю»	1	56-57- чи бетле	Поэтни туугъан жерине сюймеклиги. Аны ачыккълагъан лирикалы амалла. Назмуну жаз тиллилиги.	Поэтни табийгъатха, туугъан жерине сюймеклигин чексизлиги ангыларгъа, назмуну энчилигин айырыргъа.	Назмуну шатык окъуп анализ этерге, соруулагъаж ууап эте билирге
14	Къулийланы Къайсын «Тау суучукъну жырчыгъы». «Жерибизни хар ташы». Метафора.	1	58-61- чи бетле	Поэтни туугъан жерине сюймеклиги. Аны ачыккълагъан лирикалы амалла. Назмуну жаз тиллилиги.	Адамланы, жаныуарланы, битимлени да жашауларында тау суучукъланы хайырларын ангылау	Назмуну ариу окъуй, соруулагъа жууап эте билиу. Метафоралан ы табыу.
15	Кл.тыш. Созайланы А. «Акъ сыртдан манга дери сени ауазынг»	1		Миллет бушууну суратланууу. Сыфатла къурау бла байламлы жазычуну мадарлыгъы.	Чыгъарманы ниет магъанасын ачыккълау, кеси оюмларын айта билирге, шатык окъургъа	Чыгъарманы юзюклерин окъуу, кеси оюмларын айтыу Чыгъарманы текстге жууукъ айта билирге
16	ОтарланыКе рим «Жайлыкъда », «Кимни сакълай болур?», «Чыпчыкъ жырлайды»	1	61-65- чи бетле	Назмуда табийгъатны сыфатыны болушлугъу бла лирика жигитни сезим байлыгъы, заманны	Назмуда табийгъатха сюймеклик къаллай суратлау амалланы кючу бла берилгенин билирге, кеси	Назмула бла байламлы соруулагъа толу жууап эте билирге. «Чыпчыкъчы къ жырлайды»,

				илишанларыны ачыкъланыуу.	оюмун бирсилеге билдирирге.	деген назмуну келден айта билирге.
17	Гуртуланы Берт «Туристле». Чыгъарманы композициясы	1	66- 79-чу бетле	Гуртуланы Берт «Туристле» деген хапарында Туугъан журтубузну ариулугъуну суратланыуу, туристлени жашауларыны ачыкъланыуу.	Гуртуланы Бертни «Туристле» деген чыгъармасыны башжигитлерин и сыфатларын ачыкъларгъа, табийгъатыбызны ариулугъун ачыкълай билирге.	Чыгъарманы шатык окъуп, магъанасын айтыргъа, соруулагъа толу жууап этерге.
18	Зумакъулланы Танзиля. «Кюн ахшы болсун, адамла!»	1	78-81-чи бетле	Назмуну суратлау, ачыкълау бояулары. Лирика жигитни жүрек халаллыгъы бла сезим теренлиги.	Назмуда айтылгъан алгъышланы магъаналарын айта билирге, башха юлгюле келтирирге	Малкъар халкъда айтылгъан алгъышланы тюрлюлерин билирге. Назмуда къаллай суратлау амалла бла хайырланылгъаныны юсюнден айта билирге. Назмуну шатык окъуй билирге.
19	Зумакъулланы Танзиля «Таулу адетле»,	1	81-82-чи бетле	Таулу адетлени терен магъанасы, тилге суймекликни есдюрюуде назмуну кючу.	Тау адетлерибизни айта билирге, аланы бизни жашауубузда магъанасын ангылатыргъа.	Назмуланы болушлугъу бла ана тилге суймеклигибизни ачыкъларгъа. Чыгъарманы шатык окъуу, соруулагъа жууап эте билиу

20	Зумакбуланы Танзиля «Ана тил бла орус тил»	1	82-84-чю бетле	Тиллени билирге, ана тилни сюерге чакъырыу	Тилни болушлугъу бла дуняны культурасы бла танышыуубузну уллу магъанасы болгъанын ангылау.	Тилни болушлугъу бла дуняны культурасы бла шагъырей болгъаныбызны билирге. Чыгъарманы шатык окбуу, соруулагъа жууап эте билиу
21	Келденжазм а. «Таулу адетле»	1 Сы нау дер с		«Таулу адетле» деген темагъа келденжазмагъа план жарашдырыу эм келденжазма жазуу.	Таулу адетге кере адам кесин къалай жюрютюрге керек болгъанын билирге.	«Таулу адетле» деген темагъа келденжазма жаза билирге.
22	Теппеланы Алим «Пиринчни сютлей акълыгъы»	1	84-96-чы бетле	Хапарны къуралыуу эм сюжет ызы, жигитлерини къаууму. Чыгъарманы жарсылу тематикасы.	Кечгюнчюлюкде малкъар халкъ къаллай къыйынлыкъла сынагъанын ачыкълау.	Хапарны сюжетин айта билирге. Соруулагъа толу жууап этерге.
23	Кёчгюнчюлюкде сабийлени къадарлары	1	84-96-чы бетле	Кёчгюнчюлюкню ачылыгъы, аны кёргюзтюуде авторну усталыгъы.	Башха чыгъармаладан, жашаудан юлгюле келтире билиу	Хапарны сюжетин айта билирге. Соруулагъа толу жууап этерге
24	Чыгъарманы тюз эм терс жигитлери	1		Татаркъанны эм корейли кишини сыфатлары	Кеслерини оюмларын айтыргъа юйрениу	Хапарны юзюклерин окбуу, оюм этерге юйрениу Теманы айта билирге

25	Байзуллаланы Алий «Тилемедим къяладан», «Кертиликни жолу».	1	96-98-чи бетле	Чыгъармаланы бирикдирген тематиканы ачыкълау	Чыгъарманы лирика жигитини игиликге ийнандыргъан затланы сюзге билирге.	Чыгъармаланы бирикдирген теманы ачыкълай билиу, чыгъарманы шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге
26	Байзуллаланы Алий «Алгъыш», «Къыш назмула».	1	98-101-чи бетле	Чыгъармада эпика бла лирика биригиую. Поэтни сёз сайлауда усталыгъы.	Чыгъармаланы магъаналарын айта билиу. Жерибизни къышын суратлауда поэт хайырланган суратлау амалланы текстде табаргъа.	Назму тизгинледе рифма бла гыллыуну юсюнден айтыргъа, чыгъарманы шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге.
27	Кл.тыш. Шауланы М. «Атасыны башлыгъы»	1		Классдан тышында окъулгъан чыгъармаланы сюзюу, анализ эте билиу.	Классдан тышында окъулгъан чыгъармаланы магъаналарын билирге кеслерини оюмларын айтыу.	Чыгъармаланы толу анализ эте билирге.
28	Суратлау жазыу литератураны халкъ чыгъармаладан башхалыгъы	1	100-101-чи бетле	Суратлау жазыу литератураны юсюнден толу хапар билиу	Суратлау жазыу литератураны халкъ чыгъармаладан башхалыгъы неде болгъанын айта билирге.	Суратлау жазыу литератураны халкъ чыгъармаладан айыра билирге.
29	Толгъурланы Зейтун «Атасыны атына	1	102-110-чу бетле	Чыгъарманы суратлау кючюн ачыкълау.	Чыгъарманы магъанасын толу билирге. Баш жигитни	Чыгъарманы шатык окъургъа, аны

	миннген жашчыкъ».				сыфатын ачыкъларгъа.	магъанасын айта билирге, соруулагъа жууап этерге.
30	Атасыны атына миниуню магъанасы	1		Жазыучуну тил энчилиги	Чыгъарманы магъанасын, энчилигин ачыкъларгъа билирге	Жазыучуну тил энчилигин ачыкъларгъа. Соруулагъа жууап этерге. Теманы айта билирге
31	Бабаланы Ибрахим «Къысхач», «Жауун». «Гёбелек»	1	110-113-чю бетле	Авторну урунуугъа, хунерге кёз къарамы. Адамны жашауунда аны магъанасы. «Къысхач» деген назмуну жаз тиллиги	«Къысхач» деген назмуну жашырын магъанасын ангылай билиу, «Жауун» деген назмуда суратлау мадарланы табыу, аланы хайырланыуда авторну усталыгъын кергюзте билиу.	Назмуланы магъаналары н ачыкъларгъа, сорууларына жууапла эте билиу. Чыгъарманы шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге
32	Мокъбаланы Магомет «Хар ким ушайды жерине», «Кечеги жырчыкъ», «Эски сурат».	1	114-117-чи бетле	Назмуну юсю бла Туугъан журтха суймекликни есдюрюу	«Тойгъан жерден Туугъан жер ахшы» болгъанын ангылау, нарт сёзлени хайырланыу.	Назмуну магъанасын сюзерге. Чыгъармаланы шатык окъуу, соруулагъа жууап эте билиу.
33	Гуртуланы Элдар «Ер жол».	1	118-131-чи бетле	«Ер жол» деген повестни суратлау кючу, Ата журт урушну заманында таулу жашланы	Уллу Ата журт урушну жылларында таулу жашланы жигитликлерини юсюнден айтыу. Мухамматны	Хапарны юзюклерин окъуу, соруула бла фронтально ишлеу

				жигитлиги.	юсю бла Малкъар халкъны жаш телюсюню жигитликлерин ачыкълай билиу.	
34	Мухамматны жигитлиги	1	118- 131-чи бетле	Хапарны баш жигитини къадарыны бушуулугъу.	Урушну заманында таулу жашланы жигитликлерини юсюнден билгенлерин айта билирге	Хапар айтыу, юлгюле келтириу.
35	Гуртуланы Салих. «Жортады желчик», «Махтауну аты»	1	132- 134-чю бетле	Назмуланы баш магъаналары, гыллыулары, рифма энчиликлери. Сабийлени къылыкълары бла оюмларына келишген эстетика- суратлау мадарлары	«Жортады желчик» деген назмуда желчикни ачыкълайбилиу, «Махтауну аты» деген назмуда махтауну магъанасы ангылатыу.	Назмуланы шатык окъуй билирге, соруулагъа жууап этерге.
36	Келденжазма а «Урушну аты къурусун»	1		«Урушну аты къурусун» деген темагъа окбулгъан чыгъармалагъа таяна, келденжазма жазаргъа хазырланыу эм жазыу.	Келденжазмагъа план жарашдырыргъа.	Келденжазма жаза билирге.
37	Гулаланы Башир «Сын таш»	1	134- 140-чы бетле	Хапарда жигитликни суратланыуу.	Самат бла Ванону сыфатларында тенгликни юсюнден оюм эте билиу.	Чыгъарманы баш жигитлерини сыфатларын тинтирге, соруулагъа жууапла эте билирге.

38	Беспайланы Муталип. «Къарт бёрю»		141- 143- чю бетле	Поэтни заманны юсюнден жарсыулу оюму эм табийгъат, жашау болумлагъа диалектика кёз къарамы.	Къарт берюню юсю бла автор кергюзтген оюмланы эм жашау бла заманны къаллай байламлыкълар ы болгъанларын ачыкъларгъа.	Чыгъарманы шатыкъ окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге
39	Къудайланы Магомет «Жолда»	1	143- 145-чи бетле	Кечгюнчюлюк ню темасы «Жолда» деген хапарда ачыкъланыуу.	Кечюрюлген миллетни вагонда бара тургъанда халларын билиу аны юсюнден билгенлерин теренлеу.	Таулу миллетни къыйын къадарын чыгъарманы юсю бла ачыкълай билирге. Чыгъарманы шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге
40	Елмезланы Мурадин «Малкъар поэма»	1	146- 149-чу бетле	«Малкъар» поэманы магъанасын сюзюу.	«Минги тау», «Къара чеп» деген кесеклени байлагъан магъананы ачыкълау»	Назмуланы шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге
41	Бегийланы Абдуллах «Сабийлигим и акъ сураты»	1	150- 151-чи бетле	Бегийланы Абдуллахны назмусуну лирика жигитини мудах этген сагъышланы тинтиу.	Чыгъарманы анализ эте билирге. Назмуда тенглешдириуле ни табаргъа.	Чыгъарманы шатык окъургъа, соруулагъа жууап эте билирге.
42	Додуланы Аскер	1	152- 154-	Назмуну бусагъатдагъ	Шуехлукъну жюрютюуде	Назмуну анализ эте

	«Алгыш»		чю бетле	ы заман бла, жашау болумла бла байламлыгы. Шуёхлукъну ачыкълауда авторну жютюлюгю, фахму теренлиги.	«Алгыш» деген назмуну жашауда жерини юсюнден айта билирге.	билирге, соруулагъа жууап эте билирге.
43	Ахматланы Сафарият «Анама»	1	154-155-чи бетле	Анасыны бла кызыны арасында жашау байламлыкъл аны ачыкъланыуу	Назмуну шатык окъуй, магъанасын айта билирге, соруулагъа жууап этиу, ушакъ бардырыу	Назмуну шатык окъуй, магъанасын айта билирге.
44	Мусукаланы Сакинат «Барадыла жолда адамла», «Ата ююм»	1	155-158-чи бетле	Адамланы къууанчлары, жарсыулары. Ата юй-адамны ниет жашаууну мурдору.	Назмуланы Малкъар литературада жерлерин тинтирге.	Назмуланы шатык окъурга, соруулагъа жууап эте билирге.
45	Табакъсойланы Мухтар «Атам», «Таукелме, ышанама...»,	1	158-160-чы бетле	Поэтни назму къурау амаллары, тили.	Назмуланы шатык окъуп, анализ этиу, текстде суратлау амалланы табыу.	Ишчи дефтерледе ишлени тюз толтуруу
46	Кёлденжазма а. «Мени анам»	1		Келденжазма жазарга хазырланыу эм жазыу.	Келденжазма жазыуну юлгюсюн билирге.	Келденжазма жазарга
47	Ахматланы Люба «Жол жанында ёсген жеге», «Жашил толкъун».	1	160-162-чи бетле	Табийгъат бла байламлы чыгъармала неллай оюмла этдиредиле.	Назмулада табийгъатны юсюнден не айтылгъанын, къаллай оюм этдиргенин айта билирге.	Чыгъарманы шатык окъурга, соруулагъа жууап эте билирге
48	Батчаланы Муса.	1	163-182-чи бетле	Повестьни баш жигити, аны кыйын къадары.	Чыгъарманы баш жигитини юсю бла автор нени	Чыгъарманы шатык окъурга, соруулагъа

	«Кюмюш Акка»			Инсан кылыкъланы ачыкъланда авторну жазычулукъ хунери	кергюзтгенин айта билиу. Кюмюш Акканы сыфаты бла жашау адам улугъа берген юлюшню ачыкълану.	жууап эте билирге
49	Кюмюш Акканы сыфаты	1	163-182-чи бетле	Повестъни баш жигити, аны кыйын кьадары. Инсан кылыкъланы ачыкъланда авторну жазычулукъ хунери	Чыгъарманы сюзе, ниет магъанасын ачыкъларгъа, аны юсю бла кеслерини оюмларын айта билирге	Хапарны юзюклерин окъуу, оюмларын айтыу, хапар жарашдыра билиу
50	Лиуан Губжоков «Сакъ турадыла таула», «Мени сорууум».	1	183-185-чи бетле	Лиуан Губжоковну чыгъармаларын да таулары, табийгъатны да адамлагъа багъалыгъы.	Назмурлары ниет магъаналарын билиу.	Назмурлары шатык окъуй соруулагъа жууап эте билирге.
51	Къайтару	1		Классдан тышында окъулгъан чыгъармаланы сюзюу	Окъулгъан чыгъармаланы магъаналарын айта билиу	Окъулгъан чыгъарманы юйретиу магъанасын ачыкълану билирге.

8 класс

№	Название разделов, тем, уроков	К-во часов	Материал учебника	Планируемые результаты		
				Предметные	Метапредметные (УУД) (коммуникативные, регулятивные, познавательные)	Личностные

1	Кириш. Суратлау адабиятны башха хунерледен, илмуладан энчилиги. Жашау эм ниет тиричиликн и кьуралыуун да аны магъанасы.	1	3-10-чу бетле.	Суратлау адабиятны илмула бла байламлыгы н ангылатыргъа, адабиятны магъанасын ачыкъларгъа	Дерсге хазырланыргъа, жангы теманы ачыкълай билирге, суратлау адабиятда белгилени энчиликлерине кере, айыра билирге	Окьюучулары суратлау адабиятха сейирлерин есдюрюрге
2	Кириш. Суратлау сыфатны юсюнден ангылам.	1	11-18-чи бетле.	Суратлау кылык деп неге айтханыбызны ачыкъларгъа, суратлау сыфатны бла суратлау кылыкны байламлыкларын эм энчиликлерин тинтирге.	Дерсге хазырланыргъа, жангы теманы ачыкълай билирге, суратлау кылык бла сыфатны айыра билирге	Суратлау адабиятха сюймекликлерин есдюрюу
3	Тарых жигитлик жырла. Жырлары магъаналарына кере кьауумлары.	1	19-31-чи бетле	Тарых жырлары социально-кюреш магъаналарын ачыкъларгъа, жырлары магъаналарын	Дерсге хазырланыргъа, халк жырлада халкны кьадарыны, жашау тиричилигини суратланыуун тинтирге.	Жырлада миллет эсни ёсюу жолларын тинтирге, халкны тарыхына сейирлерин есдюрюрге

				а кере кѡауумларын тинтирге		
4	Халкъ жыр «Жанхотлан ы Азнауур»	1	32-43 бетле	Жыр бла танышыргѡа, аны ниет магѡанасын, тилин тинтирге	Жырны сюжетин ангылай билирге, жырны халкъны жашауу бла байламлыгѡын тинтирге	Жырда миллетни эстетика сайлауу кѡаллай шартла бла байламлы болгѡанын тохташдырыргѡа
5	Халкъ жыр «Тапшасхан Улу Акѡболат»	1	43-44- чю бетле	Жыр бла танышыргѡа, аны тинтирге	Дерсге хазырланыргѡа, жангы теманы ачыкѡлай билирге	Жырда халкъны чынты жигитлерини адамлыкѡларыны, батырлыкѡларыны, ѡхтемликлеринисура тланыуун тинтирге
6	Классдан тышында окѡуу. Кѡарачай- Малкѡар халкъны тарых- жигитлик жырлары	1	45-52- чи бетле	«Бекболатны жыры», «Ачей улу Ачемез», «Бийнѡгерни жыры», «Гошаях бийчени кюйю» деген жырла бла танышдырыргѡа, жырлада суратлау амалланы тинтирге	Бу жырланы юсю бла миллетни тарыхы бла танышдырыргѡа, жигитлени сыфатларын тинтирге	Окѡуучуланы адамлыкѡ, батырлыкѡ сезимлерин кючлерге
7	Жазма адабият. Мечюланы Кязим. Жашау эм чыгѡармачы лыкѡ жолу.	1	52-53- чю бетле	Мѡчюланы Кязимни жашау эм чыгѡармачыл ыкѡ жолу бла танышырыргѡа, «Адамды	Назмуда малкѡар халкъны кѡаллай илишанлары ачыкѡланнганына эс буругѡа, суратлау амалланы тинтирге	Назмуну юсю бла ана тилге, миллетге сюймекликлерин ѡсдюрюрге

	«Адамды бизни атыбыз»			бизни атыбыз» деген назмуну тинтирге		
8	Мёчюланы Кязим «Аллай бийле керек бизге»	1	53-54-чю бетле	Назму блатанышыргъа, аны тилин, композициясын тинтирге	Кязимни кёз къарамыны энчилигине эс бурургъа	Окьюучулары ана тилге, туугъан жерге суймекликлерин ёсдюрюу
9	Отарланы Керим «Таулу жашчыкъ»	1	54-63-чю бетле	Отарланы Керимни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу блатанышыргъа, «Таулу жашчыкъ» деген поэманы тинтиу	Поэманы жанр кьуралыу энчилигин тинтирге, тилине эс бурургъа	Малкъар халкъны Ата журт урушда этген жигитлигин, кьыралына кертичилигин поэмада суратланыуу
10	Отарланы Керим «Таулу жашчыкъ»	1	63-78-чи бетле	Поэмада таулу жашчыкъны сыфатын тинтирге	Байламлы тилин ёсдюрюрге, поэмада суратлау амалла блатанышыргъа	Таулу жашчыкъны сыфатыны юсю блатанышыргъа окьюучулары Ата журтха кертичиликге, адамлыкъга юйретирге
11	Гуртуланы Берт «Жашауну кьыланчлары»	1	78-84-чю бетле 84-95-чи бетле	Гуртуланы Бертни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу блатанышыргъа, жазычуну жазманы, жазма	«Жашауну кьыланчлары» деген хапарны 30-чю жылла блатанышыргъа, тохташдырыргъа, тилин, темасын тинтирге	Хапарда шуёхлукъну, кертичиликни суратланыууну юсю блатанышыргъа окьюучулары бу сезимлерин теренлерге

				адабиятны кьуралыуунда магъанасын тохташдырыргъа, «Жашауну кьыланчлары» деген хапарны тинтирге		
12	Гуртуланы Берт «Жашауну кьыланчлары»	1	95-102-чи бетле	Хапарда сыфат кьурауну бла инсан кьылыкьны ачыкьлауда суратлау мадарланы тохташдырыргъа	Байламлы селешуу тилни ёсдюрюрге, Мухарбек бла Нажмудинни шуёлукьларыны бузулгъаныны сылтауун тохташдырыргъа	Окьуучулагъа керти шуёлукьну жашауда магъанасын ангылатыргъа
13	Адабиятны теориясы: суратлау кертилик эм аны энчилиги		102-108-чи бетле	Жашау кертилик бла суратлау кертиликни энчиликлерин тохташдырыргъа	Суратлау кертиликни юсюнден ангылам	Сыфат кьурауда авторну усталыгъын тинтирге
14	Келденжазма «Мен керти шуёлукьну кьалай ангылайма»	1		Жазаргъа хазырланыргъа атеманы тохташдырыргъа	Келденжазмагъа план сала билирге	Окьуучуланы «шуёлукь», «тенглик» деген сезимлерин теренлерге
15	Кьулийланы Кьайсын. Жашау эм чыгъармачылыкь жолу.	1	108-118-чи бетле	Кьайсынны жашау эм чыгъармачылыкь жолу бла танышдырыргъа	Малкьар халкьны туугъан жерине кьайтыуу бла байламлы поэтни поэзиясында	Кьайсынны поэзиясыны юсю бла сабийлени Ата журтну сюерге, багъалай, сакьлай

	«Жаралы таш», «Прометей, Кавказны кыясына...»			та назмуланы тинтирге	торлениуле, назмуланы тиллерин, суратлау амалларын тинтирге	билирге юйретирге
16	Кыулийланы Кыайсын «Туугъан жериме айтама»	1	119-123-чю бетле	«Туугъан жериме айтама» деген поэма бла танышыргъа, кыуралыу энчилигин, тилин, суратлау амалларын тинтирге	Поэманы лирика энчилигин ачыкъларгъа, суратлау кычюн кёргозтор кычюн эмблематикасын кыуаргъа	Кыайсынны бу жыллада жазылгъан назмуларыны юсю бла туугъан жерге сыймекликни кычлерге
17	Адабиятны теориясы: малкыар поэзияда рифма бла гылыу. Рифманы кыуралыу жорукълары	1	123-134-чю бетле	Назмуда гылыу бла рифманы юсюнден ангылам. Поэзияда рифма кыурауну амалларын эм аны айныу жолларын тинтирге	Рифма кыурауда ачыкь тауушла бла кыысыкь тауушланы магъаналарын ачыкъларгъа. Тамырлы рифма бла танышыргъа	Окыуучуланы ана тилге сейирлерин, сыймекликлерин ёсдюрюрге
18	Классдан тышында окыу. Кыулийланы Кыайсын. Туугъан	1		«Мен бу жерде туугъанма» деген назмуну тинтирге, Кыайсынны	Назмуланы тиллерин, суратлау амалларын, лирика энчиликлерин тинтирге	Назмуланы юсю бла сабийлени ана поэзиягъа сейирлерин ёсдюрюрге

	жерге аталгъан назмула. «Мен бу жерде туугъанма»			туугъан жерге аталгъан башха назмулары бла да танышыргъа		
19	Бабаланы Ибрахим «Бийик сын», «Мурдор таш», «Сабанчы»	1	135-141-чи бетле 141-148-чи бетле	Бабаланы Ибрахимни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу бла кысыха танышыргъа, чыгъармаланы окъургъа, тинтирге	Бабаланы Ибрахимни суратлау оюмуну энчилигин кёргюзтюрге, поэманы къуралыу энчилигин чертирге, ниетин, тилин ачыкъларгъа	Поэманы юсю бла уруш адам улуна келтирген кыйынлыкъланы ачыкъларгъа, мамыр жашаугъа итиниулерин кючлерге
20	Мокъаланы Магомет «Биз да халкъбыз», «Жарыкъ чыпчыкъ»	1	149-155-чи бетле 155-157-чи бетле	Мокъаланы Магометни жашау эм чыгъармачылыкъ жолу бла кысыха танышыргъа, назмуланы тинтирге	Мокъаланы Магометни рифма къурауда энчилигин эм излем мадарларын ачыкъларгъа. Назмуланы ниетин, тилин тохташдырыргъа	Назмулада ана тилни ариулугъуна, байлыгъына эс бурургъа
21	Тёппеланы Алим. Жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. «Азап жолу»	1	157-164-чю бетле 164-175-чи бетле	Жазыучуну жашау эм чыгъармачылыкъ жолу бла танышыргъа, «Азап жолу» деген пьесаны жангычылыгъ	Пьесада белгилени кючю бла ачыкъланган жашау эм тарых болумланы тинтирге	Малкъар халкъны бла Кязимни къадарларыны бирлигин тохташдырыр-гъа

				ын ачыкъларгъа		
22	Тёппеланы Алим «Азап жолу»	1	175- 185-чи бетле	Пьеса бла танышыуну андан ары бардырыгъа, аны трагедия даражагъа жетдирген шартланы тинтирге	Чыгъармада халкъны жашаууну суратланыуу, Кязимни сыфатын тинтирге	Малкъар халкъны тарыхы бла окъуучуланы пьесаны юсю бла танышдырыр-гъа
23	Теппеланы Алим «Азап жолу» Сахна чыгъармачы лыкъны жанрлары	1	185- 195-чи бетле 196- 201-чи бетле	Пьесаны ниетин, тилин, суратлау мадарларын тинтирге, драма жанрланы энчиликлерин айырыргъа	Чыгъармада желни сыфатын ачыкъларгъа, бизни адабиятта драманы айныу жолу бла, аны келечилери бла танышыргъа	Малкъар халкъны къадары башха совет халкъланы къадарлары бла бир болгънын пьесаны юсю бла ачыкъларгъа
24	Келденжазм а жазаргъа хазырланыу	1		Пьесаны тинтирге, суратлау амалланы ачыкъларгъа, сыфатланы сюзерге	Жазарны планын жарашдыра, берилген теманы ачыкълай билирге, жазма байламлы тилни ёсдюрюрге	Ана тилге, туугъан жерге сейирлерин кётюрюрге, суймекликлерин кючлерге
25	Келденжазм а «Туугъан жерден	1		Пьесаны тексти бла келденжазма	Теманы толу ачыкълай билирге, байламлы жазма	Ана тилни байлыгъына, ариулугъуна

	айырылыун у кыйынлыгы» (Тепеланы Алимни «Азап жолу» деген пьесасына кере)			жазгъанда тюз хайырлана билирге	тилни ёсдюрюрге	окъуучулары эслерин бурургъа
26	Зумакбулланы Танзиля. Жашау эм чыгъармачылык жолу. «Урушха къажу поэма»	1	201-210-чу бетле 210-220-чы бетле	Зумакбулланы Танзиляны жашау эм чыгъармачылык жолу бла танышдырыргъа, Танзиляны поэзиясыны энчилигин чертирге, поэманы тилин, ниетин, къуралыу формасын тинтирге	Танзиляны лирика жигити къаллай адам болгъанын тохташдырыргъа, поманы излемин тинтирге	Окъуучулагъа поэманы жигитлерини юсюнде урушну кюйсюзлюгюн, ачылыгъын кёргюзтюрге
27	Зумакбулланы Танзиля «Урушха къажу поэма»	1	210-220-чы бетле	Уруш келтирген кыйынлыкъланы кергюзтюуде поэманы суратлау даражасын тинтирге,	Аслижанны юлгюсюнде таулу тишируну сыфатын ачыкъларгъа, уруш бла юйорню къажулукуларын кёргюзтюрге	Окъуучулары мамыр жашаугъа, шуёхлукъгъа итиниулерин ёсдюрюрге

				поэманы жанр энчиликлери бла танышдырырг ъа		
28	Адабиятны теориясы: поэма жанр, аны энчиликлери , жанр шартлары	1	220- 236-чы бетле	Поэманы жанр энчилигин ангылатыргъа, лирикалы бла эпикалы поэмаланы башхалыкъла- рын тинтирге	Жанр сайлау не бла байламлы болгъанын сюзерге, 60-70-чи жыллада бизни адабиятда жазылгъан поэмала бла къысха танышдырыргъа, ачыкълау-хапарлау поэма къаллай болгъанын айтыргъа	Малкъар адабиятны теренлигине, жанр тюрлюлюгюне эслерин бурургъа
29	Гуртуланы Салих. Жашау эм чыгъармачы лыкъ жолу. «Агъач къалауур»	1	236- 239-чу бетле 240- 249-чу бетле	Гуртуланы Салихни жашау эм чыгъармачы- лыкъ жолу бла къысха танышдырырг ъа, поэманы тилин, ниетин, баш темасын, суратлау мадарларын тинтирге	Поэмада тюз къылыкълы жигитни ачыкъланыуун кёргюзтюрге, жанр жаны бла поэма къаллай болгъанын тохташдырыргъа	«Адамны кылыгъы къаллай болургъа тийишлиди?» деген соруугъа окъуучуланы эслерин бурургъа
30	Боташланы Исса. Жашау эм	1	249- 253-чю бетле	Боташланы Иссаны жашау эм	Назмуда автор туугъан жерге сыймеклигин	Окъуучуланы туугъан жерге сейирлерин

	чыгъармачылык жолу. «Туугъан жериме»		253-254 - чю бетле	чыгъармачылык жолу бла кысхатанышдырыгъа, назмуну темасын, тил байлыгъын, суратлау мадарларын тинтирге	къалай ачыкълагъанын сюзерге, назмуну суратлау энчилигин тинтирге	ёсдюрюрге, суймекликлерин кючлерге
31	Токумаланы Жагъафар. Жашау эм чыгъармачылык жолу. «Дертликъама»	1	254-260-чы бетле 260-271-чи бетле	Токумаланы Жагъафарны жашау эм чыгъармачылык жолу блатанышдырыгъа «Дертликъама» трилогияны юсюнден ангылам, аны тарых магъанасын кёргюзтюрге, ниет магъанасын, къуралыуун, суратлау мадарларын тинтирге	Романда баш жигитлени сыфатларын ачыкълауда автор хайырланган мадарланы тинтирге, Къужон бийни сыфатын ачыкъларгъа	Ана тилге, малкъар адабиятта сейирлерин кётюрюрге
32	Токумаланы Жагъафар «Дертликъама».	1	271-280-чи бетле 281-	Чыгъарма бландан ары танышыргъа, трилогияны къурагъан	Чыгъарманы жигитлерини къауумун тинтирге, трилогияны романларыны	Малкъар адабиятта суймекликлерин ёсдюрюрге

	Адабиятны теориясы: трилогия бла повестьни юслеринден ангылам		286-чы бетле	романла халкъны жашаууну къайсы кезиуюне жораланганла а-рын тохташдырыргъа. Трилогия бла повестьни юслеринден къысха ангылам берирге	байламлыкъларын ачыкъларгъа, байламлы сёлешим тилни ёсдюрюрге	
33	Классдан тышында окъуу. Гуртуланы Эльдар «Ахыр тилек» Теппеланы Алим «Унутулгъа н суйюнчюлюк»	1		Чыгъармаланы тинтирге, ниет магъаналарын, темаларын, суратлау мадарларын тохташдырыргъа	Чыгъармаланы жигит къауумлары бла танышыргъа, аланы сюзерге, чыгъармала суратлагъан заманны тохташдырыргъа, аланы жашауу бла байламлыкъларын тинтирге, байламлы сёлешим тилни ёсдюрюрге	Суратлау адабият бла танышдырыргъы, сейирлерин ёсдюрюрге
34	Ёлмезланы Мурадин «Ётмекни багъасы»	1	287-290-чы бетле	Ёлмезланы Мурадинни жашауу эм чыгъармачылыкъ жолу бла	«Ётмекни багъасы» деген назму малкъар халкъны тарыхыны къайсы жылларына	Назмуну юйретиу магъанасын ачыкъларгъа, ётмекни сыйын не заманда да билирге

				къысха танышдырыргъа, назмуну ниет магъанасын, баш темасын, тилин тинтирге	жораланнганын тохташдырыргъа, назмуда суратлау мадарланы сюзерге, антитеза не болгъанын ангылатыргъа	чакъырыргъа
35	Бегийланы Абдуллах «Сёз»	1	290-295-чи бетле	Бегийланы Абдуллахны жашау эм чыгъармачылыкъ жолу бла окъуучуланы къысха танышдырыргъа, «Сёз» деген назмуну окъургъа, баш темасын, ниет магъанасын ачыкъларгъа	Абдуллах «сёз» деген ангыламгъа къаллай магъана бергенин, ол магъана хар заманда тюрлю-тюрлю нек болгъанын ачыкъларгъа	Ана поэзиягъа сейирлерин ёсдюрюрге
36	Толгъурланы Зейтун. Жашау эм чыгъармачылыкъ жолу. «Къызгъыл кырдыкла»	1	295-299-чу бетле 299-305-чи бетле	Толгъурланы Зейтунну жашау эм чыгъармачылыкъ жолу бла танышдырыргъа, повестьни баш темасын, ниет магъанасын ачыкъларгъа, повестьни чюйрелигин,	Авторну адамны инсанлыкъ илишанларына сакълыгъын кёргюзтюрге, байламлы сёлешим тилни ёсдюрюрге	Окъуучуланы Ата журтха кертичиликге юйретирге

				теренлигин эм жангылыгын чертирге		
37	Толгъурланы Зейтун «Къызгъыл кырдыкла»	1	306-310-чу бетле	Повесть бландан ары танышыргъа, сыфатланы къауумун эм аланы мифология бла байламлыкъларын тохташдырыргъа	Повестъге аллай ат нек берилгенин тохташдырыргъа, Каракайны жарлылыгъы не бла байламлы болгъанын сюзерге	Сабийлени адамлыкъ ишанларын кючлерге
38	Толгъурланы Зейтун «Къызгъыл кырдыклы»	1	310-315-чи бетле	Автор повестьде къаллай белгиле бла хайырланнганын кёргюзтюрге, ол белгилени магъаналарын ачыкъларгъа	Акъ маралны бла таланы жашырын магъаналарын кёргюзтюрге	Ата журтха, юйюрге суймекликлерин ёсдюрюрге
39	Толгъурланы Зейтун «Къызгъыл кырдыкла»	1	315-321-чи бетле	Повестьде Къаспотну сыфатын тинтирге, аны къурауда жазычуну	Байламлы сёлешим тилни ёсдюрюрге, повестьде жигитлени тюз эм терс жигитлеге	Туугъан жерге, аны табийгъатына суймекликлерин ёсдюрюрге

				усталыгъын чертирге	айыра билирге	
40	Моттайланы Светлана «Къара чаукалы сабийлигим », «Къарылгъа ч»	1	321- 327-чи бетле	Моттайланы Светлананы жашау эм чыгъармачыл ыкъ жолу бла къысха танышдырыгъа, назмуланы темаларын, ниет магъаналарын тинтирге	Назмуланы лирика жигитлерини ич дунияларын, жашаугъа кёз къарамларын, тинтирге, аланы ачыкълауда автор хайырланган амалланы чертирге	Окъуучуланы малкъар поэзиягъа сейирлерин ёсдюрюрге
41	Додуланы Аскер «Арба»	1	327- 333-чю бетле	Додуланы Аскерни жашау эм чыгъармачыл ыкъ жолу бла къысха танышдырыгъа, назмуну окъургъа, баш магъанасын, ниетин, тилин, суратлау мадарларын тинтирге	Додуланы Аскерни поэзиясыны жашырын тиллилигин чертирге, назмуда арба нени белгиси болгъанын ангылатыргъа, автор сюйюп сайлагъан белгилени излерге	Ата журтха, халкъыбызгъа сүймекликлерин кючлерге
42	Гуртуланы Элдар «Къобузчу Марзият»	1	333- 349-чу бетле	Гуртуланы Элдарны жашау эм чыгъармачыл ыкъ жолу бла къысха танышдырыгъа, хапарны	Хапарда жашау къыйынлыкъланы суратланыууна эс бурургъа, адамны жашауу жамауат бла байламлы болгъанын чертирге, авторну	Окъуучуланы миллет тёселерибизге- адетлерибизге сейирлерин ёсдюрюрге

				окъургъа, темасын, ниет магъанасын тохташдырыр гъа	эстетика-суратлау излемлерин ангылатыргъа	
43	Созайланы Ахмат «Жер»	1	349- 361-чи бетле	Созайланы Ахматны жашау эм чыгъармачы- лыкъ жолу бла кысха танышдырыр гъа, поэманы окъургъа, ниетин, къуралыуун, жанр энчилигин тинтирге	Поэмада лирика жигитни инсанлыгъы бла адамлыгъы къалай ачыкъланнганын кёргюзтюрге, адамны бла жерни байламлыкъларын тинтирге	Туугъан жер бла байламлыкъны ачыкъларгъа, анга суймекликни кючлерге
44	Келденжазм а «Адам жерни баласыды»	2		План салыргъа, теманы ачыкъларгъа	Кёлденжазманы малкъар адабиятта биз окъугъан чыгъармалагъа таяна, алай жазаргъа, байламлы жазма тилни ёсдюрюрге	Туугъан жерге суймекликлерин кючлеу
45	Мусукаланы Сакийнат «Кюн батып барады»	1	362- 364-чю бетле	Мусукаланы Сакийнатны жашау эм чыгъармачыл ыкъ жолу бла кысха танышдырыр гъа, назмуну окъургъа, баш магъанасын,	Назмуда табийгъат бла лирика жигитни сезим бирлигин ачыкъларгъа, автор кесини поэзиясы бла нени къоруулагъанын, неге итиннгенин ачыкъларгъа	Сабийлени туугъан жерлерине суймекликлерин ёсдюрюрге

				ниетин, тил байлыгын тинтирге		
46	Классдан тышында окьюу Бабаланы Ибрагим «Кёк чыбыкь»	1		Назмуну окьургъа, тинтирге, темасын, тил байлыгын ачыкъларгъа	Назмуда авторну ниет тазалыгъыны, огьурлулугъуну ачыкъланыууна эс бурургъа	Поэзиягъа сейирлерин ёсдюрюрге
47	Къарачай адабиятдан Кечерукъланы Байдымат «Кёккез жерим», «Жулдуз эгизиме»	1	365-368-чи бетле	Назмуланы окьургъа, баш магъаналарын, ниетлерин, темаларын тинтирге	Поэтни назмуларыны суратлау энчилигин ачыкъларгъа, авторну туугъан жерине соймеклиги къалай кёргюзтюлгенине эс бурургъа	Назмуланы юсю бла табийгъатха соймекликлерин ёсдюрюрге
48	Къабарты адабиятдан Алим Кешоков «Атлыны жолу»	1	368-371-чи бетле	Кешоков Алимни жашау эм чыгъармачыл ыкь жолу бла къысхатанышыргъа, назмуну окьургъа, суратлау амалланы айырыргъа	Назмуда жазычуну суратлау энчилигин, тил байлыгын чертирге	Къабарты поэзиягъа сейирлерин ёсдюрюрге
49	Къабарты адабиятдан Алим Кешоков	1	371-372 бетле	Назмуну окьургъа, ниет магъанасын,	Чыгъармада миллетле арасында керти шуёхлукъну ачыкъланыуун	Миллетле арасында керти шуёхлукъ жюрютюрге юйретирге

	«Къулийлан ы Къайсыннга »			темасын ачыкъларгъа	тинтирге	
50	Классдан тышында окъуу Мокъаланы Магомет. Назмула. (Устаз сайлагъан)	1		Устаз сайлагъан назмуланы окъургъа, тинтирге	Назмуланы къуралыуларына, тил байлыкъларына эс бурургъа	Ана-атагъа суймекликлерин кючлерге

9 класс

№	Темы	Кол- во часов	Планируемая дата	Фактическая дата
1	Малкъар адабиятны тарыхын окъутуу. Къара-Муса. «Учуп баргъан Зурнукла», «Артутай ёлгенде этилген кюй»	6		
2.	Мёчюланы Кязим. «Сагъыш», «Мен – Беккини жашы Кязим», «Бирликни атасы ёлдю», «Тёреде, сурала кибик...», «Дин къарындашлабыз биз...», «Ичги сёз». «Атанг келди да гюрбежиге...», «Аллах бизге суймеклик	9		

	<p>жазды...», «Къоншубуз. Ожакъ тютюнюнг...». «Ачыкъ сёз», «Парийим», «Къонгур таш, къаядан тюшюп...», «Мен бир инсан».</p> <p>«Муссаны къатлап, Тур таууна чыкъдым...», «Акъны къарадан тюз айыра билген...», «Биз бу - дунияны къонакълары...», «Меккада эшитдим ууаз», «Бызынгы къабырлары».</p> <p>«Сары къошда», «Бузжигит», «Жаралы жугъутур». «Жашыма», «Къарындашлыкъ», «Ишчи, элли уланлары» «Къашхайнегиме».</p> <p>«Осуят», «Таукел этейик биз бюгюн», «Жарлы халкъым»</p>			
3	Кёлденжазма	2		
4	Класдан тышында окъулгъан чыгъармаланы сюзюу	1		
5.	Жангы жазманы башланыуу. 20-чы жылла.	1		
6.	Жангы жашауну адабияты. 30-чу жылла.	1		
7.	Шахмырзаланы Саид. «Таулуну календары»	2		

8.	Къарачай адабиятны тарых бетлери.	1		
9.	Семенланы Исмайыл. «Анам», «Акътамакъ»	2		
10.	Къаракетланы И. «Кавказ».	1		
11.	Гуртуланы Берг. «Бекир», «Акъжелин», «Асиятны некаяхы», «Чалгъычыла».	6		
12.	Хочуланы Салих. «Сафар бла революция», «Бу эки къабыр кимнидиле?».	3		
13.	Кёлденжазма (Юй)	1		
14.	Классдан тышында окъулгъан чыгъармаланы сюзюу	1		
15.	Этезланы Омар. «Къаяла унутмагъандыла», «Нарт къала».	3		
16.	Будайланы Азрет. «Телефон», «Мараучуну хапары».	2		
17.	Кациланы Хабу. «Жер жулдузлары», «Бек ахшы, этербиз...», «Къонакълыкъ», «Тынчлыкъ, эсенлик».	2		
18.	Залийханланы Жанакъайыт. «Басхан жулдузу».	2		
19.	Шауаланы Миналдан. «Сокъурну кёз жашы»	1		

20.	Кёлденжазма.	2		
21.	Классдан тышында окбұлган чыгъармаланы сюзюу.	2		

Виды письменных работ по уровням обучения	Количество письменных работ по классам						
	5 кл.	6 кл.	7 кл.	8 кл.	9 кл.	10 кл.	11 кл.
Балкарский для начинающих							
Классное сочинение	2	2	2	2	2	2	2
Домашнее сочинение	1	1	1	1	1	2	2
Контрольная работа	1	1	1	1	1	2	2
Балкарский как родной							
Классное сочинение	3	3	3	3	3	3	3
Домашнее сочинение	2	2	2	2	3	4	4
Контрольная работа	1	1	1	1	1	2	2

Оценка	Критерии оценивания учебных достижений обучающихся
---------------	---

«1»	Обучающийся воспринимает материал, называет лишь один факт из произведения
«2»	Обучающийся воспринимает материал, называет факты из произведения, с помощью учителя отвечает на поставленные вопросы
«3»	Обучающийся имеет представление о содержании произведения, способен пересказать небольшую его часть, с помощью учителя обозначает его основные сюжетные элементы, выделяет главные эпизоды
«4»	Обучающийся владеет материалом и навыками анализа литературного произведения по предложенному учителем образцу, оценивает отдельные литературные явления, подбирает аргументы на подтверждение собственных рассуждений
«5»	Обучающийся владеет материалом и навыками анализа литературного произведения, систематизирует знания, находит и исправляет допущенные ошибки, выражает свои мысли, самостоятельно оценивает литературные явления, оригинально решает разнообразные учебные задания